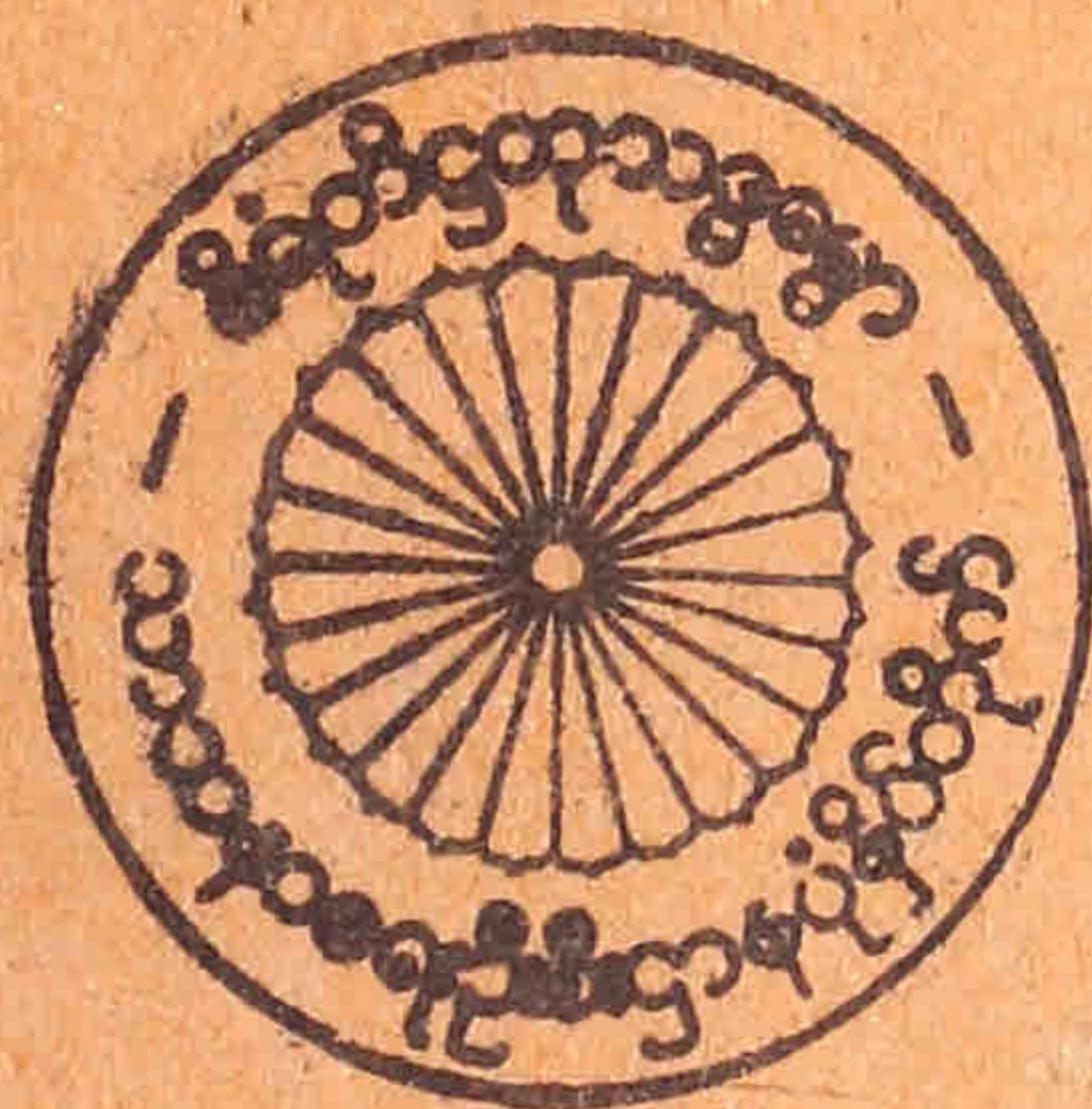

DAMMA SETI SARADAW

(Lajang ai)

BUKDA TASHUM KADUN

ဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲကျမ်း (အကျဉ်း)

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
သာသနာရေးဦးစီးဌာန
ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

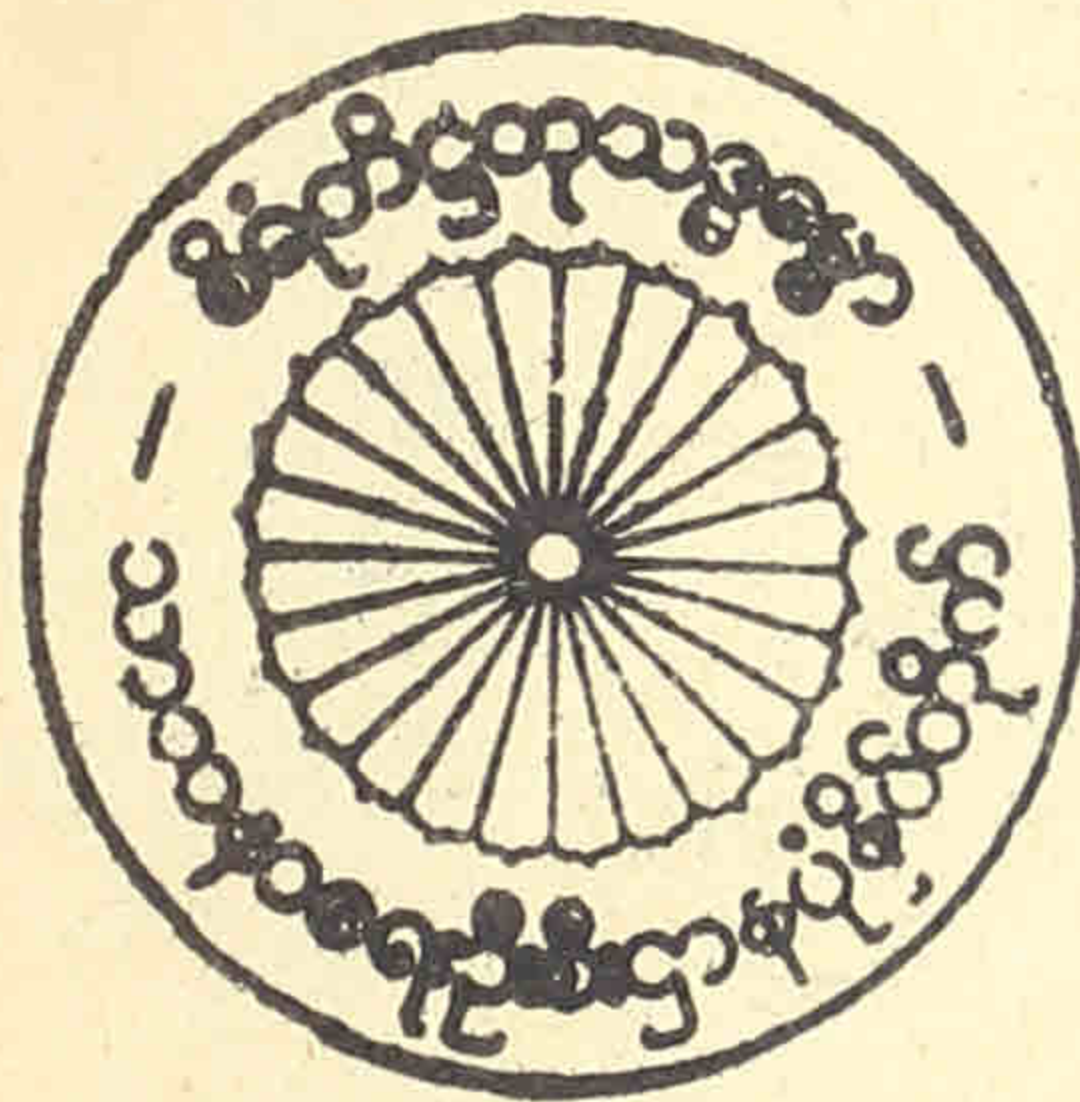
DAMMA SETI SARADAW

(Lajang ai)

BUKDA TASHUM KADUN

Department for the Promotion and
Propagation of the Sasana
LIBRARY

ဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲကျမ်း (အကျဉ်း)

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
သာသနာရေးဦးစီးဌာန
ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်တွင်
ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးညွန့်မောင်
(မှတ်ပုံတင်အမှတ်-၀၂၄၀၅/၀၂၅၂၇) က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

PALI NSEN PRU

1. က	=	K	21. သ'	=	th
2. ခ	=	Kh	22. ဟ	=	h
3. ဂ, ဃ	=	g	23. အ	=	a
4. င	=	ng			
5. စ	=	ts			
6. ဆ	=	s			
7. ဇ, ဈ	=	z			
8. ဉ, ည	=	ny			
9. တ, ဒု	=	t			
10. ထ	=	ht			
11. ဒ, ဓ, ဋ, ဖ	=	d			
12. န, က	=	n			
13. ပ	=	p			
14. ဖ	=	hp			
15. ဗ, ဘ	=	b			
16. မ	=	m			
17. ယ	=	y			
18. ရ	=	r			
19. လ, ဌ	=	L			
20. ဝ	=	w			

Bung ai akyu matut

*Kalayana Kari Kalayanan, papa karitsa
papakan.*

Yadithan wapate bizan, tadithan harate hpalan.

Bukda a tara

yesu hkritsdu re npaw pru yang

(B.C-624)

*Dwi ai ning li tum hkai yang, dwi ai asi si wa
ai.*

*Hkri ai ningli tum hkai yang, hkri ai asi si wa
ai.*

Shingra maka shi hkrai nan, asi si wa ai rai.

Kaja ai galaw jang, kaja ai byin wa ai.

Nkaja ai galaw jang, nkaja ai byin wa ai.

*Galaw ai amu(gam) hte maren, bung ai akyu
hkam sha lu nga ai.*

Damma tseti saradaw.

Chyeju dum ga

Ndai bukda makam masham ta shum chyum laika (daw-1) kadun dawok hpe jing hparw hku gale ka ai laika buk byin tai wa na matu galaw gun hpai ya ma ai damma tseti saradaw U Pinnya wara (damma tsariya), sara num Kaba Daw we ba ri (jing hparw thila shayi, B.Sc, H.G.P), mung dan simsa gaw gap hpung shang, sasana lam ning hkring daju, sasana lam ning hkring kaba dutiya buchukji Myo nyunt, dutiya ning hkring Kaba wa bo lmu ji Aung Hkin, sasana lam masa hpawon daju, hparan daju was U Arnt Maung hte mu gun ni, laika dip gawok ningtau hparan wa U Nyunt Maung, ningtau hparan wa U Htun Hla (sanpoi), laika sharai lajang daju wa U Hla Hpe, lit gun laika sharai lajang sara ni rai nga ai U Kan Nyunt, U Kyaw Linn, littho gawok kaw na mu gun wa U Sein Kyine, ningtau mu gun hparan wa U Ngwe Htun, computer gawok kaw na lit gun wa U Nyo Min hte num shayi hpaji rawng mu gun ni hte garum le ai ni. sumla soi sara Ye Min hte sumla soi sara Kyaw Swe npatot hpang ai ndai bukda makam masham ta shum chyum laika (daw-1) kadun dawok hte seng nna garum la ai ni yawng hpe grai cheyeju dum ai lam tawok matsing tawon nngai rai.

Ningbaw 'malai
Jap Kaw (mu gun wa)
Jing hparw bukda makam masham pung.

Sasana lam masa hpaawn daju

Malawn ni

<i>Hti hkum</i>	<i>Ga baw</i>	<i>Laika man</i>
1.	<i>Ga hpaw</i>	1
2.	<i>Htet da ai ga</i>	5
3.	<i>Jing hpaw thila shayi</i>	8
4.	<i>Daw (1)</i> <i>Nu wa ni lit</i>	17
5.	<i>Daw (2)</i> <i>Bukda makam masham sum nung singdi lam</i>	24
6.	<i>Daw (3)</i> <i>Yuiana masum gung sari ga hpaw</i>	35
7.	<i>Daw (4)</i> <i>Lachyum sang lang ai lam</i>	60
8.	<i>Daw (5)</i> <i>Milta sa, maren garan, Kyu hpyi</i>	66
9.	<i>Daw (6)</i> <i>Bukda masa mungkan hte shing gyim masha</i>	73

1. CHYU RUM JING HPAW SHA NI ၁။ တချင်လူမျိုးစု တိုင်းရင်းသားများပုံ

Ga hpaw

Bukda tashum chyum laika

"Bukda" ngu ai gaw thittsa mali teng man ai tara ni hpe dan leng mu chye ai myat tswa hpaw ngu nna law malawng chye na ma ai. Mung Kan e dan dan leng leng nga nga ai shingru maka tara ni hpe nga nga ai hpe nga nga ai hku teng nan mu chye ai wa myattswa hpaw. Mung Kan masha sak hkrung mahkrung thattawa ni hpe mung teng man ai hku mu chye hkra haw tsum dan ai myat tswa hpaw ngu nna lachyum lu la nga ai rai. "Makam masham" ngu ai gaw myat tswa hpaw haw tsum dan tawon ai tara ni hpe "Makam masham" nga ma ai. Myat tswa hpaw a dat tara ni hpe ka m sham hkap la nna hkan sa ai ni hpe "bukda makam masham hpung masha ni" ngu ma ai. Bukda makam masham = bukda a makam masham. Bukda makam masham hpung masha ni a lata hta shum hpai tawon ra ai chyum laika hpe "bukda makam masham ta shum chyum laika" (Bukda ta shum chyum) nga ma ai rai.

Bu Hkyuk hmu ji a shawang myit

Dai bukda ta shum chyum laika hpe sasana lam daju kaw na hparan daju wa U Arnt Maung woi awn nna 1992 ning hta dip shapra ma ai rai. Mung dan simsa gaw gap hpung ning baw, Tat madaw kakoie uzihkyuk bu kyuk hmu ji Than Shwe (dai ten

hta dutiya ningbaw) gaw "bukda makam masham hpung masha ni a matu shangai ai ten Kaw nna si ai ten du hkra prat tup laman e asak aprat, aten hkan nna hkan sa ra ai makam masham hte seng ai bungli lit ni hpe chyum laika buk langai hte nan hkum tsup hkra ka mazing shangun mayu ai lam. Ka ai shaloi Ga ni hte laika yan ni mung hpaji rawng ai ni sha chye na lu ai laika ga yan ni hpe koi gam nhtawm pali laika npawt nnga ai yu maya masha ni yawng hti yang chye na lu hkra chyum laika langai ka ya shangun mayu ai lam " a majaw dip shapraw dat ai rai nga ai rai.

Hkum tsup la nga ai

Dai bukda makam masham ta shum shyum laika gaw daw kaba (9), laika man (750) jan lawm nna dam lada hkum hkum tsup tsup shapraw tawn nga ai rai. Dai bukda ta shum chyum laika hpe hti yu lu ai shaloi she moi ndum ndam ngu htang tawn ai bukda makam masham hpung masha ni a lai len htung hking ni gaw ndum ndam lam ni nre. Myit dum hpa ni rai taw nga ai hpe mu chye wa nngai. Ngai naw kaji yang shana yupra shang shagu tharana gung hte thanbukde hpe sharin ya ai ji dwi U lu myint hpe pyi bukda makam masham ta shum chyum laika hpe hti let myit dum chyeju dum taw nga ni rai. Kaji Kawoi ni a damma mahkawn nsen hte shana shagu yup pyaw lu ai gaw sim sa la nga ai rai. Dai zawn Kanu kawo ji wo ji wa ni gaw kashu kasha ni hpe sharin achyin ya ra ai lam

ding yan ni hpe dai bukda makam masham chyum laika hta asak aprat hkan nna shi daw hte daw lam madun tawn ya nga ai rai.

Jing hpaw hku dip shapra na matu

Ya ten hta dai bukda makam masham ta shum chyum laika hpe jing hpaw hku dip shapra ya na lam myit chyana mare jing hpaw bukda sasana hpung kaw na hpyi shawn wa ma ai. Rai tim dai chyum laika kaba hpe azin ayang jing hpaw hku gale nhtawm dip shapraw ya na matu nau kaba la (nau dani lada la) nga ai rai. Jing hpaw hte myen rau gindun nna dip shapraw na re majaw daw dan hparan ya ai wa damma tseti saradaw hpang de dawdan hparan ya na matu du sa wa ai rai.

Ra madung shaw la nna shagyip tawn

Saradaw gaw sasana lam hparan daju wa U Arnt Maung a myit hkrum ai lam hte maren ra madung hpe shaw la nna shagyip nhtawm daw dan ya dat nngai. Dai zawn shagyip ai shaloi niung.

1. Madung chyum laika a yaw shada ai lam lachyum hpe nhten hkra.
2. Wun pawng myu sha ni hte hitap htuk ai dram shaw shapraw nngai.
3. Nau n-galu nna n-kadun ram daw re laika yan ni hpe dai hku nna ku ta nngai.

4 *Sasana lam masa hpaawn daju*

4. *Galun la ai lam ni hte laika yan ni hpe shagyip nna ka dat nngai.*
5. *Yawng hti lu hkra loi ai ga yan, laika yan ni hte ka tawn nngai.*

Ndai myu (5) hte maren shagyip let ka ya dat nngai. Gabaw hpe mung bukda to shum (kadun) ngu nna shamying dat nngai. Jing hpaw hku dip shapra ai laika buk ni hpe saradaw ka lajang dawdan ya ngut ai gaw ndai bukda ta shum(kadun) hte nga yang buk(3) rai sai.

Damma tseti saradaw a yaw shada ai lam

Ndai bukda ta shum (kadun) hpe hti yu lu ai majaw masha ni mu hkrum katut nga ai yak hkak lam ni hte hpyen ni hpe tinang a gam, baw nu, marai atsam ni hte dan lai awng dang lu na re. Shing gyim masha ni ra shrawng nga ai masha hkyamsa, nat hkyamsa, nikban hkyamsa ni hpe tinang a gam, baw nu, atsam marai ni hte lu la lu ai ngu ai hpe chyena wa na re.

Dai rai nna myen mung wun pawng chyu rum amyu sha ni yawng tinang a gam, baw nu, stsam marai ni hte galu kaba rawt jat wa hkra tinang nan galaw gun hpai lu mu ga ng nna yaw shada dat nngai rai.

Damma tseti saradaw

Htet da ai ga

Ma We Ba Ri
(Jing hpaw thila shayi)

Hka hpang gara ai wa hka htung de di hkrat

Malap nlu ai dai shani gaw-
Hka hpang gara nga yang hka htung de di
hkrat ai shani re.

Bukda laika hpe jing hpaw liku gale ka
matsing ra na re ngu chye lu ai shalei nshung si hprwi
rai wa nngai. Magadi (thazi) saradaw hte Yawelhtun
saradaw jaw ya ai laika ni hpe ya jang kalnag ta ka
gale dat nngai. Hka grai hpang gara nga yang kutu
ka-a hka lu dat ai zawn rai. Hkam sha lam hpring chyat
hte laika gale mazing ai lam n-gun alu jaw ya lu nngai
rai. Dai zawn galaw gun hpai lu hkra mung dan sim
sa gaw gap hpung shang, sasana lam daju ning hkring
kaba wa dutiya buhkyuk gyi Myo Nyunt hte mu gun
ni mung lam shagu hta garum shing tau ya ma ai rai.

Mara mu hkrup yang raw dat ya marit

Jing hpaw wumpawng sha ni hpe bukda
tara a lam chye na hkra jing hpaw hku gale tawn ai
laika buk ni gaw akyu rawng na re. Dai hta n-ga bukda
tara hpe nna ga ai jing hpaw ni matu na chye lu hkra
mung akyu rawng na re. Sumla ni lawm ai majaw
laika hti yu mayu ai myit hpe gang la lu nga ai rai.

Myi atsawm nmu ai ni hte laika nhti lu ai ni hpe sumla madun nhtawm lam masa hpe sang lang tsun dan lu ai zawn re akyu ni rawng nga ai rai.

Gawtamu bukda myattswa hpara gaw myen nre. Indiya hte nipaw lamu jurik rai nga ai lungbini kaw na thet chya thagi amyu she rai nga ai. Rai Tim bukda laika hpe myen hku dip shapraw ai shaloi myen ni chye na na matu myen hking hte sumla soi ma ai. Dai hte maren jing hpaw hku gale ai ndai laika buk a matu jing hpaw hking hte sumla soi nna bang dat ai rai. Jing hpaw wun pawng sha ni rai nga ai Jing hpaw, hkaliku, rawang, azi, maru, lashi, lisu(lasaw), npawt hpang ai bu hpun palawng hking ni hpe mai ang ai hku htap htuk ai shara hta soi bang tazun nngai rai. Dai zawn ka gale ai shaloi shut shai ai lam ni nga wa yang ngai ka gale ai wa a nchye nchyang ai lam a majaw she rai na re ngu nna hkam la nngai rai.

Ka gale ngut sai laika buk ni

- (1) 1991 ning hta magadi thazi (batdanta pinnya thami) a npawt nhpang bukda makam masham laika hte Yarwehtun (batdanta tilawka thara) a bukda win kadun dawk,
- (2) 1992 ning hta sara minyuwe a 38-hpra mingala,
- (3) 1993 ning hta Maung Arnt - maha wikza (LI Arnt Maung , sasana lam hpaawn daju) a bukda ta shum chyum laika hpe shagyip nna kadun dawk gale ka ngut sai rai.

Gale Ka ai wa a kyu hpyi

Ngai gaw ndai bukda laika hpe jing hpaw hku gale ka lajang ai lam n-gun alu jaw ya lu ai kaja ai lam kusu gam tsawra shawang myit a majaw -

- 1. Wipatthana tara shakut shaja lu mayu nngai.*
- 2. Ndai prat hta nan met nyan, hpu nyan lu la nna nikban hpe mu mada lu mayu nngai.*
- 3. Bukda laika buk ni jing hpaw myu sha ni yawng a lata de du wa lu u ga.*
- 4. Jing hpaw myu sha ni yawng hti hkrup mu ga.*
- 5. Jing hpaw ni yawng bukda tara a lachyum hpe chye na mu ga.*
- 6. Chye na ai hte maren hkan sa shatup lu mu ga.*
- 7. Hkan sa shatup ai hte maren akyu hkam sha lu mu ga.*
- 8. Ngai hpyi ai lam ni yawng lawun hpring tsup wa u ga law.*

*Ma We Ba Ri,
(Jing hpaw thila shayi),
B.Sc, H.G.P*

Jing hpaw thila Shayi
(bukda laika jing hpaw hku ka gale ai wa)

Swemun
(hpaji lam dakasu)

"Mandale dukasu kaw na B.Sc janmau gup
 la ngut sai jing hpaw myu shayi langai mi (Kaga
 makam masham kaw na bukda hpung masha tai wa
 ai) sasana aru arat thila shayi hpun mat wa sai" nga
 nna jing hku langai mi tsun dan ai. Nkam lu ai majaw
 kahtap kahtap san yu nngai rai.

Lani mi ngai gaw jing hpaw thila shayi
 hte hkruun zup lu nngai. "Sara num a lam na lu ai
 gaw grai myit shang sha hpa re. Kaning re thatda tara
 ni byin paw nna bukda makam masham de htawt kap
 gale wa nni? Thila shayi hking hpe dagraw hpun dat
 ai gaw kaning re yaw shada lam ni nga a ni?"

Jing hpaw sara num gaw bukda makam
 masham hpe myit shang sha wa ai lam kaw na npawt
 hpang let sasana aru arat thila shayi hpun wa ai lam
 yaw shada ai lam ni hpe tsang hte tsang langai hpang
 langai sung sung zim zim tsun dan u ai rai.

Sara num "Ma We Ba Ri" byin tai wa na
 jing hpaw myu shayi "lamung Kaw Tawng" gaw sam
 mung ding da daw, lashu gin wang, namhkam mare
 dai daw rai nga ai rai. Lamung Baw Naw (laika sa,

၁. Jing hpaw hku gale ai wa sara Kaba Daw We Bari (Jin hpaw thi la shayi)

၁။ ကချင်ဘာသာပြန်ဆရာကြီး ဒေါ်ဝေဘာရီ (ဂျိန်းဖောသီလရှင်)။

pinsin sha) hte mahaw tawm (ning tau tsi sara num, namhkam tsi rung kaba, pinsin sha) ni kaw na 1951 - ning hta lamung kaw Tawng hpe shangai shaprat wa sai rai. Num Kasha Kaba htum re majaw "lamung Kaw Tawng "ngu nna nu wa ni mying shamying ya ma ai rai.

Lamung kaw Tawng gaw prat hpaji hpe mandale dakasu kaw na B.Sc (Chem:) hte H.G.P (dip:) janmau gup la lu sai jawng num langai re. Janmau gup ngut ai hpang lashu lahta tsang jawng hti hkum(2) hta jawng sara num shang galaw ai rai. Dai hpang kanu kawa ni a shangai chyeju dawp htang mayu ai majaw "Yan-gung e mu sa tam na. Nu wa ni hpe garum shingtau na"ngu nna yangung de du sa wa ai rai. Yangung du ai shaloi jing hku ni matut ya ai majaw chyushin jawng langai mi hta sara num shang galaw ai rai.

Lamung Kaw Tawng gaw bum masha jet jet re majaw shamu shamawt gin sup ai lam hta myit lawm u ai rai. Shi myit lawm ra sharawng dik ai gaw hkyen gin sup ai lam hpaji rai nga ai. Myen hkyen ban Kadun, ban galu sharin gawk de sa gin sup sup rai u ai.

Chyam nna tara dung yu yang

Lani mi na nhtoi hta hkyen sara Kaba U Chit Than a shangai nhtoi alu hpe tsunlun-gu wipat thana jawng e galaw ma ai rai. Tinang a sara kaba wa a alu re majaw sa du u ai.

Jawng de du ai shaloi tara dung nga ai ni hpe mu u ai. Sara Kaba U Chit Than gaw "Kaw Tawng nang myit shang sha ai rai yang myit zim shaman lam "KI" dung ai hta grau madang tsaw ai "ngu tsun ai majaw myit shang sha wa u ai rai." Ki dung ai hta grau madang tsaw yang gaw ti nang myit lawm ai hkyen gin sup ai lam nuung grau chye chyang awng dang na re" ngu myit yu u ai. Dai majaw tara dung yu u ai. Pahtama shawng 45- minit hta pru nsa, shang nsa jaja heng heng marawp :na shakut u ai. Dutiya hpang 45 - minit hta hkanda hkum hta jung nna wedana hkan yu u ai rai.

Tara dung ngut ai hpang myit a simsa ai lam ram ram lu la nna myit hta ra sharawng hkrup u ai. Dai majaw amu rau shagu tsunlun gu jawng de sa dung u ai. Hpara, tara, than-ga ngu ai ratana myat masum hpe re nnaoku, nding nyawm u ai rai. Tharana gung mung re n-gaw gap lu u ai. Bukda makam masham hpe mung re uhkam la lu u ai. "Myit a simsa zim ai lam hpe tara dung yang lu la na re"ngu nna yaw shada ai majaw sha tara dung u ai rai.

Tara re ndung yang saradaw ni gaw shani shagu tara haw ma ai. Pali ni hti, lachyum htai nna haw ma ai. raitim tara a namnak namshum hpe re nchye madat la u ai rai. Kalang lang yup nga taw nga u ai rai.

2. Sara Kaba Daw We Bari (Jing hpaw thi la shayi) hpe Sagaing ginwang, Hkanti mare, Zi hpyu Kung kahtawng e nga ai Salang Gam Tawng. Salang jan Roi Ja-hkau Sawm alu jaw ya ai sum la.

၂။ ဆရာကြီး ဒေါ်ဝေဘာရီ (ဂျိန်းဖောသီလရှင်) အား စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ ခန္တီးမြို့၊
ဇီးဖြူကုန်းရပ်ကွက်နေ ဦးဂမ်တောင်-ဒေါ်ရွယ်ကော ဇနီးမောင်နှံက ဆွမ်းဆန်လောင်းလှူနေပုံ။

Masha hte dusat

Lani mi tara madat nga let yup nga taw nga ai kaw na kajawng hpran wa ten, tara poi gaw re ungut ai rai. Baren langai mi a lam hpe saradaw harw dan nga ai rai. Adaw atang madat la lu ai baren kaba a lam hpe myit shang sha let kaw Tawng madat la u ai rai. Baren Kaba gaw grai hpung dagu Kaba ai baren langai re ai lam, myattswa hpara sasana e masha zawn hpan la nhtawm yahan (hpungkyi) hpun ai lam, dai hpang baren: likrang hpe kaga yahan ni mu chye kau ai majaw myattswa hpara hpe sa shawk tsun dan ma ai lam, myattswa hpara madu gaw "ahik dusat ngu ai gaw dagu kade daram heng heng ndai prat hta gaw metnyan, hpunyan, nikban hpe nlu na re lam, yahan hkam yang (hpungkyi tai yang) mung nbyin lu ai lam harw tsun dan u ai rai. Baren kaba hpe mung masha hte tsan ai de pru mat wa na matu, thila manga gaw gap hkan shakut nga na matu, yahan prat hpe lu la mayu jang masha ia prat hpe shawng lu la hkra shakut ra ai lan" amink jahkrat dat ai rai. Shaloi baren kaba gaw hkrap let bai nhtang mat wa ai lam npawt hpang ai tara hpe madat la lu u ai rai.

Tara poi ngut ai ten Kaw Tawng gaw tara hpe myit shang sha wa u ai. "Tara hta harw dan ai baren kaba gaw ahik dusat re. Ahik dusat ngu ai gaw metnyan, hpunyan, nikban nlu la lu ai da. Yahan (hpungkyi) galaw yang mung nlu ai da. Ngai gaw prat hpe lu la nga ngai. masha prat e hkan shatup shakut jang metnyan, hpunyan lu la lu ai da. Teng myit simsa lu ai tara ngu ai hpe ngai mung lu la

12. Sasana lam masa hpaawn daju

mayu nngai." dai hku Kaw Tanwng a myit hta sumru yu, myit yu let piti ni byin wa u ai rai. Hkanda hkum ting nshung si hprwi rawt wa u ai.

Dai shaloi Kaw Tawng shi nan kabu gara let hpara, tara, than-ga yatana myat(3) hpe pahtama shawng ning nan naw ding nyawm dat u ai rai.

Hkrak htum ban sa la ai lam

Lamung Kaw Tawng gaw nta e nga nga tim mu bungli ni ngut ai ten hta tara dung u ai. Shani shagu man man lani mi kalang mi, lahkawng lang daram lu hkra tara dung yu u ai rai. Shawng de, mu nau pu ba ai shaloi hkring sa mayu jang sumla hkrung sa yu let ban sa la u ai. Manaw manang ni kaw sa chyai let ting se ni dum chyai mahkawh hkawh chyai iet ten hpe shama u ai.

Ya ten hta hkrak htum ban sa la ai lam hpe lu la nu ai rai. Ladi ndung hta sati shakap nhtawm tara matsing ai lam hpe hkan shatup u ai rai.

Muguk tara ginra de

Hkyen ginsup ai manang jan langai mi matut mahkai ya ai majaw muguk wipat thana ginra e 10 - ya shang shakut u ai. Muguk sara daw hpara a patiktsa thamukpat dethana lipe madat mara la lu u ai rai.

"Ngai ngu ai nnga a hka. Yuk, nan, damma lara chyu sha thanthara shing grup taw nga a hka.

3. Jing hpaw hku ka gale ai sara Kaba Daw We Ban (Jing hpaw thi la shayi) hte Sagaing gin wang, Hkanti mare, Paw Mai Kahtawng Salang hpaute htang nta masha ni myit dum masat dingsat sum la.

၃။ ကချင်ဘာသာပြန်ဆရာကြီး ဒေါ်ဝေဘာရီ (ဂျိန်းဖောသီလရှင်)နှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ ခန္တီးမြို့၊ ဆါမိုင်းရပ်ကွက်နေ ဦးမော်တယ်ထန် မိသားစု အမှတ်တရ။

Ngai ngu ai nnga yang, ne asak ngu ai Kaning di nga lu na rai, Ne asak ngu ai nnga yang, ne matu nhtum nwai asak ngu ai Kaning di nna nga lu na rai. Ngai gaw nhtum nwai asak hpe lu la mayu nngai nga yang shut shai taw nga nngai rai". ngu nna chye na wa u ai. tsang mi hte tsang mi, lam mi hte lam mi kahtap nna tara laklai ni hpe madat mara la lu ai majaw grai kabu gara nga u ai rai.

(10) ya ginra shang ngut ai hpang ketset kaw na shangoi ai tara hpe madat la u ai. Dai zawn rai laning mi jan na wa nu ai rai.

Lani mi Kaw Tawng gaw tinang bungli hte seng nna nrap ra ai lam byin paw wa ai rai. Myit ru myit yak na lam hkrum sha ai shaloi tara hpe myit dum wa u ai. Yiktha ginra de yajang alawan sa u ai. Yiktha ginra de du ai shaloi madat la lu ai tara ni a majaw myit simsa wa u ai rai.

Hking'aka akawk hpe raw kau da na natu

Myattswa hpara a tara gaw "npawt e mung kaja ai. Lapran e mung kaja ai. jahtum e mung kaja ai. Dai zawn kaja ai lam myu masum hte hpring tsup nga ai" ngu nna saradaw haw dan ai shaloi lamung Kaw Tawng a hkum ting nshung si hprwi rawt wa u ai rai.

"Ngai gaw Kaja ai lam myu (3) hte hpring tsup ai hpara madu a sasana e masha hking aka akawk hpe raw kau da nna thila matsat (8) hpe sin nhtawm

thila shayi hpun let tara shang lu yang grai mai na wa".

Dai zawn myit yu nna masha hking aka akawk hpe raw kau nhtawm thila shayi hpun na matu myit daw dan kau u ai rai. Dai majaw thila shayi ni nga ai gawk makau de sa nna sagawn yu u ai. Sara num kaba langai mi garw sara num kaji langai mi hpe kara doi ya taw nga ai. Dai hpe mu ai majaw Kaw Tawng garw thila shayi hpun mayu ai lam sa tsun dan u ai rai.

Dai shaloi sara num kaba wa garw lamung Kaw Tawng hpe "dakama e, nang hpa majaw thila shayi hpun mayu a ni?" ngu san u ai.

"Kusu ni manau mana lu la mayu ai majaw re" ngu nna htai u ai.

Dai shaloi sara num kaba garw "thila shayi hpun ai garw loi ai. Rai tim hpun ngut ai hpang thila hpe likan sa shakut na lam hte tara hte maren hpring tsup likra hkan sa shakut na lam, kusu hte pyaw nga lu na lam ngu ai ni garw thatda tara ni grai heng yang she mai byin na re. Thila shayi hpun ngut ai hpang pariyatti ngu ai laika hpe mung dang lu ai daram sharin la ra ai. Pati patti ngu ai tara hpe mung shaman shakut ra nga ai. Tsang hte tsang mai byin wa likra shakut yang garw nlu nre, lu la lu na sha re. Sung Sung likrak myit yu nna she hpun u". ngu nna tsun let baw matut dwei ya nga u ai.

Thila shayi hpun jang pariyatti laika sharin la, patipatti tara ni shaman shakut ra ai ngu ai

gaw grai kaja nga ai. lamung Kaw Tawng a myit hta mung ra sharawng nga u ai. Yanan hpun ya yang pyi hpun lu ai myit ni hpring tsup nga u ai rai. Dai zawn myit sumru yu let kanu kawa ni a myiman hpe mu mada hkrup wa u ai. Kanu kawa ni hpe garum shing tau la lu na matu yangung de sa wa u ai. Shata shagu gum hpraw shakun ya nhtawm nu wa a chyeju hpe htang na matu rai u ai. Ya gaw nu wa ni a makam masham hte mung nbung, thila shayi hking pyi hpun na re ai majaw ntade na ni chye jang hkyep mi pyi myit nhkrum na re.

Dai zawn myit yu u ai. Rai tim tara kalang mi bai dung shakut dat ai shaloi hkyen tawng byawng mat wa ai zawn rai mat u ai. Tara dung lu ai nam chyim gaw grau nna myit sim sa ai lam hpe jaw ya lu ai majaw Tinang daw dan tawn ai lam hpe nsharai nu ai rai. "kade nna yang thila shayi hpun byin hkra hpun na nngai". ngu myit daw dan kau u ai rai. kanu kawa ni a chyeju hpe mung thila shayi prat hte byin mai ai hku htang dawp na nngai ngu myit daw dan u ai rai.

Lani mi tara ginra jawng de du ai shaloi "lamung Kaw Tawng hpe rung gawk na masha kaba ni shaga ma ai" nga nna sa shaga ma ai. Rung gawk de du ai shaloi mu madu U Thein Aung gaw "lamung Kaw Tawng thila shayi hpun mayu ai nga ai lam ndai sara num Ma Wunna Wadi tsun dan ai. Ma Wunna Wadi gaw ne Kasha rai nga ai. Tan shi (10) san poi htai tawn nhtawm jawng dat ten hta dunglaba (jahkring mi) thila shayi hpun u ai. Pyaw taw nga ai majaw ya du hkra re npru u ai". ngu tsun u ai rai.

Thila shayi tai sai

Kade nna yang mu madu U Thein Aung, U Kyaw Nyunt, ni a garum shing tau ya ai majaw bahan chyaung tawya Shwe chyin taik, yatana San jawng saradaw U Nanda Mala Kaw 1982 - ning hta sasana aru arat thila shayi byin tai wa nu ai rai. Sara num Ma We Ba Ri (lamung Kaw Tawng) gaw pariyatti laika ni hpe shakut sharin la let sasana lam ning hkring daju, sasana lam masa hpa awn daju a matu bukda makam masham laika ni hpe jing hpaw hku gale ya let tara hpe mung shaman shakut nga nga u ai rai.

Swe Mun

(hpaji lam dakasu)

Matsing

Sumroi (5), hti likwm (5), 1989 - ning, november shata e dip shapraw ai "myat mingala" metgazin Kaw na shaw shapraw madun ka dat ai rai.

2. HKUM LI AI KANU HTE KAWA HPARA NAW NGA AI.

၂။ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်နှင့် ဖခင်ဘုရားရှိခိုးနေပုံ။

Daw (1)
Nu wa ni lit

Tharana gung npawt hpang ai hkri tung kaw na

Bukda hpung shang kanu kawa lahkawng kaw na shangai chying hkai wa ai ni gaw kanu a hkri tung e rawng nga ai ten kaw nna ratana masum hpe shanu kahtep lu ai ni rai ma ai. Kanu rai nga ai wa gaw shi a hkri tung e rawng nga ai ma kaji a matu mung hpura naw ai ten shagu tarana gung gaw gap nga ma ai rai. Hkau sawm, nam pan, hka katsi ni alu jaw ya daw jau ai shaloi mung hkri tung na ma kasha matu kyu hpyi akyu la rai ma ai rai. Myat tswa hpura sak hkrung nga ai ten kaw nna dai zawn re lai len htung ma kanu ni hta npawt hpang wa sai rai.

Kaw tham bi mung dan utena hkaw hkam kasha gaw shi lam hpe thin tsi ka puk ta shadang la wa hpe ning ngu tsun dan u ai.

- 1. Myat tswa hpura Kaw tham bi mung dan gaw thi ta yung jawng e nga ai shaloi ne nu gaw ngai hpe gun let (hkum li let) myat tswa hpura madu Kaw ne matu tharana gung kalang mi gaw gap la u ai. "Myat tswa hpura, ne a hkri tung e rawng nga ai ma kaji gaw myat tswa hpura hpe shanu kahtep u ai (bukdan tharanan git-sami). Tara hpe shanu kahtep u ai (damman tharanan git-sa mi). Than-gan hpe shanu kahtep u ai (than-gan tharanan git-sami). Hpung dagu Kaba la ai myat tswa hpura*

gaw dai ma kasha hpe dai ni Kaw na prat tup tharana gung grin ai wa ngu nna masat matsing la ya rit hpara" ngu nna mung shawk Tsun u ai rai.

2. *Bai Kalang mi betga gin wang shan du sat ni hpe lawt ahkang jaw tawn ai shara nam shalawng (betha kanla sha lawng) e myat tswa hpara nga ai ten hta ne ma woi ning chyang gaw ngai hpe pawn let myat tswa hpara a man e "ndai bawdi hkaw hkam kasha gaw myat tswa hpara hpe shanu kahtep u ai (bukdan tharanan git - sami). Tara hpe shanu kahtep u ai (damman tharanan git - sami). Than - ga hpe shanu kahtep u ai (than - gan tharanan git - sami)". dai zawn kahtap nna gaw gap ya ai rai.*

Ne nu hte ma wai nchyang gaw ne matu lahkawng lang tup tup tharana gung gaw gap ya ma ai.

3. *Ya masum lang ngu na ngai nan myat tswa hpara kaw tharana gung gaw gap na nngai". ngu nna tsun let baw di hkaw hkam kasha gaw ning ngu gaw gap u ai rai.*

bukdan tharanan git - sa mi.

damman tharanan git - sa mi.

than - gan tharanan git - sa mi.

Hpung shing Kang Kaba la ai myat tswa hpara gaw ngai tabe hpe prat tup tharana gung grin ai u pathaka ngu nna masat matsing la ya rit hpara"ngu

3. MA HKALUM POI GALAW YA 'I LAM..

၃။ ကလေး ကင်ပွန်းတပ် မင်္ဂလာ ကျင်းပပုံ။

nna shawk tswn nhtawm bawdi hkaw hkam kasha gaw prat tup tharana gung grin ai wa byin tai wa u ai rai.

Dai hta n-ga buk da hpung shang ai ni gaw Kashu Kasha shangai shaprat dat ai ten masen ai pe hta laika ka matsing tawn ma ai rai. Dai hpe "asak masat" nga ma ai. "Nhtoi masat" mung nga ma ai rai. Ma kkaji laning mi hpring ai shaloi she "zata" galaw ma ai rai. Shangai ai shaning, shata, shani, aten ahkkying hte rau net hkat jo ni mung madun tawn ma ai rai. Dai asak masat, nhtoi masat hte zata ni hta mung ratana masum hpe shawng ning baw tawn let kanu chying hkai shangai shaprat dat ai mying ning sang gaw (ma gam) asak (120) ning galu u ga law ngu nna taww Ka tawn ma ai rai.

Ma hkalum poi

Lai len htung hking hte maren kanu gaw ma shangai gaww na pru ai shani hta kanu hte ma kaji gaw (daw yaw sum gawn si jahku ni hte) baw bung hkrut, hka shin san seng ai lam galaw ma ai rai.

Dai zawn baw bung hkrut, hka shin ai lam hpe "baw kashin mingala" galaw ai ngu nna mung nga ma ai. Dai hpang nhtoi kaja lata la nhtawm mying shamying ai lam hpe "ma hkalum ai" nga ma ai rai. Ma hkalum poi mingala galaw mying shamying ai nhtoi hta hpung kyi ni hpe shaga nhtawm hkau sawm jaw ya ai lam, hpung kyi jawng de hkau sawm sa ya ai lam, grup yin hting bu ni hpe muk ni garan jaw ya ai lam ni galaw ma ai rai. Chye chyang ai hpung kyi ni

hte masha kaba ni gaw dai ma kaji hpe nhtoi hte shapre nna mying shamyin ma ai rai. Dai majaw bukda hpung shang ai ni gaw tharana gung gaw gap ai lam hpe kanu hkri tung kaw na nan npawt hpang gaw gap wa nhtawm dana kusu galaw ai lam hpe (7) ya ten kaw nna galaw hpang wama ai rai.

Bawana npawt hpang ai ma prat ten

Bukda hpung shang kanu kawa ni gaw ti nang kasha ni hpe pawn tawn ai asak aprat hta nan hpaw naw ai lam hpe sharin ya ma ai rai. Ma kaji a ta lahkawng hpe kayep let jum nhtawm hpaw hpe madun let "u tarw, u tarw"ngu nna rai rai, "aw ka, aw ka"ngu nna rai rai naw ai lam hpe shaman sharin ya chye ma ai. Ma kaji ni gaw lachyum hpe re nchye na tim law law lang galaw wa ai shaloi lai len kaja langai byin tai wa nga ai. Hpaw, gawng ngu hte yahan than-ga hpung kyi ni hpe mu ai shaloi dai ma kaji gaw naw ku ding nyawm ra ai lam shi hkkrai hkrai chye wa nna "aw ka"ngu nna tsun chye wa mo ai. Ta ka-up chye wa ai. Naw chye wa ai lai len kaja byin wa sai rai. Dai ma kaji ni gaw jaw ai lam ka ya pana ma, watsi pana ma kusu hpe lu la ma ai rai.

Dai hpang ma kaji ni gaw ga prat nprat chye tsun wa ai ten du wa ai shaloi kanu kawa ni gaw "bukdan puzemi, damman puzemi, than-gan puzemi"ngu nna sharin ya ma ai. Bukdan tharanan git-sa mi, damman tharanan git sa mi, than-gan tharanan git sa mi ngu nna mung sharin ya ma ai.

4. OI DWI GAW KASHU HPE HPARA NAW SHARIN YA AI.

၄။ ဖွားဖွားက မြေးငယ်ကို ဘုရားရှိခိုးသင်ပေးနေပုံ။

15516

Department for the Promotion and
Propagation of the Sasana
LIBRARY
Kaba-Aye, Yangon.

Hkan Tsun ai lang law wa ai shaloi shi hkrai hkrai n-gup hte chye tsun wa ma ai. Kanu n-kau mi gaw shana yup ra shang ai shaloi ma shayu let damma n sen hte mahkaw n mangwi nhtawm ma ni hpe shayup chye ma ai rai. Damma n sen gaw shata jan a nsam zaw n katsi ai dat rawng ai nsen rai nga ai. Ma kaji ni gaw katsi pyaw ai damma nsen sumroi hte sim sa let yup pyaw lu ma ai rai. kashu kasha hpe tsaw ra ai kanu kaw n ya wng damma nsen hte ma shayup ging la nga ai rai.

"Shawng ning nan sara ngu nna tsun lu ai pukba tsariya nu hte wa" nga ai ga hte maren ti nang a ma kaji kashu kasha ni hpe makam masham htung hking npawt ngang wa na matu asak aprat hta hkan nna hkrak sharin achyin ya ging la nga ai rai.

(a) *masum ning aten*

Ma Kaji ni masum ning aten du wa ai shaloi za taka wut htun ni, damma pada wut htun ni hte bukda win ni hpe kadun daw k tsun hkai dan ai lam, thara na gung hpe sharin ya ai lam, naw Ku ding nyaw n ai lam ni hpe sharin achyin ya ra ai rai.

(b) *manga ning aten*

Dai wut htun ni hpe nan loi mi dam lada ai khu galu nna hkai dan ai lam, aw Ka tha naw ai lam, thi la manga hkam la gaw gap ai lam, i ti pi thatw бага wa npawt hpang ai hpara gung ni hpe sharin ya ai lam, laika sharin jawng de re n sa yang tau hkrau nna

Sasana lam masa hpaawn daju

*lai ka kanu hpe chye hti chye ka hkra sharin ya ai lam
ni hpe galaw ra nga ai rai.*

(c) sanit ning aten

*Laika tsawm ra chye hti wa sai re majaw
hpara naw ku hte mitta sa ni hpe baw nu ram ging ai
daram hti matsing shangun ai lam, hpara naw ku ai
lam hpe lai len langai hku lu la hkra shani shagu galaw
shangun ai lam, hkau sawm alu jaw ya ai lam dai zawn
re lai len kaja ni hpe galaw shaman shangun ra nga ai
rai.*

(d) jahku ning aten

*Shana shagu yup ra re n shang yang zataka
wut htu, damma pada, bukdarwin laika ni hpe ma kaji
ni langai hpang langai hti shangun nhtawm nta masha
yawng jawm madat mara la ai lam, nchye na ai lam
hpe masha kaba ni sang lang ya ai lam, u puk shani ni
hta u puk sin na matu woi sa ai lam, jau sang galaw
ya ai lam, thi la shayi jahpun ya ai lam ni hpe galaw
ya ra nga ai rai.*

(e) shi manga ning aten

*Kahtawng ning chyawng wang kata e nga
ai makani masham hte seng ai hpung ni hta shang lawn
shangun ai lam, alu poi shing ra ni hta garum shing
tau shangun ai lam, tara bawana shaman shakut ai
lam ni hpe sara kaja ni kaw sa sharin la nna shaman*

5. KANU GAW KASHA HPE HPARA JAWNG DE WOI SA AI LAM.
၅။ မိခင်က သမီးငယ်အား ကျောင်းကန်ဘုရားသို့ ခေါ်သွားပုံ။

*shakut shangun ai lam ni hpe galaw shaman shangun
ra nga ai rai.*

(f) asak hkun ning aten

*Asak shi manga ning kaw na hkun ning
aten ma kaji ni hpe hpung kyi jawng thi la shayi jawng
de sa nhtawm makam masham hte seng ai machye
machyang hpaji ni hpe sharin sagawn la shangun ai
lam, naw Kaji ai ten re majaw kaga hpung masha ni
hte n-gayau n-ganawn na matu up hkang la ra ai lam,
Myu makam masham sasana a nam shum nam nak ni
hpe mu chye lu hkra woi awn let masha Kaja la ngai
byin tai wa hkra hkrang shachyaw ya tawn ra ai. Kanu
Kawa ni hku nna ndai daram galaw ya ngut jang amyu
makam masham sasana lam hte seng nna kanu kawa
lit n nga sai. Dai hpang Kashu Kasha ni gaw ti nang
a prat hpe ading sha rai hkra ti nang la gaw ntsa ti
nang hkrai tsap lu na rai.*

Daw (1) ngut sai.

Daw (2)

Buk20 da makam masham sum nung singdi lam

Ratana gung masum hpe naw Ku shanu kahtep ai shaloi -

- (a) Ka ya gam (hkum hte) naw ku ding nyawm pu zarw chye ra ai.*
- (b) Wa tsi gam (n-gup aga hte) naw ku ding nyawm pu zarw chye ra ai.*
- (c) Alu jaw ya ai lam da na galaw chye ra ai.*
- (d) Hkan sa shatup ai thila bau sin hkang da chye ra ai.*
- (e) Mitta bawana hte bukda nuk thati hpe shapra chye ra ai.*
- (f) Matut n na yuk nan tara ni a nsam lam hpe mu hkra twipat thana shapra nhtawm nik ban du hkra shaman shakut chye ra ai rai. Ka ya gam hte hkung ga jaw ai lam, naw ding nyawm ai lam ni garw-*

(a) Shara hte hkung ga jaw ai lam

Hpara sum la ni hte tara chyum laika buk ni, sara Kanu Karwa ni a sum la ni hpe tsaw htap ai shara ni hta tawm da ra nga ai rai. Nem ai shara hte lagaw n hpang ma ga de n mai tawm ai rai. N hkung ga ai hku ang wa ai rai. Ananta gaing shang ni rai

6. DUNG LABA JAU SANG GALAW, THI LA SHAYI HPUN POL.

၆။ ဒုလ္လဘ ရှင်ပြု၊ သီလရှင်ဝတ်ပွဲ

nga ai majaw gaing hkrup chye nga ai ngu nna tsun ma ai rai. Asak hkrung nga ai yahan than-ga hpung kyi thila shayi ni hte sara kanu kawa ni hpe mung tsaw htap ai shara kaw nga shangun nhtawm hkung ga la ra jaw ra ai. Shat lu sha sha ai shaloi mung shat dam a nhtung maga e tazun nhtawm shawng ning nan shat mai chyaw mi darain rai rai shawng bang yara ai rai nga ai.

(b) bu hpun sum li lam hte hkung ga jaw ai lam

Ratana masum sara kanu kawa ngu ai ananta gaing shang ai ni a man e nhtap htuk ai bu hpun sum li lam ni hpe sai le sai ke rai nmai bu hpun sum li nga ai. Nhkung ga ai hku ang wa nga ai. Tsawm htap sum nung sing di ai bu hpun palawng ni hpe htap htap htuk htuk bu hpun nhtawm hkung ga la ra let nga sa wa ra ai rai. Bu hpun sum li lam hpe sum nung sing di htap hitap htuk htuk bu hpun ai shaloi ti nang mung sari sadang mingala nga ai hta n-ga seng ang ai masha Kaba Kanu Kawa ni hpe mung hkung ga la ra ai hku ang wa nga ai. Dai lai len gaw myen mung a htung nking aru arat lai len rai nga ai.

Hpara, jawng, wang Kata de du ai shaloi hte yahan than-ga hpung Kyi ni makau de shanu ai shaloi jawng jahtim ai lam, baw hkaw (gup chyawp) raw ai lam, kyep htep (gyep din) raw ai lam, kahpa maga mi hta hpa jet mara ai lam ni hte hkung ga jaw ai lam hpe madun dan ra nga ai rai.

(c) *Hkum hkrang nga masat hte hkung ga jaw ai lam*

Ratana masum hte sara Kanu Kawa ni Kaw shanu Kahtep ai shaloi ta Ka-up ai lam, baw ding nyawm ai lam, lahput hput di di ai lam, naw ding nyawm ai lam ni hte hkung ga jaw ai n sam maka hpe madun dan ra nga ai rai. Dai zawn hkung ga jaw ai lam ni hta ta ka-up ai lam hpe hkrun lam e mu hkrup ai shaloi tsap let nan ta ka-up sharawt let hkung ga jaw lu nga ai. tara madat mara la ai shaloi tara hpe hkung ga ai hku.nna ta ka-up let madat mara la ra nga ai rai. Hpara a man e rai rai than ga ni man e rai rai dai kaw n na sit pru mat wa ai shaloi ta Ka-up let lagaw lahkam (5) daram hting nut let hpang de gayin nhtawm pru mat wa ra nga ai. Dai rai yang she "ga ra waw tsa " mingala hte hkum tsup lu na rai.

(d) *Naw ding nyawm ai lam*

Naw ding nyawm ai shaloi dun ntsa e hkum daw myu manga hpe jahkra let naw ai lam hpe "hkra ai lam myu manga" hte naw ding nyawm ai ngu ma ai rai.

- (1) dun ntsa e lahput lahkawng hkra (nga nga) ra ai.
- (2) Ta lahkawng hpe nchyang latum du hkra hkra (nga nga) ra ai.
- (3) Ti nai:ꠌ dung nga ai aga, dun, panyep ntsa e kahtan hte hkra (nga nga) ra ai.

7. KAHITAWNG WUT HPUNG HTA NUM SHA (KASHA)
SHANG LAWM LET HPARA LAIKA HTI NGA AI LAM.

၇။ ရပ်ကွက်ဝတ်အသင်း၌ သမီးငယ် ပါဝင်နေပုံ

La shadang ni gaw shawng ning nan naw na maga de man yawng nhtawm jawm jawm rai dung nga ra ai. Ta ka-up hpe kahtan du hkra sharawt tawn ra ai. Dai hpang lahput hput di jahkrat dat ra ai. Ta ka-up hpe dun ntsa e madi nhtawm ta lahpan lalkawng hpe shawng maga de kashawt shapraw dat ra ai. Dai shaloi baw hte kahpa gaw shi nan nan shawng maga de ganga hkra wa na re. Kahtun hpe dun dai n rai ga ntsa de hkra hkra shanem jahkrat nhtawm naw ding nyawm ra ai rai. Dai zawn hpum let naw ai lam hpe hkra ai lam (nga nga ai lam) myu manga hte naw ding nyawm ai ngu nna tsun ma ai rai.

Num shayi ni gaw shawng ning nan ti nang naw na maga de myi man yawng nhtawm bye rai dung ra ai. Ta Ka-up hpe kahtan du hkra sharawt tawn ra ai. Dai ta ka-up hpe ga ntsa, dun ntsa de ta lahpan hpyan let jahkrat dat ra ai. Nchyang latum lahkawng hpe dun ntsa e hkra hkra ta lahpan lahkawng hpe shawng maga de kashawt shapraw dat u. Kahtan hpe ga ntsa dai n rai dun ntsa de hkra hkra shanem jahkrat dat nhtawm naw ding nyawm ra nga ai.

Dai zawn masum lang hpring hkra naw ding nyawm ra nga ai rai.

Hpara naw Ku Lung shanu kahtep na matu hti matsing tawn ra ai lam

Ndai lam hta bukda hpung shang masha ni hku nna yup ra shang yup rawt shani shagu hkan sa shatup ra ai makam masham uing li lam ni hpe

langai hpang langai madun dan dat nngai. Jahpawt jau jau yup rawt ai ten gaw ban sa ngut ai ten myit san pra ai ten rai nga ai. Hpara yahanta chyoi pra ai ni mitta bawana shapra ai aten mung rai nga ai. Myat tswa hpara gaw nhtoi htoi ten hta hpala thama pat shang sha ai kaw na rawt let that ta law ka mung Kan hpe that bin nyu ta nyan hte yu yu ai ten mung rai nga ai rai. Dai majaw buk da hpung shang masha ni gaw jahpawt jau jau ten hta hpara naw ai lam, nam pan hka katsi, sau wan ni hte alu jaw ya ai lam, mitta sa maren garan ya ai lam ni galaw chye ma ai rai. Masha kaba kanu kaw na ni mung Kashu Kasha ni hpe jau jau jasu nhtawm lai len kaja langai byin hkra shaman ya ra nga ai rai.

Hpara naw ai lam

Hpara naw ai shaloi hkra (nga nga) ai lam myu manga hte shatup shapre hkra naw ding nyawm let n-gup hte mung.

Bukdan puze mi-myat tswa hpara hpe naw ding nyawm n ngai rai.

Damman puzemi=tara myat hpe naw ding nyawm n ngai rai.

Than-gan puzemi-than-ga myat hpe naw ding nyawm n ngai rai-ngu n na baw hte Kalang mi naw dat jang n-gup hte mung kalang mi tsun nhtawm naw ra ai rai. Dzi hpang aw Ka tha Kataw ai lam hte naw Ku ra ai.

8. TARA GIN RA HTA SHAYI SHA SHANG LAWM NNA
TARA DUNG NGA AI LAM.

၈။ သမီးငယ် တရားစခန်းဝင်၍ တရားထိုင်နေပုံ။

Aw Ka tha, aw Ka tha, aw ka tha, ka ya gam watsi gam manaw gam ngu ai gam myu masum hta gam langai ngai hte shut shai lai ai rai yang dai mara ni hpe mat hkoi u ga ngu n na pahtama, dutiya, tatiya, kalang, lahkawng lang, masum lang rai hkra hpara yatana, tara yatana, than-ga yatana, yatana myat nyu masum sara Kanu Kawa ni hpe hkung ga la ra ta ka-up let naw Ku pu zaw myit shagrit shanem nhtawm naw ding nyawm n ngai madu hpara.

Naw ding nyawm lu ai akyu a majaw ape mali, kat masum, mara nga ai shara matsat, hpyen myu manga, wi pat ti tara mali, bya thana tara manga ni Kaw na ten shagu lawt hkoi sim sa lu ai rai nhtawm met tara, hpu tara nik ban tara myat hpe lu la mayu nngai madu hpara.

Akyu jaw ai wa gaw akyu jaw ai shaloi "jaw ya ai akyu hte hpring tsup wa lu u ga " ngu tsun ra ai rai.

Tharana gung hte thi la manga hpyi ai lam

Ahan bante ti tharanena thaha pintsa thilan damman ya tsa mi, anuk gahan Kattwa thi lan de hta me bante.

Dutiyam pi ahan bante ti tharanena thaha pintsa thi lan damman yatsa mi, anuk gahan Kattwa thi lan de hta me bante.

Tatiyam pi ahan bante ti tharane na thaha pin tsa thi lan damman ya tsa mi, anuk gahan kattwa thi lan de hta me bante.

(Thi la jawai aw gaw ya nuhan wada mi,
 an awade hita-ngu tsuh ai shudot "an ma bante-rdi nga
 a mada lipara " ngu tsun ra ai rai.)

Hpara nara ai lam

Namaw tattha bagawataw arahataw
 thamma thambuk dal tha

Namaw tattha bagawataw araha taw
 thamma thambuk dal tha.

Namaw tattha bagawataw arahataw
 thamma thambuk dal tha.

Charanagong gaw gup ai lam

Buklan tharman git-sa mi.

Dammam tharman git-sa mi.

Tham-gan tharman git-sa mi

Uti yampi bukdan tharman git-sa mi.

Uti yampi dammam tharman git-sa mi.

Uti yampi tham-gan tharman git-sa mi.

Uti yampi bukdan tharman git-sa mi.

Uti yampi dammam tharman git-sa mi.

Uti yampi tham-gan tharman git-sa mi.

9. HKRA HPA MYU MANGA HTE NAW NGA AI LAM.

၉။ ထိခြင်းငါးပါးဖြင့် ရှိခိုးနေပုံ။

Thi la manga thik hka puk gaw gap ai lam

1. *Panati pata wera mani thik hka padan thama di ya mi.*
2. *A ding na da na wera mani thik hka padan thama di ya mi.*
3. *Ka me thu mik sa tsara wera mani thik hka padan thama di ya mi.*
4. *Mu tha wa da wera mani thik hka padan thama di ya mi.*
5. *Thu ra meraya mitza pamada hta na wera mani thik hka padan thama di ya mi.*

Thi la jaw ai wa gaw "ti tharanena thaha pintsa thilan damman thadukan kattwa appama dena thampa de hta" ngu tsun ai shaloi "aa ma bante-rai nga ai madu hpara" ngu nna tsun ra ai rai. dai hpang bukdan puzemi, damman puzemi, than-gan puzemi- ngu tsun nhtawm hkra ai lam myu manga hte masum lang naw ding nyawm ra ai rai.

Thi la matsat (u buk thi la)

1. *Panati pata wera mani thik hka padan thama diyami.*
2. *Ading na dana wera mani thik hka padan thama diyami.*
3. *Abyan ma tsariya wera mani thik hka padan thama diyami.*

4. *Mutha wada wera mani thik hka padan thama diyami.*
5. *Thura meraya mitza pamada htana wera mani thik hka padan thama diya mi.*
6. *Wikala bawzana wera mani thik hka padan thama diyami.*
7. *Nittsa gita wadita withuka datthana malaganda wilepana darana mandana wibuthana htana wera mani thik hka padan thama diyami.*
8. *Uktsa thayana maha thayana wera mani thik hka padan thama diya mi.*

aa ma bante - re madu hpara.

Thila manga

1. *Sak hkrung masha du sat, n sat na, thik hka hkan na nngai.*
2. *Masha ni arai, nlagu ai, thik hka hkan na nngai.*
3. *Kama miksa, nshut na, thik hka hkan na nngai.*
4. *Masu ai ga, ntsun na, thik hka hkan na nngai.*
5. *Nang chye lu sha, n sha na, thik hka hkan na nngai.*

Thila matsat

1. *Sak hkrung masha du sat, n sat na, thik hka hkan na nngai.*
2. *masha ni arai, nlagu ai, thik hka hkan na nngai.*
3. *Ka magung hpe, Koi gam chye, thik hka hkan na nngai.*

4. Musu ai ga, ntsun na, thik hka hkan na nngai.
5. Nang chye lu sha, nsha na, thik hka hkan na nngai.
6. Shana de lu sha, nsha na, thik hka hkan na nngai.
7. Poi shingra, shakya na, Koi gam thik hka hkan na nngai.
8. Tsaw litap shara, nampan pinra, koi gam thik hka hkan na nngai.

Hkau sawm, hka katsi, nampan, sau wan alu jaw ya ai lam

Bukda makam masham hpung shang masha ni gaw myat tswa hpura hpe hkau sawm, hka katsi, nampan, sau wan ni hte shani shagu alu jaw ya nhtawm aatsing nakan ayan kusu hpe la chye ma ai rai. Dai zawn alu jaw puzaw ai lam gaw sak hkrung nga ai myat tswa hpura hpe shi a matu myit dum myit mang nhtawm alu jaw puzaw ai lam rai nga ai rai. Dai zawn alu jaw puzaw ai shaloi Pali hte jing hpaw ginrun nna ka tawn ai laika ni hpe hti matsing na yak hkak ai ni a aloi sha hti matsing lu hkra matu jinghpaw ga hte shagyip nna madun dan dat nngai.

(a) Hkau sawm shakap

Arahan npawt hpang ai gung sari myu jahku ni hte hkum tsup ai sak likrung pra pra myat tswa hpura hpe myit dum masat let ndai (nsam abat namshum ni hte hkum tsup ai malu masha dwi hkri namshum amyu myu re hkau sawm ni hpe) hkung ga

lara let alu jaw ya puzaw nngai madu hpara. Ndai kaja ai amu gaw aathawaw tara mali ni a ma htum hkoi mat na lam rai nga ai met nyan hpu nyan myat nikban de teng sha du hkra lakawn ya lu u ga law.

(b) *Hka katsi shakap ai shaloi*

(San seng Katsi san pra la ai ndai lu hka lang hka hpe)

(c) *Nampan shakap ai shaloi*

(nsam abat hawm manam pyaw ai ndai nampan hpe)

(d) *Sau wan shakap ai shaloi*

(Nsin hpe jahkoi nhtoi hpe shaleng lu ai htoi tu la ai ndai sau wan hpe)

matsing hpa *Hkau sawm shakap ga yan a ()
masat madun tawn ai shing wang
kata kaw na laika ga ni hpe seng
ang ai arung arai laika ga hte galai
nhtawm bang nna hti tsun ra nga
ai rai.*

Daw (2) ngut sai.

Bukda tashum (daw-1)

Daw (3)

Yatana masum gung sari galpara

Hpara gung sari myu jahko pati

Hipi thae bagawa -

1. arahan
2. thamma thanbukdae
3. Wikza tsarana thanpaat roe
4. thugatae
5. laeka widu
6. anuk tarae purilba dompa thara'iti
7. That lita deera manok tharon
8. bukdae
9. bagawa

1. Arahan gung sari

arahan (ara + han) ara = kiletha hpara = arahan = satu salah ah yang aethera hkyep mi p... ngam hkra sat la kam ngut sar roa na oi mpatse hpara.

Sak likrung malikrung yae ng hpe neta ja & a shangun chye oi. kahrtet kapozet ma a sukyep chye a masa lam gae kiletha ra ng a oi ra. Dae w'etha ga prat gala kaba lam hpe paheta shang dang or loy re majare hpyen zaren ra ng a oi ra. Dae mapee k'le'ia tara hpe kata na hpyen ng a ma mo at malsing laen

u ai rai. Dai kiletha gaw abidamma chyum laika hta kadun dawh hku nna myu (10) nga nga ai rai.

1. lawba = ra marin ai lam, ayan galoi mung ra taw nga ai lam.
2. dawtha = pawt sindawng myit npyaw myit hten ai lam, hkrit kajawng myit kahtet nga ai lam.
3. mawha = teng ai hpe shut ai ngu shadu, shut ai hpe teng ai ngu shadu taw nga ai lam, teng man ai hpe n mu chye ai lam.
4. mana = tsaw dap ai lam, tinang hkum hpe shadu kaba nga ai lam. Rai dum ai lam.
5. dikhti = shut shai ai hku kam sham ai lam, shut shai ai hpe teng man ai ngu nna myit jung tawn da ai lam.
6. witsi kiksa = dai rai kun ? dai rai kun ? ngu nna myit shut myit kam nga ai lam.
7. htina = myit ni a mau dung ngu ai lam, raut zet ai lam nnga ai lam.
8. ukdittsa = myit sat myit sa pra ayai ai lam, nzim ai lam.
9. aahirika = nkaja ai amu galaw na hpe gaya nchye ai lam.
10. anuttappa = nkaja ai amu galaw na hpe nhkrit ai lam.

Dai nkaja nhkru ai dat shingra maka kiletha myu shi ni hta lawba, dawtha, mawha myu masum gaw aru madung tara ni rai nga ai. Dai shingra maka tara nhkru myu shi gaw puhtuzin sak hkrung mahkrung a

kraw kata e ayan nga nga ma ai rai. Dai majaw sak hkrung mahkrung ni gaw myit kahtet ai lum duhka tsinyam hpe hkam sha taw nga ma ai rai. Myat tswa hpara madu a Kraw hta gaw dai nhkru ai dat shingramaka kiletha tara ni hpe nsoi nsa ahtung wathana hkyep mi mung nngam nga hkra shagroi jasat kau ngut lu sai rai. Kaja ai dat shingra maka tara ni hte katsi san seng nhtawm mung kan e tsaw htum myat htum san seng htum masha myat kaba rai nga ai rai.

2. thamma thanbukda gung sari

Thamma thanbukda (thamma + than + bukda). Thamma = nshut nshai teng ai hku nan. than = ti nang nan nan (ltu shawaw let). bukda = mu chye lu ai myat tswa hpara.

Dai zawn ti nang nyan hte teng ai hku ltu shawaw let mu chye lu ai lam gaw thapinmyuta nyan a marai rai nga ai. Hpara madu gaw thapbinnyuta nyan hpe lu la na matu athinche mali hte mungkan ga sen mi ten na hkra kaja ai parami ni hpe jahpring shakut achyin wa nu ai rai. Dai zawn jahpring shakut achyin wa ai majaw prat htam mi hte htam mi tsang mi hte tsang mi kung wa let nyan gaw thaptin nyuta nyan ngu nna byin tai wa nhtawm manu mana marai atsam heng masen wa ai rai. Hpara madu gaw ndai thapbin nyuta nyan hte chye ging chye ang chye ra ai lam tara yawng hpe ltu achyaw shawaw let mu chye u ai rai.

3. Wikza tsarana thampanna gung sari

Wikza tsarana thampanna (wikza + tsarana + thampanna). wikza = chye chyang ai nyan tsarana = likan shatup ai tara hte. thampanna = hpring tsup ai myat tsara hpara.

kiletha likoi san ai hpara madu a myat shung yan hta wikza nga ai thapbu nyata nyan grin nga ai rai. Dai nyan hpe lu la na matu "tsarana" nga ai likan shatup ai tara hpe shakut ma likan sa sha kut wa u ai rai. Dai tsarana tara gae mya (15) nga ai rai.

wikza = chye chyang ai tara, tsarana = likan shatup ai tara ni hte hpring tsup ai majaw hpara madu gae wikza tsarana thampanna gung sari kaba hte mung kan myu masum e dan hkung nga u ai rai.

4. Thugata gung sari

Thugata (thu + gata). thu = gaja ai ga hpe. gata = tsun chye ai myat tsara hpara.

Hpara madu gae"ga myu kru lita, mah hpe koi kan ma, myu lahkaeng hpe tsun ai"nga ai ga hte maren jae tim mae tim, ma-sha kaga ni ra sharaeng ai rai rai, ma-sharaeng ai rai rai akya u raeng ai ga hpe tsun ai "long man phlaem akya raeng ai ga"ni hpe chye sha tsun u ai rai.

Hpara madu ni tsun shaga ai ga myu lahkawng

1. *Teng mung teng, akyu mung rawng ai ga hpe masha kaga ni nna ra tim tsun ging jang tsun ai rai.*

ga shadawn - thun - ga hpe garan jahka jang ape ngarai di hkrat chye ai ngu detwadat hpe matsan dum ai majaw shi nna ra tim tsun ging ai majaw tsun u ai rai.

2. *Teng mung teng, akyu mung rawng masha kaga ni mung na ra ai ga. Dai ga hpe ayun tsun u ai rai.*

ga shadawn - kusu galaw ai twa thu gati nat mung de du na re ngu ai zawn re dana thila hte seng ai ga ni hpe haw tsun u ai rai.

Masha kaga ni nna ra ai ga hpe hpara madu tsun a ni?

Dai ga san hpe abaya hkaw hkam kasha san ai shaloi hpara madu gaw abaya hkaw hkam kasha hpe nan ga san langai bai nhtang san dat u ai. Hkaw hkaom kasha - na lahpyen kata na ma kasha gaw n myit mada ai hpun hkyep langai ngai du hkrac e dang matsut taw nga yang nang Kanning di na rai? alawon shaw la kau na ngai. loi loi hte nlu jang sai hkyeng ing pru yang pru u ga gang shaw la kau na ngai hpara. Hkaw hkam kasha - dai hte maren sha re hpara madu ni ngu ai gaw teng mung teng akyu mung nga jang masha kaga ni nna ra ai ga twa rai rai matsan dum ai majaw tsun ging yang tsun ra ai rai ngu nna mahlar htang u ai rai.

5. lawka widu gung sari

lawka widu (lawka+widu). lawka = mung kan yawng hpe. widu = mu chye lu ai myat tswa lipara.

Kawng e nga ai sak hkrung ma likrung, hka e nga ai sak hkrung mahkrung, lainu e nga ai sak hkrung mahkrung yawng hpe "that ta lawka"ngu ma ai. Hpara madu gaw dai that tha lawka a byin ai lam hten run ai lam myu hkum zati hpe chye lu ai rai. That thawa (sak hkrung) langai hkrai a hkum kata e byin nga ai myit sat lai len myu hkum hpe mung ging hka nna chye lu ai rai.

That tawa ni a nga ai shara mungkan hpe "awkatha lawka"nga ma ai. Ndai awkatha lawka a byin ai lam hten run ai lam nga nga ai lam ni hpe mung yawng hpe chye u ai rai. That tha law ka ngu ai sak hkrung ai ni mung, awkatha lawka ngu ai sak nhkrung ai shara mung kan mung teng sha nga yang akyawng akyu ni matut mahkai let byin hten nga ai "yuk sum puni""nan sumpum"ni she rai nga ai. Galaw shamye galai nga ai masa rai nga ai. Dai majaw yuk nan sum pum hpe "thinhkara lawka"nga ma ai. Dai thin hkara lawka a lam akyawng lite akyu tara ni matut mahkai nga ia lam hpe mung chye u ai rai. Thatta lawka, awkatha lawka, thinhkara lawka ngu ai Dai lawka masum yawng hpe hkyep mi mung nngam hkra mu chye ai majaw hpara madu gaw lawka widu gung sari kaba hte dan hkung nga ai rai.

6. Anuktaraw puritha damma tharahti gung sari

Anuktaraw puritha damma tharahti (anuktaraw + puritha damma + tharahti). puritha damma = tsun sharin shaga ging ai thattawa ni hpe. tharahti = sharin shaga ai lam hta.

anuktaraw = shi hte bung ai wa (dep ai wa)

nnga, grau dik htum wa rai nga ai myattswa hpara.

Hpara madu gaw thila shaman shakut ai akyang lailen hte nhkru ai ru ai kaya gam, watsi gam ni hpe sum nung sing di wa hkra tsun sharin shaga u ai rai. Tha madi shaman shakut ai akyang lai len hte nhkru ai ru ai manaw gam hpe sum nung sing di wa hkra sharin shaga u ai rai. Wipatthana hpaji shaman shakut ai akyang lai len hte kaya gam, watsi gam, manaw gam ni hpe htum hkra sum nung sing di wa hkra sharin shaga u ai rai. Hpara madu gaw hpun tawng shingna nhtu lak nak nhpai ai sha thila, thamadi, hpaji thikhka masum shaman shakut ai akyang lai len ni hte htattawa (sak hkrung) ni hpe sum nung sing di myit su wa hkra sharin shaga u ai rai. Dai majaw ndai gung sari hte hkru... ap wa u ai rai.

Sum nung wa ai lam

Hpara madu a sharin shaga ya ai majaw sum nung singdi myit su wa ai lam hpe kawthala hkaw hkam kaba wa shawk tsun ai lam gaw dan leng shangun nga ai rai. Kalang mi hta kawthala hkaw hkam kaba wa gaw ning ngu shawk tsun u ai rai.

"myat tszwa hpara-tabe ngai gaw sat shagroi lu, adan shakap shangun lu ai ahkaw ahkang lu ai hkaw hkam langai rai nngai. Dai rai nga ning len hpatong shing ra hta tabe ngai ga shaga nga ai ten hta kadai mung ga hkum shaga mu ngu nna hkum taton da ai rai tim nlu ai rai. langai mi shang shang tsun ma ai rai. Rai tim masha latsa lam manu mana lawe htam ai hpatong shingra hta myat tszwa hpara tara kaw ai shaloi kahti ai nsen, jahkru ai nsen pyi nna lu ai rai. Zim let sim sa let tara madat mara la tarw nga ma ai rai. Hpuntatong shing na nhtu lak nak nlatom ai sha ndai daram sum nung sing di wa hkra sharin shaga lu ai hpe sasana a shing gan e nmu ga nngai hpara. Dai majaw madu myat a hpara jet hpara teng ekan teng sha re ai lam masam yu yang mu lu na re hpara ngu nna shawk tsun u ai rai.

7. Thathta dewa manuk thana gung sari

Thathta dewa manuk thanan (thathta + dewa manuk thanan). dewa manuk thanan = masha nat byanma thattawa ni yarwng a. thathta = sara rai nga ai myattszwa hpara.

Hpara madu a sharin shaga ai hpe hkam la lu nna sum nung singdi wa ai masha nat byanma ni gaw myat tszwa hpara madu hpe tinang a sara madu ngu nna galoi mung ayan hkungga lara kam hpa kam sham let nga ma ai rai. Dai zaton masha nat byanma ni hpe teng man ai lam hpe madun ai wa sara langai re ai majaw thathta dewa manuk thanan ngu ai gung

sari kaba lte mung kan e dan likung nga ai rai.

8. Buk da gung sari

Bukdato = thittsa myu mali myat tara ni hpe shi nan chye nhtawon masha kaga li hpe mung chye shangun lu ai, haw tsun dan lu ai myat tswa lipara.

Myattswa lipara gaw thittsa myu mali teng man ai tara ni hpe thupbinmyuta nyan hte shi nan nan shawng ning nan pahlama mu chye u ai rai. Dai lipang masha mat byanma ni hpe mu chye hkra haw madun dan u ai rai. Dai zawn thittsa myu mali teng man ai tara ni hpe mu chye hkra haw tsun dan lu ai majaw "bukda" ngu ai gung sari kaba lte mung kan ting dan likung lu ai rai.

Thittsa myu mali teng man ai tara ni

1. Dukhka thittsa = matsan tsinyam hkrum ai lam i rai, man ai tara.
2. Thamu daya thittsa = matsan tsinyam hkrum na lam akyawng teng man ai tara.
3. Nirawda thittsa = matsan tsinyam hkrum ai lam mat htum sim zim ai lam teng man ai tara.
4. Metga thittsa = matsan tsinyam mat htum ai (nikban) de du na lam akyawng (lam masa) teng man ai tara ni rai nga ai.

9. Bagawa gung sari

Bagawa (baga + wa). бага = hpung shing kang. wa = nga ai myat tswa hpara.

Myattswa hpara madu gaw prat manu mana thanthara e jaw ya ai lam, hkan sa shatup ai thila kaja ai lam, mitta tara galu kaba la ai lam, hkam sharang myit sharen mara raw dat ya ai lam, nam de pru mat wa nna tara hkan shatup shakut ai lam zaw n re ai kaja ai kusu gam parami ni hpe jahpring shaman shakut achyin loi wa sai rai. Dai zaw n jahpring shaman shakut achyin lai wa sai kaja ai kusu gam parami n-gun majaw ni hpe "moi na hpung moi na gam nga ma ai rai. Dai moi na hpung moi na gam ni gaw hpara madu a kraw hta masat ding sat ntaw n lu hkra law htam la nga ai rai. Dai parami kusu gam ni a majaw mung masha ni hta grau lak lai ai hpung shing kang ni hpe lu la u ai rai. Dai zaw n hpung ananta galu kaba la ai majaw mung hpara madu gaw "bagawa" ngu ai gung sari kaba hte mung kan e dan hkung nga u ai rai.

Gung sari hpe shapra kahtap ai lam (bukda nukthati)

Zim sim ai shara e nga nna pahtara shawng ning nan shing ra myi hte hpara sumla sintu a myinman hpe yu iing nga ra ai. Nyan myi hte asak likrung nga yang na myat tswa hpara hpe myit jung yu ra ai. N-gup hte arulan npawt hpang ai gung sari

ni hpe hti tsun tarw nga ra ai. Myit hta gung sari a lachyum hpe chye nga ra ai rai. Dai zawn Kahtap Kahtap yu jung shapra nga ai lam hpe gung sari shapra ai bukda nukthati batwana shapra ai nga ma ai rai. Myit zim n na thamadi byin wa ai shaloi nhloi nsam myu Kru htoi tu zet tarw nga ai hpara madu hpe myit aayung hta mu lu wa na re. Ati ikhtayung naniik kaja re majaw njahten Kai ai sha sum la kaw na gung sari du hkra matut nna shapra ra nga ai.

Ndai shara hta tsitkai bum shayan maha gandayung saradaw hpara kaba a htet mik hpe sung sung nam nak tawn let hkan sa ging nga ai. " shat hpe ten man man sha ai zawn kammalitan hpe mung ten mun man shakut ra nga ai rai. Shat hpe sha mayu ai majaw sha ai rai tim mu yang she mu na. N sha mayu ai sha ten du ai majaw sha ai rai tim sha let shalet mu wa chye nga ai. Dai hte maren myit da ting let shakut shaman tim aayung pra yang she pra wa na. Ten du ai majaw shaman shakut ai shaloi piti byin wa hkra aayung hta pra mu wa chye nga ai." _ ngu nna htet mik da u ai rai.

Myat htum hpara madu a gung sari hpe myit mang sum ru yu shapra tarw nga ai wa gaw myat htum hpara madu hte rau nga nga ai zawn rai nga ai. shapra ai lang larw wa ai shaloi hpara madu a gung sari hpung tagu ni gaw tinang a kaw hta rawng hpum wa nhtawm tagu hpung shing kang kang hkra wa na rai.

Tara gung sari myu Kru

Ta tut hkan sa shaman shakut ai ni hpe matsan isinyan kaw na lazot hkra galaw chye ai (1) bukda a sharin shaga ai lam ni (2) shaman shakut ai lam ni (3) shaman shakut achyin nna lu la ai met nuan. hpu nyan, nikban ni hpe damma = tara nga ma ai rai. Dai tara ni gaw gung sari myu kru hte hkum tsup nga ai.

1. Thwet hkataw bagawata dammaro
2. Than dikhtikaw
3. Akalikaw
4. Ehi potthikaw
5. Aopa neyikaw
6. Pitsat lan wedi tapbaw wingnyuhi

1. Thwet hkataw gung sari

Thwet hkataw (thu + ethkata). thu = atsaom sha. ethkata = haw dan ai tara

Myatssa lipara a tara ni gaw madat mura lu ai lam ngu ai n pawt a kaja ai lam, hkan sa shaman shakut ai lam ngu ai lapran a kaja ai lam, shaman shakut hkan sa ngut ai hpang tara lak lai hpe lu nna dulika yawng a zini hkoï mou hitum ai nikban de du lu ai lam ngu ai jektum a kaja ai lam ni nte hpring tsup nga ai rai. Dai majaw madat mura lu lu ai hte kahitet kamawot sim khataw hkan sa shaman shakut jong hkyamsa nna hkan sa ngut ai hpang mung teng sha simsa nikban de du lu hkan atsaom sha haw dan ging ai tara ni re majaw

thwethkata gung sari hte hpring tsup nga ai rai.

2. Than dikhtika gung sari

Than dikhtika (than + dikhtika). than = tinang nan. dikhtika = mu chye ging ai tara.

Myattswa hpara haw dan tawn ai tara ni gaw masha kaga ni tsun dan ai hpe sha kam sham taw nga ai tara ni nre. Tinang nan tatut dikhta mu chye lu ai tara ni rai nga ai. Hpara madu haw dan tawn ai hte maren chyu sha hkan sa shaman shakut ma yang shaman shakut ai hte maren hkren rai met hpu du hkra du lu na re. Dai majaw ariya hpawng masha kaja ni gaw masha kaga ni chye tsun ai majaw kam sham myit dik ai n rai. Met myu mali, hpu myu mali, nikban ngu ai tara ni hpe tinang nan mu chye nhtawm kam sham myit dik ai majaw shanu kahtep kam hpa ai rai. Dai majaw than dikhtika gung sari hte hpring tsup nga ai rai.

3. Akalika gung sari

Akalika (a + kala + ika). akyu jaw na aten hpe nhkring nsa ai sha yanan kalang lata ten nshalai ai sha akyu jaw ya chye ai tara.

Met myu mali tara gaw kiletha ni hpe jahkoi jasat lu ai marai atsam kaba la nga ai majaw kaga dana thila npawt hpang ai kusu ni hta grau ai akyu hpe jaw ya lu ai rai. Met myu mali kusu tara gaw tinang met byin ngut ai hte kalang ta hpu ngu ai akyu hpe jaw ya lu ai

rai. Dai met kusu a akyu rai nga ai hpu hkyamsa gaw myat htum hkyamsa rai nga ai. Dai zawn ten kala ndin ai sha kalung lata akyu jaw ya ai majaw akalika gung sari hte hpring tsup nga ai rai.

4. Ehi patthika gung sari

Ehi patthika (ehi + pat thika). ehi = sa wa yu rit. pathika = yu yu u - ngu nna shaga ging ai tara.

Mung kan e ntsa lam arawng mala nhtawm teng nnga ai arai hpe nkam yang sa yu yu u ngu nna nshaga gwi, ntsun gwi, n madun gwi nga ai. Nga gaw nga ai rai tim dai arai gaw yu chyai na zawn, mu mada chyai na zawn nrai yang shaga madum na matu n-ging nga ai rai. Hpara madu a met hpu nikban tara ni gaw teng nan pra pra nga nhtawm san seng chyoï pra yu chyai na zawn re ai majaw sa yu yu u, sa shakut yu u- ngu nna shaga let madun dun na matu ging dan la nga ai rai. Dai majaw dai tara gaw ehi patthika gung sari hte hpring tsup nga ai rai.

5. Awpa neyika gung sari

Awpa neyika (awpa + neyika). awpa = kahtep nna. neyika = lang ging ai tara. tinang kraw ding yang de ndu du likra kahtep nna lung tazun ging ai rai.

Met hpu nikban tara ni gaw puhtuzin ni a kraw hita nbyin paw ga ai rai. Kalang mi byin paw wa jang pyi ape myu mali hita hkam sha ra ai wut duhka wan

kahtet ni hpe kalang lata sat kau lu ai niarai rawong nga ai rai. Dai majaw hkum lita bu hpuu lawon ai hpuu palawng hpe wan hkru nga tim mung dai nrai baw jaw kara hpe wan hkru nga tim mung dai wan hpe re nsat ai sha met hpu tara hpe lu la hkra shawng shakut ging nga ai rai. Dai majaw awpa neyika gung sari hte hpring tsup ai lam rai nga ai rai.

6. Pittsattan weditapba gung-sari

Pittsattan weditapba (pittsattan + weditapba).
Pittsattan = langai hkrai hkrai hpra hpra. weditapba = mu chye ging likam sha ging ai tara.

Ariya masha kaja ni gaw myit sawn yu ding lik yu ai (pittswet hkana) nyan hte tinang kraw hta shapra shalaw lu la ai met hpu tara hpe rai rai, tinang nan du lu mu la lu ai nikban tara hpe rai rai, ding lik let mu chye lu ma ai rai. Hpala thamapat shang sha ai lam hte ta tut mu la lu ai nikban a sim sa ai nam chyim hpe hkam sha lu ai rai. Dai zawn ariya pukgu (sak hkrung) ni langai hkrai hpra hpra mu chye likam sha lu ai majaw met hpu nikban tara gaw pittsattan weditapba gung sari hte hpring tsup ai rai nga ai rai.

Tara a akyu

Tara teng man yang gaw thwethkata npawl hpang ai gung sari myu kru hte hpring tsup nga ai. Dai gung sari myu kru hte nhpring tsup yang gaw hpara mudu a tara nrai nga ai. Tara njet na re. Dai

majaw tara jet njet, tara teng nteng hpe gung sari myu kru hte jep shapre yu yang chye lu na re. Dai zawn re gung sari atsam marai ni hte hpring tsup ai tara myat hpe shanu kahtep kam hpa puzaw ai ni gaw raga, dawtha (sindawt), mawha zawn re ai kiletha wan, kahtet ni a sim katsi ai rai nga ai nikban hkyamsa hpe atsawm sha likam sha lu na rai nga ai.

Tara hpe puzaw ai lam ngu ai gaw kaga nre. Tara hte maren haw tsun madun dan ai lam, madat mara la ai lam, likan sa shatup shaman shakut shapra shalaw jahtam ai lam ni nan rai nga ai. Dai zawn puzaw shanu kahtep nga ai ni gaw jan a kahtet ai dan hpe tinang gup tawn ai jawng garw shing gang ya nhtawm sim sa katsi shangun ai zawn tara a bai nhtang bau sin ai akyu hpe atsawm sha lu la na rai.

Than-ga gung sari myu jahku

Bukda myattswa hpara haw tsun dan ai hte maren tatut likan sa shaman shakut ai majaw met nyan hpu nyan hpe lu la ngut sai ariya yahan (hpung kyi) hpung hte dai ariya yahan ni a aru arat shang puhtuzin yahan hpung hpe "than-ga" nga ma ai rai. Ariya than-ga hpung garw gung sari myu jahku hte hpring tsup niga ma ai rai.

1. Thukpati pannaw bagawataw thawaka than-gaw,
2. Uzukpati pannaw bagawataw thawaka than-gaw,
3. Nyuyutpati pannaw bagawataw thawaka than-gaw,

4. Thamitsikpati pannaaw bagawataw thawaka than-gaw.
yadidan tsaltari puritha yugani atha puritha
pukgala etha bagawataw thawaka than-gaw,
5. Aahuneyaw,
6. Pahuneyaw,
7. Dethkineyaw,
8. Intsali karaniyaw,
9. Anuktaran pungnyet hkittan lawkattha.

1. Thukpati panna gung sari.

Thukpati panna (thu + pati panna). thu =
atsawm sha, kaja ai hku. pati panna = shaman shakut
hkan sa ai than-ga (hpung kyî ni)

Hpara madu a tabe thawaka than-ga hpung gaw
hpara madu sharin shaga ai thila, thamadi, hpaji thik
hka masum ni hpe nshut nshai hkansa nhtawm atsawm
sha kaja ai hku hkan sa shaman shakut acyin nga mu
ai rai. Dai than-ga ni gaw met hpu nyan tara lak lai
hpe lu la ngut sai ariya than-ga hte ariya re nbyin tui
ai puhtuzin than-ga ngu nna myu lahkatong nga ai
rai.

Atsawm sha shaman shakut ai ngu ai gaw wini
hta hkang da ai thikhka puk thila hpe nhten nwarw hkra
atsawm sha shaman shakut, acyin ai lam, thamahla
kammahlan langai ngai hpe thamadi lu hkra atsawm
sha shaman shakut ai lam, wipathana tara hpe yuk-
nan-hkanda ntsa, teng ai hku mu, teng ai hku chye ai
hpaji tara jat pra wa hkra atsawm sha shaman shakut

ai lam ni rai nga ai. Dai zawn atsawm sha shaman shakut achyin ma ai re majaw than-ga ni gaw thuk patipanna gung sari hte hkum tsup nga ma ai rai.

2. Uzuk patipanna gung sari

Uzuk patipanna (uzuk + patipanna). uzuk = ding man let. patipanna = shaman shakut nga ai than-ga (hpung kyi)

Hpara madu a tape kashu kasha than-ga gaw thila, tharnadi, hpaji thikhka myu masum myat tara hpe ding ding man man shaman shakut ma ai rai. Masu magaw hkalem ai lam nnga ai sha ding man ding hpring let shaman shakut nga ma ai. Dai majaw ariya than-ga ni gaw uzuk patipanna gung sari hte hpring tsup nga ma ai rai.

3. Nyayat patipanna gung sari

Nyayat patipanna (nyayat+patipanna). nyaya = nikban akyu a matu. patipanna = shaman shakut ai than-ga (hpung kyi).

Hpara madu a tabe kasha than-ga ni gaw than thara prat hkrun lam a gum gai ding la chye ai hpyen, machyi makaw chye ai hpyen, si htan wa chye ai hpyen, hkritung kata bai kahtap shang rawng nna shangai chying likai wa chye ai hpyen ngu ai zawn re wut duhka hpyen ni hpe mu chye ma ai rai. Dai thanthara wut duhka hpyen ni kaw na lawt lu na nikban hpe lu la na matu hpe sha shawng dat let shaman shakut achyin

ma ai rai. Lat kum hpa lu la na matu, puzaw ai hpe hkam la lu na matu, dan hkung mying kaba na matu hpe namnak ntawn ma ai rai. Dai majaw than-ga ni gaw nya yatpati panna gung sari hte hpring tsup ma ai rai.

4. Thamitsik patipanna gung sari

Thamitsik patipanna (thamitsi + patipanna).
thamitsi = hkung ga ai lam hte (ging dan hkra).
patipanna = shaman shakut achyin nga ai than-ga (hpung kyi)

Hpara madu a tabe kasha than-ga myat hpung ni gaw masha ni a hkungga lara ai hte ging dan hkra thila, thamadi, hpaji thikhka myu masum akyang myat. hpe shaman shakut achyin nga ai majaw thamitsik patipanna gung sari hte mung hpring tsup nga ma ai rai.

5. Aahuneya gung sari

Aahuneya (aa + huna + eya). aa = tsan ai kaw na pyi la sa wa nhtawm. huna = puzaw alu jaw ya tawn ai arung arai myu mali (jawng + tsi + shat lu sha + sangkan) ni hpe. eya = hkam la ging ai than-ga (hpung kyi).

Hpara madu a tabe kasha ariya than-ga myat hpung ni gaw thila, thamadi, hpaji thikhka myu masum hpring tsup ma ai majaw alu jaw puzaw ai ni hpe myat tsaw htap ai tatut myi npu akyu, thanthara akyu hpe jaw ya lu ma ai majaw tsan ai shara kaw na

pyi la sa wa nhtawm puzaw ai hpe hkam la ging nga ai rai. Dai majaw aahuneya gung sari hte mung hpring tsup nga ma ai rai.

6. Pahuneya gung sari

Pahuneya (pahuna + eya). Pahuna-manam a matu lajang tawn ai arung arai yawng hpe. eya = hkam la ging ai than-ga (hpung kyi).

Thila, thamadi, hpaji thikhka myu masum hte hpring tsup nga ma ai ariya than-ga ni gaw hpara su mi (langai) pu wa ai shaloi she byin paw du sa wa ai lak lai ai manam ni rai nga ai. Manam ni a matu lajang tawn ai arung arai ni hpe lawki manam ni a shawng e tawn nthawm alu jaw puzaw ai lam hpe hkam la na natu ging dan nga ma ai rai. Dai majaw ariya than-ga hpung gaw pahuneya gung sari hte hpring tsup nga ai rai.

7. Dethkineya gung sari

Dethkineya (dethkina + eya). dethkina = myat ai alu hpe. eya = hkam la ging ai than-ga (hpung kyi).

Thila, thamadi, hpaji thikhka myu masum hte hpring tsup ma ai ariya than-ga myat hpung gaw kaja ai kusu madu ni hpe yaw shada tawn ai kaja ai akyu hpe teng sha ekan jaw ya lu ai. Dai majaw myat ai alu hpe hkam la na natu ging dan nga ma ai rai. Dai zawn myat ai alu hkam la ai wa re majaw dethkineya gung sari hte hpring tsup ma ai rai.

8. Intsali Karaniya gung sari

In tsali karaniya (intsali + karaniya). intsali = ta ka-up sharawt ai lam (naw ai lam) hpe. Karaniya = galaw ai hpe hkam la ging ai than-ga (hpung kyi).

Ariya than-ga ni thila, thamadi, hpaji thikhka myu masum hte hpring tsup ma ai re majaw masha hpung unawng ni gaw ta lahkawng hpe baw ntsa mara nhtawm ta ka-up let naw ding nyawm ai hkhungga jaw ai lam hpe hkam la ging nga ma ai rai. Dai zawn ta ka-up sharawt nna naw ding nyawm ging ai majaw ariya than-ga ni gaw instali karaniya gung sari hte hpring tsup nga ai lam rai nga ai rai.

9. Anuktaran pungnyet khitta gung sari

Anuktaran pungnyet hkitta (anuktara + pung nyet hkitta). anuktara = hkying lu ai wa nnga manu mana lai nna myat ai. pungnyet hkitta = kaja ai myu tum ning li hpe hkai gat tawn ging ai shara yi hkauna ga kaja zawn rai nga at than-ga (hpung kyi).

Ariya than-ga myat hpung gaw thila, thamadi, hpaji thikhka myu masum hte hpring tsup ai majaw kusu kaja ngu ai myu tum ning li ni hpe gat hkai jahkrat tawn ging ai shara yi hkauna ga kaja zawn rai nga ai rai.

Yi hkauna ga kaja zawn byin tai ai lam

Ariya than-ga gaw yi hkauna ga kaja hte bung nga ai. Kaja ai kusu galaw ai wa gaw hkau na galaw ai wa hte bung nga ai. San seng ai dana tsetana tsawra myit gaw myu ning li kaja hte bung nga ai. Kaja ai hkauna ga hta kaja ai myu ning li tum hpe hkai yang she kaja ai asi ni kung let awng awng dang dang byin wa lu na re. Dai hte maren kusu kaja myu ningli tum hpe hkai ai shaloi mung thila, thamadi, hpaji thikhka myu masum hte hpring tsup ai ariya than-ga hpe alu jaw yaung she galu kaba ai akyu kaja hkyamsa hpe lu la lu na re. Ariya than-ga ngu ai ni hpe pra pra chye lu na nloi ai ya ten ya prai hta ariya than-ga hte puhtuzin than-ga ni myu lahkaung lawm ai than-gika dana hpe galaw ai lam gaw manu mana kaba la ai akyu kaja hkyamsa hpe lu la lu na re.

Man mali, marai matsat ariya than-ga ni

Ariya than-ga ni hpe lahkawng run rai man gum hpaawn nna hti yu yang thawta patti met nyan hpe lu la ai wa hte thawta patti hpu nyan hpe lu la ai wa dai lahkawng hpe man mi. Dai hte maren thakada gami met nyan hte hpu nyan lu la ai wa hpe man mi. Anagami met nyan hte hpu nyan lu la ai wa hpe man mi. Gum hpaawn man mali re ai rai nna "yadidan tsattari puritha yugani" ngu tsun ma ai rai. Kaga san san langai hkrai myu mi hkrai garan nhtawm hti yu yang myu matsat, marai matsat rai nna "athta

puritha pukgala" ngu ma ai rai.

Than-ga ni ahkyek lawm ai lam

Ashin maha katthapa kaw na npawt hpang let than-ga ni gaw dai ni du hkra tara damma nhtoi hpe jahtoi shatu shangun wa ma ai majaw manu mana chyeju kaba la nga ai rai. Than-ga ni ahkyek lawm ai lam hpe atsawm sha mu chye ai hpapa madu gaw than-ga ni hpe nam nak tawu u ai rai.

Dan hkung ai sak se langai mi gaw

Kalang mi hta kanu dim (hpang kanu) gawtami gaw bukda madu hpapa hpe sangkan alu jaw ya mayu ai majaw dada ai ni hpe san san amik jahkrat nhtawm shi nan shang lawm let sang kan hpe da u ai rai. Sangkan hpe shi nan da nhtawm hpapa madu hpe alu jaw ya ai shaloi hpapa madu gaw.

" Than-ge tum gawtami dehi, than-ge te dingne ahintsewa puzitaw bawikthami than-gaw tsa " ngu nna harw tsun u ai rai. " Gawtami than-ga hpe alu jaw dat u. Than-ga hpe alu jaw ai gaw ngai hpapa hpe puzaw ai hku re ".

(upari pannatha detl 'ina twibin-ga thuk-296)

Dai zawn hpapa nanda tsun dat ai gaw kanudim gawtami hpe hpapa madu ntsa e byin paw ai tsawra shawng myit tsetana myu masum (shawng ningnan tsetana, lapran tsetana, jahtum tsetana) than-ga ntsa e byin paw ai tsetana myu masum gumhpawon myu

kru rai nga ai tsetana n-gun hte akyu law htam shangun mayu ai majaw mung rai nga ai. Dai hta n-ga htawm hpang masha ni gaw than-ga ni hpe namnak. tawn shangun mayu ai akyawng a majaw mung dai zawn tsun dat ai rai nga ai.

Yahan than-ga ni hpe nam nak tawn shangun mayu ai lam garw-

" Ngai hpara gaw nana n-grin, ndai yahan than-ga ni sha matut manoi ten na hkra grin nna ngai hpara a sasana hpe ten na hkra grin nga lu hkra yahan than-ga ni gaw gun hpai na ma ai rai " dai zawn htawm hpang na masha ni chye nhtawm yahan than-ga ni hpe nam nak tawn ma ai rai yang sasana mung ten na hkra grin na re " ngu nna tsun u ai rai.

yatana myu masum a gung sari hpe hti tsun shapra lu ai akyu

Shagyip nna chye loi na daram sha hpaw madun dat ai yatana myu masum a gung sari nhpaw garw ndai shara kaw htum sai rai. Araham npawt hpang ai hpara a gung sari hpe kahtap kahtap hti tsun myit sumru shapra shalarw ai lam garw bukda nuk thati bawana nga ma ai rai. Thwet hkata-npawt hpang ai tara a gung sari ni hpe kahtap kahtap hti tsun sumru shapra shalarw ai lam garw damma nukthati bawana nga ma ai. Thuk puti panna npawt hpang ai than-ga ni a gung sari hpe kahtap kahtap hti tsun sumru shapra

shalaw ai lam gaw than-ga nukthati bawana nga ma ai rai.

Dai zawn ayan hti tsun sumru shapra shalaw nga yang hkrit kajawng ai myit ni mat hkoi ai lam, lak nak kaja manang kaja nga ai wa zawn wam kwi ai lam, salum sai san pra nhtawm myit masin dat ni ngang kang grin ai lam, matse labye ahpyit zawn re ai nkaja ai ni njahkrit lu ai lam, Hpyen myu manga a zing ri lam amyu myu kaw na lawt hkoi lu ai lam, nat ni masha ni masha kaja ni tsawra hku hkau ai lam zawn re akyu ni hpe ya prat hta lu la lu na re. Htawm hpang de shaman achyin parami kung wa nhtawm nikban du hkra du lu na rai

daw (3) ngut sai.

*Daw (4)**Lachyum sang lang ai lam*

Dai lachyum sang lang ai lam hta dan leng ai ga ni a lachyum hpe sang lang dan ai lam n-galaw ai sha lachyum sung nna chye na na matu yak hkak ai gam a lam hpe sha hpaw tsun dan na re.

Pali hku "Kamma" hpe myen hku "Kan" nga ma ai. Jing hpaw hku "gam" nga ma ai rai. Shi lachyum gaw "amu" ngu nna htai la lu nga ai rai. Kamma = gam = amu, ndai ga myu masum gaw lachyum maren sha rai nga ai. amu ngu ai gaw -

1. Hkum hte galaw ai amu = kayagam
2. N-gup hte galaw ai amu = watsi gam
3. Myit hte galaw ai amu = manaw gam

ngu amu myu masum nga nga ai. gam myu masum mung nga ma ai rai.

Kaya gam

Hkum hte galaw ai amu (kaya gam) ngu ai gaw marai langai ngai hpe shing na hte gayet ai lam, ta hte htwi ai lam, hpaw hpe hkra lam myu manga hte narw ding nyawm ai lam zatun re ni hpe nga ma ai.

Watsi gam

N-gup hte galaw ai amu (watsi gam) ngu ai gaw marai langai ngai hpe matsa matwa ai lam, "gayet dat u" ngu nna shangun ai lam, marai langai ngai hpe shakawn ai lam, " garum la u" ngu nna shangun ai lam zawn re ni hpe nga ma ai rai.

Manaw gam

Myit hte galaw ai amu (manaw gam) ngu ai gaw marai langai ngai hpe gayet na matu myit ai lam, shi arai hpe lagu na matu myit ai lam, marai langai ngai a gung sari chyeju hpe myit dum sumru yu ai lam, masha kaga hpe garum na matu alu jaw ya na lam myit taw nga ai zawn re ni hpe nga ma ai rai.

Hkun n-gup myit ni hte galaw tim galaw shagu gam nbyin ai rai. Gam ngu nna ntsun lu ai rai. Kaja, nkaja ai yaw shada lam langai ngai hte rawt zet ai myit ningbaw twi awn let galaw yang she " gam byin tai ai majaw" gam nga ma ai.

Amu nkau mi hpe kaja nkaja yaw shada ai lam mung lak lai nna nga ai. Rawt zet dating ai myit mung nrawng, ndan leng ai myit tsetana (tsadera myit) hte yu maya galaw nga ai liku galaw ma ai. Amu byin paw twa shangun ai tsetana nau n-gun kya la ai majaw shi likrai likrai galaw dat ai ngu nna pyi hilang la ma ai rai. Dai amu ni gaw lam sa ai lam, tsap ai

lam, dung ai lam, rawt ai lam, galeng ai lam zawn re amu ni, shakram ga tsun shaga ai lam zawn re amu ni rai nga ai. Dai zawn re amu ni gaw kaja ai akyu nkaja ai akyu langai ngai hpe byin paw shangun lu ai gam nra nga ai. Gam ngu nna tsun lu ai amu ni nrai nga ai.

Kadun ai hku tsun ga nga yang yaw shada ai lam hte rau rawt zet dating ai myit woi awn let galaw ai amu gaw gam byin tai nhtawm n dan leng ai yu maya myit hte galaw ai amu gaw gam nbyin tai nga ai rai.

Tsetana gaw gam rai nga ai

Dai rawt zet dating ai myit hte rau byin ai tsetathik hpe "tsetana" nga ma ai rai. Dai rawt zet ai myit a majaw nan hkum hte galaw hkrup ai rai. N-gup hte tsun hkrup ai rai. Myit hte myit sumru sawn yu hkrup ai rai. Dai rawt zet dating ai tsetana gaw hkum, n-gup, myit amu ni byin paw wa ai lam a akyawng madung npawt rai nga ai. Dai majaw dai tsetana hpe "gam" ngu nna myat tswa hpara gaw mying shamying tawn da ai rai.

Akyawng hte akyu

Miungkan ntsa e byin paw nga ai lam yawng gaw akyawng nnga ai sha byin paw wa ai ni nre. Seng ang ai akyawng ni a majaw byin paw wa ai ni chyu rai nga ai rai. Akyawng a majaw byin paw wa ai dai akyu

ni mung bai nna akyawng ngu nna bai byin tai wa nhtawm kaga akyu myu langai mi hpe bai byin paw shangun wa nga ai. Dai zawn rai mung kan garw akyawng akyu matut mahkai nga ai shingra maka nan rai nga ai rai.

Gashadawn - masha kaja garw tara madat mara mayu ai myit (tsetana) a majaw tarz hpe madat la ai. Tara madat la ai majaw tara dung shakut mayu ai myit byin paw wa ai. Tara dung shakut mayu ai myit a majaw tara dung shakut ai. Tara dung shakut ai majaw tara hpe chye ai nyan byin paw wa ai rai.

Dai hte maren tara dung shakut mayu ai myit (gam) hte tara dung shakut ai lam (akyu), tara dung shakut ai lam (gam = amu) hte tara hpe chye ai (akyu) byin paw wa ai lam ni hpe matut mahkai nna myit yu yang gam = amu ngu ai garw akyawng rai nhtawm dai akyawng a majaw hitap htuk ai akyu byin paw wa lu ai ngu ai hpe chye na lu nga ai.

Dai lam hpe chye na jang gam ngu ai garw "amu = akyawng" ngu nna rai rai, gam a akyu ngu ai garw amu a majaw lu la ai akyu. Akyawng a majaw byin paw wa ai akyu ngu nna rai rai chye na wa na re. Dai zawn chye na jang gam lite gam a akyu ngu ai garw lak lai ai lam nre sha mung kan a akyawng akyu nngama teng man ai lam shing ra maka langai she rai ngu ai lam hpe chye na wa na re. Grau nna sang lang hkra kadun ai hku ka ga nga yang gam ngu ai garw amu, amu ngu ai garw akyawng tara, akyawng re majaw ging

dan ai akyu hpe byin paw shangun lu nga ai rai. ga shadwn-hkri ai hpun hpe hkai jang hkri ai nam si si wa ai. Dwi ai hpun hpe hkai jang dwi ai nam si si wa ai rai.

Pittsukpan gam nyan wiriya (marai) hpe sha kam hpa nga u

Thattawa (sak hkrung ai wa) shagu moi lai wa sai prat hkrun lam galu (prat law law) hpe hkawm lai wa sai re majaw thattawa shagu moi na gam ni hpra hpra nga ai hkrai rai. Rai tim kusu gam kun? akusu gam kun? nchye lu nga ai. N-gun heng ai gam ni kun? n-gun kya ai gam ni kun? nchye lu nga ai. Thattawa ni a moi na gam moi na amu ni hpe mu chye lu ai wa garw myat tszwa hpara shi langai sha nga ai. Rai tim tinang ni a moi e galaw lai wa ai lam ni hpe tinang ni chye ai rai rai, nchye ai rai rai dai galaw ai lam (gam) ni a majaw byin paw wa ai akyu latwm hkra ai hpe hkam la ra nga ai rai.

Amu kaja (kusu gam) hpe galaw hkrup ai rai yang kaja ai akyu ni hpe hkam sha lu ma ai rai. Amu nkaja (akusu gam) hpe galaw hkrup yang nkaja ai akyu ni hpe hkam sha lu ma ai rai. Akyawng (gam) kaja jang akyu kaja nna akyawng (gam) nkaja jang akyu mung nkaja ai rai. Akyawng kaba n-gun heng jang akyu kaba nhtawm akyawng kaji n-gun kya jang akyu mung kaji n-gun kya ai rai.

Teng man ai myit masa

Rai tim moi galaw lai wa sai amu (gam) nkaja ai kaja ai hpe nchye lu nga ai. Heng ai kya ai hpe mung nchye lu nga ai. Dai rai nna nchye lu ai moi na gam hpe kam hpa ai lam mung n nga, hkrit kajawng ai lam mung nnga ai sha tinang lu la tawn ai ya myi npu na ten pittsukpan ten hta chyu sha mara lawt htum kaja htum pittsukpan gam ni byin hkra nyan wiriya hte gum hpawn nna shakut shaja galaw ai lam chyu sha teng man ai myit masa, teng man ai lam masa rai na re.

Gam ngu ai gaw amu re, amu kaja jang she gam kaja lu na re

(ndai gaw chanmye npawt hpang laika buk kaw na shaw shapraw ai lam re.)

Daw (4) ngut sai.

*Daw (5)**Mitta sa, maren garan, kyu hpyi**Patitham bida met kaw na ditha hparana mitta
shapra ai hkrang*

1. *Sinpraw maga e nga ai ananta tset chya wala
ananta thattawa ni (sak hkrung ni) -
hpyen yawng sim u ga,
dawtha (sin pawt) yawng sim u ga,
duhka tsinyam yawng sim u ga,
myit masin sim sa u ga.*
2. *Sinna maga e nga ai ananta tsetchya wala ananta
thattawa ni (sak hkrung ni) -
hpyen yawng sim u ga,
dawtha (sin pawt) yawng sim u ga,
duhka tsinyam yawng sim u ga,
myit masin sim sa u ga.*
3. *Dingda maga e nga ai ananta tsetchya wala ananta
thattawa ni (sāk hkrung ni) -
hpyen yawng sim u ga,
dawtha (sin pawt) yawng sim u ga,
duhka tsinyam yawng sim u ga,
myit masin sim sa u ga.*
4. *Dingdungmaga e nga ai ananta tsetchya wala
ananta thattawa ni (sak hkrung ni) -
hpyen yawng sim u ga,
dawtha (sin pawt) yawng sim u ga,*

*duhka tsin yam yawng sim u ga,
myit masin sim sa u ga.*

5. *Sinpraw dingdung maga e nga ai ananta tsetchya
wala ananta thattawa ni (sak hkrung ni) -
hpyen yawng sim u ga,
dawtha (sin pawt) yawng sim u ga,
duhka tsin yam yawng sim u ga,
myit masin sim sa u ga.*
6. *Sinna dingda maga e nga ai ananta tsetchya wala
ananta thattawa ni (sak hkrung ni) -
hpyen yawng sim u ga,
dawtha (sin pawt) yawng sim u ga,
duhka tsin yam yawng sim u ga,
myit masin sim sa u ga.*
7. *Sinpraw dingda maga e nga ai ananta tsetchya
wala ananta thattawa ni (sak hkrung ni) -
hpyen yawng sim u ga,
dawtha (sin pawt) yawng sim u ga,
duhka tsinyam yawng sim u ga,
myit masin sim sa u ga.*
8. *Sinna dingdung maga e nga ai ananta tsetchya
wala ananta thattawa ni (sak hkrung ni) -
hpyen yawng sim u ga,
dawtha (sin pawt) yawng sim u ga,
duhka tsinyam yawng sim u ga,
myit masin sim sa u ga.*

9. Lawu maga e nga ai makau grup yin ananta tsetchya wala ananta thattawa ni (sak hkrung ni)

-

hpyen yawng sim u ga,
dawtha (sin parot) yawng sim u ga,
duhka tsinyam yawng sim u ga,
myit masin sim sa u ga.

10. Lahta maga e nga ai makau grup yin ananta tsetchya wala ananta thattawa ni (sak hkrung ni)

-

hpyen yawng sim u ga,
dawtha (sin parot) yawng sim u ga,
duhka tsinyam yawng sim u ga,
myit masin sim sa u ga.

(Ndai gaw tipitaka dara, damma banda garika, min kun saradaw hpara kaba batdanta witsikta thara birvuntha haw ts'un dan ai pati thamvida met pali kaw lawm ai ditha hparana mitta ngu ai maga myu (10) man kalpyan let mitta shapra ai hkrang rai nga ai rai.)

Mitta thuk hta lawm ai mitta shapra ai lam

1. Thattawa sak hkrung mahkrung yawng, hkyam sa lam hkum hte myit hta grin u ga. Ana ahkya matse labye hpyen yawng, mat hkoi tsan gang nna, sim sa nga u ga.
2. Hkrit chye nhkrit chye, myu lahkawng thattawa sak hkrung mahkrung yawng, hkyam sa lam hkum hte myit hta grin u ga. Ana ahkya matse labye

hpyen yawng, mat hkoi tsan gang nna, sim sa nga u ga.

3. *Mu mai nmu mai myu lahkawng thattawa sak hkrung mahkrung yawng, hkyam sa lam hkum hte myit hta grin u ga.*

Ana ahkya matse labye hpyen yawng, mat hkoi tsan gang nna, sim sa nga u ga.

4. *Tsan tsan e nga ai ni ni e nga ai myu lahkawng thattawa sak hkrung mahkrung yawng, hkyam sa lam hkum hte myit hta grin u ga.*

Ana ahkya matse labye hpyen yawng, mat hkoi tsan gang nna, sim sa nga u ga.

5. *Prat htum nhtum myu lahkawng thattawa sak hkrung mahkrung yawng, hkyam sa lam hkum hte myit hta grin u ga.*

Ana ahkya matse labye hpyen yawng, mat hkoi tsan gang nna, sim sa nga u ga.

6. *Galun, kadun, ram daw myu masum thattawa sak hkrung mahkrung yawng, hkyam sa lam hkum hte myit hta grin u ga.*

Ana ahkya matse labye hpyen yawng, mat hkoi tsan gang nna, sim sa nga u ga.

7. *Kaba, kaji, ram daw myu masum thattawa sak hkrung mahkrung yawng, hkyam sa lam hkum hte myit hta grin u ga.*

Ana ahkya matse labye hpyen yawng, mat hkoi tsan gang nna, sim sa nga u ga.

70 *Sasana lar: masa hpaawn daju*

8. *Hpum sau, lasi, ram daw myu masum thattawa sak hkrung mahkrung yawng, hkyam sa lam hkum hte myit hta grin u ga.*
Ana ahkya matse labye hpyen yawng, mat hkoi tsan gang nna, sim sa nga u ga.
9. *Masha shada da, masu magaw hkat ai lam, nnga u ga.*
10. *Masha shada da, shadu kaji hkat ai lam, nnga u ga.*
11. *Masha shada da, zing ri hkat ai lam, n nga u ga.*
Ndai gaw mitta thuk e lawm ai mitta shapra hkrang (11) rai nga ai.

Yatana myat masum hpe lit hte puzaw jaw ya ai lam

1. *Imaya dammanu damma pati pattiya bukdan puzemi.*
2. *Imaya dammanu damma pati pattiya damman puzemi.*
3. *Imaye dammanu damma pati pattiya than-gan puzemi.*
1. *Imaya dammanu damma pati pattiya, ndai lawkuk tara tara jahku hte htap htuk ai lit hkan sa shatup ai patipat hte bukdan, myat tswa hpara hpe. puzemi, puzaw jaw ya nngai madu hpara.*
2. *Imaya dammanu damma pati pattiya, ndai lawkuk tara tara jahku hte htap htuk ai lit hkan sa shatup ai patipat hte damman, tara myat hpe puzemi, puzaw jaw ya nngai madu hpara.*

3. Imaya dammanu damma pati pattiya, ndai lawkuk tara tara jahku hte htap htuk ai lit hkan sa shatup ai patipat hte. Thian-gan, than-ga myat hpe. puzemi, puzaw jaw ya nngai madu hpra.

Kyu hpyi na matu

1. Atda imaya pati pattiya zati zara byadi maranam hma pari muktsik thami.
2. Idan me pung nyan aathawet hkaya wahan hawtu.
3. Idan me pung nyan nikba nattha pittsayaw hawtu.

1. Imaya pati pattiya, ndai lit hkan statup ai patipat hte. zati zara byadi maranam hma, hkri tung hta nga ai lam, gum gai ding la ai lam, machyi makaw hkrum ai lam, si htan ai lam ngu ai duhka tsin yam yawng kaw na. atda, teng sha nan. pari muktsik thami, lawt lu mayu nngai madu hpara.
2. May, ne a. idan pung nyan, ndai kaja ai kusu gaw. aa thawet hkaya wahan, aathawaw tara myu mali ni a mat htum na lam rai nga ai met nyan hpu nyan myat nikban de teng sha du lu hkra shakut shaja lu ai. hawtu, rai wa u ga law.
3. May, ne a. idan pung nyan, ndai kaja ai kusu gaw. nikba nattha, nikban de. pittsayaw, du lu na matu nrum ntau kaja gaw. hawtu, rai wa u ga law.

Maren garan ya na matu

Ndai zawn shakut galaw lu ai, kusu myat hpe, kaba tsaw la ai, myinmo bum ntsa, hta grau tsaw ai, chyeju madu, shangai nu hte, wa yen hpe, lu la mu ga, maren garan ya nngai. ayan galoi mung, ndai kaya hkum hpe, sin taw nga ai, hkum sin nat mung, nngam hkra, maren garan ya nngai. Jing hku jing yu, sara ni hte, kaji kawoi kaw na hkawt, yama hkaw hkam, nat sha lawa, ga sin ai nat, lamu sin nat, yawng nngam hkra, myat kusu hpe, lu la mu ga, maren garan ya nngai.

Sak hkrung mahkrung yawng, thatthawa ngu ai, mung kan amyu myu, hti ndang lu ai, matut manoi, thatta watha, bung myu jahku hte, wing nya na myu sanit, bung myu sum shi langai hta, byin mabyin yawng, weneya ni hpe, maren kusu, garan ya mayu nngai.

Dai kuthala kusu, ndai pung nya akyu hpe, maren lu la mu ga law.

Wathung dare, ndai lamu ga, ga tawng ga sum pum mung, sak se lam hta grin nga u ga law.

maren maren maren lau sa la mu law.

thadu thadu thadu.

maren maren maren lau sa la mu law.

thadu thadu thadu.

maren maren maren lau sa la mu law.

thadu thadu thadu.

Daw (5) ngut sai.

Daw (6)

Bukda masa mungkan-ga hte shing gyim masha

*gasan : : Bukda masa hta mungkan-ga byin paw
wa ai lam hpe sang lang dan ya rit.*

*Jinghpaw bukda hpung masha ni matu
(thukpa hteya chyum laika hta lawm ai etginnya thuk
hte bukda ta shum chyum laika ni kaw na shaw
shapraw la let) ndai mungkan ga byin paw wa ai lam
hpe chye na hkra tsun dan na nngai.*

*Masha sak hkrung ni nga ai ndai mungkan
ga re nbyin paw yang dai shara hta hpa mung re nnga
ai rai. Aakatha ngu ai gang bang kaba chyu sha nga
nga ai. Ntsa de mada yu yang mu lu ai lamu hkanh
hkau zawn rai nga ai. sak hkrung thattawa ngu ai
mung nnga ai. Dai aakatha a lawu maga e manu mana
law htam la ai nbung tazung kaba chyu sha nga nga ai
rai.*

Mungkan ga hpe gaw ai marang kaba htu ai lam

*Kalang mi hta shingra maka shi hkrai hkrai
samwi ni byin paw wa ai rai. Ya ten hta ginhtazung ta
kaw na yinam ta de galai du wa ai shaloi shingra maka
shi hkrai hkrai lamu ntsa e samwi ni byin paw wa ai
zawn moi mung shi hkrai hkrai samwi ni byin paw
wa ai lam re. dai samwi ni gaw manu mana kaba la
nga ai. Lawka dat mungkan ting hpe ka-up kau lu
nga ai rai.*

Dai samwi ni gaw lawka dat ting hpe ka-up nhtawm manu mana kaba ai marang kaba htu hkra wa ai rai. Jahkring sha litu ai nrar. Shaning ten na dik hkra nhpawng ai sha litu taw nga ai rai. Manu mana katsi la ai nga ai. Hka ge hkra katsi ai rai.

Dai zawn htu jahkrat taw nga ai marang (hkyen tawng kaba) hpe aakatha a lawu maga e nga nga ai nbung tawng kaba gaw htumpa kaw na ja taw ai zawn mara taw nga ai rai. Htam lahkawng daram kaba law htam ai nbung tawng ntsa e dai hka nu (hkyen tawng kaba) mara taw nga ai rai. Htu jahkrat taw nga ai mungkan marang kaba mung shaning law law htu jahkrat taw nga ai majaw lawka dat ting hka hte hpring wa sai rai.

Ga tawng kaba byin paw wa ai lam

Ga tawng kaba byin paw wa ai lam hpe ga shadaw hte shawng tsun dan na nngai. Nang gaw hka dibu langai mi hpe san seng hkra (hpa mung nngam hkra) kashin nhtawm sanseng ai hka hpe hpring hkra bang taw u. Dib u hpe atsawm sha magap taw u. Laning mi daram na wa ai shaloi dai hka yambu hpe hpaw nhtawm azin a yang yu yu ai shaloi hka a htumpa e maza kaji ni kahkyin nna htung taw nga ai hpe mu lu na re. Hkum pup ni rai nga ai. Dai hkum pup ni gaw pahyaw ga shan ni rai wa nga ai.

Dai hkum pup ga shan ni hpe hka kata e nang bang taw da a ni? Aakatha lamu hang hka e manu mana kaji la ai munhpu kalattsi kasha ni mi

kaw na mazung pra taw nga ai rai. Dai numhpu kasha ni hpe "parama numyu" nga ma ai. Teng sha nga yang pahtawi yuk kalattsi kasha ni rai nga ai. Ya ten hta mung nga nga ai.

Dai mumhpu yuk kalattsi kasha ni gaw lamu hang hkau e mung nga nga ma ai rai. Hka kata e mung lawm wa ma ai. Myi hte nmu lu tim (hman bilu ngu ai) jak pat myu mi hte yu yang mu lu na re. Myi hte nmu lu ai dai mumhpu kalattsi kasha ni gaw mahkawng wa nhtawm maza hkum pup tai wa ai rai. Dai ga shadawn hpe nang myit yu u.

Pahtawi kalattsi ni kahkyin mahkawng wa ai lam

Mungkan gaw marang kaba htu jahkrat ai majaw mungkan lawkadat yawng hpring rai nga ai mungkan hka nu hta mung dai pahtawi yuk numhpu kalattsi kasha ni hti ndang lawm sa wa na re. Shaning law law na wa ai shaloi pahtawi numhpu kalattsi kasha ni gaw hka likyen tawng ntsa e kahkyin wa ma ai rai. Angwi sha kahkyin wa ai pahtawi kalattsi ni gaw shaning law law na wa ai hte maren law htam kaba wa ai. Ngachyu jahku kaw na ngachyu pa ge kahkyin wa ai zawn rai nga ai nga ma ai. Dai ten kaw nna mungkan e pahtawi ga tawng ni byin paw wa ai lam re.

Zinlawng ni byin paw wa ai lam

Dibu e rawng ai hka ni gau yet yet hkyet mat wa nga ai. Dai majaw lika gau yawm mat wa nga ai. Dai hte maren mungkan hka nu kaba mung shaning law law na wa ai shaloi yet yet yawm mat wa nga ai rai. Hka a htumpa hkyen tarwng nlsa e mara nga ai pahtarwi ga tarwng kaba gau ten na magang kalikyin law htam kaba tsaw lung wa magang rai nga ai. Dai zawn pahtarwi ga tarwng kaba tsaw lung wa nhtawm hka hkyet mat wa ai shaloi hka shing grup nga ai zinlawng ni byin paw wa ai rai.

Dai zinlawng ni gau mungkan ga taik kaba ni hku mua grin nga ma ai. Raitim mungkan hka nu hte shadawn yu yang grai kaji la nga ai rai. Hka htung kaang e waw tarw nga ai nga hkyi jahkraw pa langai daram sha rai nga ai. Ya ten du likra nammuk dara kata e zinlawng ni paw pru tarw nga ai hpe mu sagawn chye lu nga ai rai. Shing gyim masha ni nga nga ai mungkan ga ngu ai gau ndai zawn shingra maka shi hkrai nan byin paw wa ai lam hpe myat tswa hpara madu law tsun dan ai rai.

Nyutan gau mi kaw na nga nga chyalu mungkan ga a gang la chye ai n-gun hpe teng ai liku nan mu chye lu u ai. Dai hpe nyutan a teng man ai tara nga ma ai.

Moi lai wa sai shaning (2500) jan hta bukda gau lika-ga-nbung-twan dat kaba mali a shingra maka shi hkrai nan mungkan ga byin paw wa ai lam

*hpe thapbin nyuta nyan hte teng ai hku nan mu chye
lu u ai rai. Dai hpe bukda a teng man ai tara nga ma
ai rai.*

31-bung prat myu hkum

gasan : Bukda makam masham hta bung prat myu kade nga a ni ?

Bukda a abi damma tara hta -

1. ape bung.
2. masha bung.
3. nat bung.
4. byamma bung-ngu nna myu (4) nga ai lam haw tsun dan nga ai.

1. Ape bung - ngu ai garw ngarai, dusat, pyikta, hte athurake bung ni hpe tsun mayu ai rai. Ape bung myu mali nga ma ai. Nkaja ai myit, nkaja ai tsun, nkaja ai galaw ma ai majaw akusu gam kaba la ai ni du lu ai bung prat ni rai nga ai. Nkaja ai gam a majaw nkaja ai shara de du wa ma ai rai.

2. Masha bung - ngu ai garw bung langai ni sha nga ai rai. Kaja ai myit, kaja ai tsun nna kaja ai amu galaw ma ai ni du wa lu ai bung prat rai nga ai. Jaw ya ai lam dama galaw ai ni lite upuk thila law law sin ai ni rai nga ai. Masha zawn hkan sa ai ni (a) masha lit thiklika hpe hkan sa shaman ai ni masha bung prat de du lu ma ai rai. Masha bung prat hta kaja ai galaw nna kusu gam law litam ai wa garw hkyam sa lam hkam shu lu ai. Kusu gam nlaw ai wa (shau ai wa) garw matsan dilika hkrum nga ai rai. (gam ngu ai garw, amu re, teng nan matsing lawon mu.)

3. **Nat bung** - ngu ai gaw lahta nat mung htap kru hpe tsun ma ai rai. Masha nkau mi nawku kam hpa nga ai lawu nat ni, thaik ni ngu ai gaw ape bung na nat ni she re. Lahta nat bung ni gaw myat ai dana hte hpraw san ai sari sadang thila nga ai ni du lu hkam sha lu ai bung prat rai nga ai. Kama watsara kusu gam a majaw lahta nat mung htap kru de du lu ma ai rai. Sut gan hkyam sa hpe prat tup hkam sha lu ma ai rai. Masha asak prat mi gaw nat asak lani mi hte bung ai nga ai hte maren masha prat lita grau asak galu ma ai rai. Rai tim mungkan byin liten ten du hkra asak n-galu ma ai rai.

4. **Byamma bung** - ngu ai gaw byamma myu (20) hpe ngu mayu ai rai. Masha bung lita nat bung gaw prat grau tsaw nga ai. Nat bung lita byamma bung gaw grau tsaw nga ai. Masha prat lita thila hpe npatet gaw nhtawm thamalita lkan shaman ai tara ni hpe zan lu ai ten du hkra lkan shatup lu ai masha kaja ni byamma bung de du lu ma ai rai. Zan tara a shingkaung a majaw du wa lu ai bung prat ni rai nga ai. Byamma mung lita kama auyung ni mat lko! let zan lura a sin sa ai thuhka hpe hkam sha tatw nga ma ai rai. Sak mung galu htum rai nga ai. Laning mi, lahkarwong ning ngu nna shaning hte hti ndang lu ai. Mungkan mi, mungkan lahkarwong ngu nna mungkan lile sha hti la lu nga ai rai. Mungkan ga byin paw wa ai ten kate na mungkan hten run ai ten du hkra mungkan langui mi ngu nna shamyin ma ai. Byamma ni gaw mungkan latsa lam, hkying lam na hkra sak galu ma

ai rai. Rai tim sak aprat htum ai shaloi byam ma ni mung si htan ma ai rai. Ga shadawn mung kan (500) asak galu ai byamma kaba gaw mung kan (500) na ai shaloi si htan mat wa ai rai.

Dai rai nna byamma nnan ni byin paw wa ai zawn sak htum nna si htan ai byamma ni mung nga nga na sha re.

Lahta e tsun ai hte maren bukda makam masham hta bung prat myu (4) nga nna azin ayang nga yang myu (31) nga ai lam hpe chye lu na sai. Dai hta n-ga dai bung prat ni de tinang galaw ai gam (amu) hte maren tinang du lu ai lam hpe mung chye lu na sai. Kaja ai galaw jang kaja ai bung prat de du lu na re. Nkaja ai amu galaw jang nkaja ai bung prat de du wa lu na rai.

Shing gyim masha byin paw wa ai lam

gasan : : Mungkan ga ntsa e shing gyim nasha byin paw wa ai lam hpe bukda masa hte sang lang dan rit.

Pahtama tsun lai wa sai hte maren mungkan hka nu hta pahtawi numlpu kalattsi kasha ni mahkawng nhtawm kahkyin hkrup wa ma ai. Dai hte maren ga tawng ni byin wa nhtawm zinlawng ni byin wa ai lam hpe chye lu na re. Dai mungkan shawng ningnan ga tawng ni gaw ga sau ni re nga ma ai. Sak hkrung thattawa hte masha langai mi mung re nnga ai. Shaning law law dai zawn grin taw nga ai rai.

Dutiya tsun lai wa sai hte maren asak galu ai byamma bung kaw na byamma kaba ni gaw asak aprat htum nna si mat ai ni gaw ndai mungkan ga e shinggyim masha ya jang tai wa ai rai. Byamma ni nan asak hkrung let mungkan ga de yu wa ai nrai. Byamma bung na byamma kaba ni si nhtawm masha bung hta upapat pati thande hte shinggyim masha tai wa ai lam rai nga ai. Masha sa git ai lam re ngu tsun lu nga ai.

Pati thande myu (4)

Ya ndai shara hta pati thande a lam sang lang dan na nngai. Pati thande ngu ai gaw prat langai hte langai matut manoi byin wa ai lam rai nga ai. Myu (4) nga nga ai.

1. *Gapba theyaka pati thande* - Kanu a hkritung e shang rawng manoi nhtawm prat langai kaw na prat langai de matut manoi byin wa ai lam.
ga shadawn - masha, dum su , gum ra

2. *Thanthé daza pati thande* - Hka chiyayet, hka lau zatun re madi ai dat hpe manoi nhtawm prat langai kaw na prat langai matut manoi byin wa ai lam.
ga shadawn - byet

3. *Zala buza pati thande* - Kanu gaw adi di nhtawm dai adi kata e manoi nna prat langai kaw na prat langai matut manoi byin wa ai lam.
ga shadawn - u , nga , pilamla , lagat

4. *Upapat pati thande* - Gara hpe mung manoi kap ai lam nnga ai sha ya jang prat langai byin wa ai lam. Prat ding sa kaw na ya jang si htan ngut ai hte kulang lata ya jang prat ning nan langai mi byin wa ai lam re.

ga shadawn - masha si ngut ai hte ya jang ahpyit tai wa ai lam.

Dai myu mali hta ahpyit hte utsatsawk (sut sin) nga nna tsun nga ma ai wema nika pyikta ni. Ngarai sha ni hte mungkan moi na masha ni gaw gara kanu mung nshangai dat ai sha ya jang prat langai byin wa ai ni re. Dai majaw mungkan moi e git wa ai masha ni gaw upapat pati thande re. Byamma si nna ya jang masha tai wa ai ni re.

Moi shawng ning nan mungkan masha ni gaw anum ala nshai ai sha masha hkrang hte grin law nga ma ai rai. Byamma si nna masha sa tai wa ai re majaw shi ra sharawng ai zan tara hte sim sa let nga nga ai. Malu masha lu sha ai lum unga ai.

Malu masha ni

Ten na wa ai shaloi ga sau ni hpe chyan nna sha yu ma ai rai. Dai moi awng ning nan mungkan ga sau gaw bat mung manam pyaw nuu nga chyu shadung ni zawn dwi mung dwi sau mung sau ai nam chyim rawng nga ai.

Ten na wa nna ga sau ni ma mat ai shaloi sau hte gayau nga ai ga lkyep ni hpe sha ma ai rai. Hpun num ru zawn sau hte gayau nhtawm manai makai rai nga ai ga num ru ni hpe mung sha ma ai rai. Ten na wa ai shaloi dai ga sau, ga lkyep, ga num ru ni ma htum mat ai shaloi shi hkrai tu wa ai mam, nam si nam saw ni hpe di sha ma ai rai. Dai nam nam si nam saw ni gaw grai kya warop nna bat manam pyaw la nga ai rai.

Ding hku de wa ma ai lam

Moi shawng mungkan masha ni gaw malu masha nsha ai sha zan tara hte nga nga yang masha hkrang myu mi sha nga ai. Num ala ngu ai likrang nsam npra nga ai. Lusha ni sha wa ai ten kaw nna hkrang ni lak lai wa nga ai rai.

Sha bang dat ai malu masha ni gaw nkau mi shan sai tai nhtawm, nkau mi maza mala tai wa ai rai. Sau shup la ngut sai chying nam pa ni, nawhkun pa ni zawn kabai shapraw kau ra ai arai ni byin wa ai lam re. Dai lusha ding sa maza mala ni gaw nbung a htu shadut ai n-gun a majaw hkum kata kaw na htu pru wa ma ai rai. Apa maza mala pru na ahku hte jahku ntsin maza mala pru na ahku ni dan dan pra pra paw pru wa nga ai.

anum biza myit, myu tum, dat lawm sa wa ai wa hkum hta num ni a kan sa na matu, jit pru na matu ahku ni dan pra wa ai rai. Ala biza myit, myu tum, dat lawm sa wa ai wa a hkum hta ala ni a kan sa na matu, jit pru na matu ahku ni dan pra wa ai rai.

Dai shaloi hkrang nbung, dat nbung ai masha num hte la gaw mu hkat ai na wa ai shaloi shada da gang la hkat lu ai shingra maka myit dat ni byin paw wa ai rai. Dai rai nna num dat, la dat shada da gang la hkat ai marai a majaw ding hku shang sha wa ma ai rai.

Moi shawng mungkan ga e nta hting gaw ni gaw shi hkrai tu ai mam hpe di sha nhtawm rau majaw let nga ma ai rai. Dai ten kaw na angwi sha , kahtawng ni, mare ni byin paw wa ai rai.

Maha thammata hkaw hkam

Masha law htam wa ai ten hta masha ni hpe tara jeyang up hkang na matu - hkum shing yan tsawm htap nna akyang lai len thila hte hpung shing kang kaba ai wa hpe lata la nhtawm thammata hkaw hkam shatai ma ai rai. Mung masha ni gaw tinang yi sun hkauna kaw na lu la ai mam nam si nam saw ni hta na htam shi hta htam mi hpe dai thammata hkaw hkam hpe jarik jaw ya ma ai rai. Dai ten kaw na mungkan ga ntsa e mungdan ngu nna paw pru wa ai rai.

Bukda tsun mayu ai ga madung

Bukda myat tswa hpara gaw mungkan masha ni a lam lawka lam ni hpe ahkyek tawn nna haw tsun dan ai lam nre.

Masha zat mdang ging hka ai lam myit manoi heng la ai myu masha kaw na sang kan hpun wa ma ai wathit Tha hte Bara Dwaza ngu ai jau sang lahkawng hpe sharin shaga mayu ai majaw she mungkan ga hte shinggyim masha ni byin paw wa ai lam hpe haw tsun dan ai re.

Chye shangun mayu ai gaw -

1. Mungkan ga ngu ai gaw hka - ga - nbung - wan ngu ai dat kaba myu mali majaw nhtawm shing ra maka shi hkrai byin paw wa ai rai.

2. Shinggyim masha ngu ai ni mung moi shawng mungkan ga ntsa e byamma si nna sa byin ai

masha myu lungui sha re. Ten na wa ai majaw nga ai shara shai wa ai majaw masha myu mi hte myu mi lai len shai wa ai. Tsun shaga ai ga shai wa ai rai. Tinang a galaw shakut ai lam (gam) marai hte maren prat madang tsaw wa ai lam, prat madang nem hkrat ai lam ni byin taw nga ai rai - ngu nna bukda hpara madu tsun ai rai.

Dai majaw "attahi attanaw nahtaw" kadai rai rai msha shagu tinang a myit sat hpaji marai hte galaw shakut ai gam marai hpe sha kam hpa lu na re lam hpe myat tswa hpara haw tsun dan ai rai.

Itipi thaw bagawa lawka widu.

Bukda makam masham chyum laika Daw-1 (kadun) ngut sai.

တူသော အကျိုးဆက်

ကလျာဏကာရီ ကလျာဏံ၊ ပါပကာရီ စ ပါပကံ။

ယာဒိသံ ဝပတေ ဗိဇံ၊ တာဒိသံ ဟရတေ ဖလံ။

(ဇာ-၁၊ ၆၀)

ဗုဒ္ဓတရား၊ ဓရ်မပေါ်မီ (ဘိစိ-၆၂၄)

အချို့စေ့စိုက်လျှင်

အချို့သီး သီးလာ၏။

အချဉ်စေ့စိုက်လျှင်

အချဉ်သီး သီးလာ၏။

သဘာဝအလျောက်

သီးလာခြင်း ဖြစ်၏။

ကောင်းတာပြုလျှင်

ကောင်းတာ ဖြစ်လာ၏။

မကောင်းတာပြုလျှင်

မကောင်းတာ ဖြစ်လာ၏။

ပြုလုပ်မှုကံအတိုင်း

တူသောအကျိုး ခံစားရ၏။

ဓမ္မစေတီ ဆရာတော်

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤ ဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲကျမ်း (အကျဉ်း) ကချင်
ဘာသာပြန်စာအုပ် ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်
ကြသော ဓမ္မစေတီဆရာတော် ဦးပညာဝရ (ဓမ္မာစရိယ)
ဆရာကြီး ဒေါ်ဝေဘာရီ (ဂျိန်းဖောသီလရှင်၊ ဘိ၊ အက်၊ စိ၊
အိပ်ချ်၊ ဂျိ၊ ပိ)၊ နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေး
အဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဝန်ကြီး ဒုတိယ
ဗိုလ်ချုပ်ကြီးမျိုးညွန့်၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒုတိယ
ဝန်ကြီး ဦးအောင်ခင်၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊ ညွှန်ကြား
ရေးမှူးချုပ် ဦးအံ့မောင်နှင့် ပုံနှိပ်တိုက်အရာရှိ ဒု-ညွှန်မှူး
ဦးညွန့်မောင်၊ ဒု-ညွှန်မှူး ဦးထွန်းလှ(စာမေးပွဲ)၊ စာပြင်မှူးချုပ်
ဦးလှဖေ၊ တာဝန်ခံစာပြင်ဆရာများ ဖြစ်ကြသော ဦးကံညွန့်၊
ဦးကျော်လင်း၊ လစ်သိုဌာနမှ ဦးစီးအရာရှိ ဦးစိန်ကြိုင်၊
လက်ထောက်ကြီးကြပ်ရေးမှူး ဦးငွေထွန်း၊ ကွန်ပျူတာဌာနမှ
တာဝန်ခံဦးညိုမင်းနှင့် အမျိုးသမီးပညာရှင်ဝန်ထမ်းများနှင့်
ကူညီသူများ၊ ပန်းချီဆရာ ရဲမင်းနှင့် ပန်းချီဆရာ ကျော်ဆွေ
("သန်း" ပန်းချီ၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းဈေး) အစရှိသော
ဤဗုဒ္ဓဘာသာ လက်စွဲကျမ်း (အကျဉ်း) ကချင်ဘာသာပြန်
စာအုပ်နှင့် စပ်သမျှ ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးကို အထူးကျေးဇူးတင်ရှိ
ပါကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ပါသည်။

ဥက္ကဋ္ဌ (ကိုယ်စား)

ဒေါ်ဂျပ်ကော့ (အတွင်းရေးမှူး)

ကချင်ဗုဒ္ဓဘာသာသာသနာရေးအဖွဲ့

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	နိဒါန်း	၁
၂။	အမှာစကား	၆
၃။	ဘာသာပြန်သူ ဂျိန်းဖောသီလရှင်	၉
၄။	အခန်း (၁) မိဘတာဝန်	၁၈
၅။	အခန်း (၂) ဗုဒ္ဓဘာသာယဉ်ကျေးမှု	၂၆
၆။	အခန်း (၃) ရတနာသုံးပါး ဂုဏ်တော်ဖွင့်	၃၉
၇။	အခန်း (၄) အဓိပ္ပာယ် ရှင်းလင်းချက်များ	၆၆
၈။	အခန်း (၅) မေတ္တာပို့၊ အမျှဝေ၊ ဆုတောင်း	၇၂

နိဒါန်း

ဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲကျမ်း

“ဗုဒ္ဓ” ဟူသည် သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားတို့ကို ထိုးထွင်း သိမြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားဟု လူသိများကြပါသည်။ လောက၌ အထင်အရှားရှိနေသော သဘာဝတရားတို့ကို အရှိကို အရှိအတိုင်း အမှန်သိမြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။ လောကလူသား သတ္တဝါများကိုလည်း အမှန်အတိုင်း သိမြင်အောင် ဟောပြောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ “ဘာသာ” ဟူသည် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြား ညွှန်ပြထားသောတရားတော်များကို “ဘာသာ” ဟု ခေါ်ပါသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ ထိုတရားတော်များကို သုံကြည်လက်ခံ၍ လိုက်နာကျင့်သုံးသူများကို “ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်” ဟု ခေါ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ=ဗုဒ္ဓ၏ဘာသာ။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ လက်၌ စွဲကိုင်ထားရမည့် ကျမ်းစာအုပ်ကို “ဗုဒ္ဓဘာသာ လက်စွဲကျမ်း” ဟု ခေါ်ပါသည်။

ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး၏ စေတနာ

ထို ဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲကျမ်းကြီးကို သာသနာရေးဦးစီးဌာနမှ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးအံ့မောင် ဦးစီး၍ ၁၉၉၂-ခုနှစ်က ထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေး

သဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ၊ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်၊ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး သန်းရွှေ(ထိုစဉ်က ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ)က ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအတွက် မွေးသည်မှ သေသည်အထိ တစ်သက်တာအတွင်း အရွယ် အလိုက်၊ အချိန်အခါအလိုက် လိုက်နာကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရမည့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို တစ်ကျမ်းတည်းဖြင့် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ရေးသားပြုစုပေးစေလိုကြောင်း စကားအသုံးအနှုန်း နှင့် ဝါကျအရေးအသားများမှာလည်း ပညာရှိများသာ နားလည် နိုင်သည့် အသုံးအနှုန်း ရေးထုံးများကို ရှောင်ရှား၍ ပါဠိစာပေ အခြေခံမရှိသည့် သာမန်လူတိုင်း ဖတ်၍ နားလည်နိုင်အောင် ကျမ်းတစ်စောင်တစ်ဖွဲ့ ရေးပေးစေလိုကြောင်း ညွှန်ကြားချက်အရ ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ပြည့်စုံလှပါသည်

ထိုဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲကျမ်းကြီးသည် အခန်းကြီး(၂၇)ခန်း၊ စာမျက်နှာပေါင်း (၇၅၀)ကျော်ဖြင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြည့်ပြည့် စုံစုံ ထုတ်ဝေထားပါသည်။ ထိုဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲကျမ်းကြီးကို ဖတ်ရခါမှ တစ်ချိန်က အမှတ်တမဲ့ဟု ထင်မြင်ခဲ့ရသော ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့များသည် အမှတ်တမဲ့ အရာများ မဟုတ်ဘဲ အမှတ်တရ အရာများ ဖြစ်နေသည်ကို သိမြင်လာရပါသည်။ မိမိငယ်စဉ် ကလေးဘဝက ညစဉ် အိပ်ရာဝင်တိုင်း သရဏ၊ နှင့် သမ္မုဒ္ဓေကို နှုတ်တိုက် သင်ပြ ပေးခဲ့သော အဘိုး ဦးလူမြင့်ကိုပင် ဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲ

ကျမ်းကြီးကို ဖတ်ရင်း သတိရ ကျေးဇူးတင် နေမိပါသည်။ အဘိုး၊ အဖွားတို့၏ ဓမ္မတေး သံစဉ်ဖြင့် ညစဉ် အိပ်ပျော်ခဲ့ရသည်မှာ ငြိမ်းချမ်းလှပါသည်။ ထိုသို့ မိဘ အဘိုး အဖွားများက သားသမီးငယ်လေးများအား သင်ပြပေးရမည့် အစီအစဉ်များကို ထိုဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲကျမ်းကြီးက အသက် အရွယ်အလိုက် သူ့အပိုင်းနှင့်သူ လမ်းပြပေးထားပါသည်။

ကချင်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေရန်

ယခုအခါ ထိုဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲကျမ်းကြီးကို ကချင် ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေပေးပါရန် မြစ်ကြီးနားမြို့ ကချင်ဗုဒ္ဓ သာသနာရေးအသင်းက တောင်းပန်လာပါသည်။ သို့ရာတွင် ထိုကျမ်းစာအုပ်ကြီးကို လုံးစေ့ပတ်စေ့ ကချင်ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆို၍ ထုတ်ဝေပေးရန်မှာ ကြီးလွန်းနေပါသည်။ ကချင်မြန်မာ နှစ်ဘာသာတွဲ၍ ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေရမည် ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ စီစဉ်ပေးရန် တည်းဖြတ်သူ ဓမ္မစေတီ ဆရာတော်ထံသို့ ရောက်ရှိလာပါတော့သည်။

လိုရင်းကောက်နုတ် အကျဉ်းချုံး

ဆရာတော်သည် သာသနာရေးဦးဌာန ညွှန်ကြားရေး မှူးချုပ် ဦးအံ့မောင်၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် လိုရင်း ကောက်နုတ်၍ အကျယ်ကို အကျဉ်းချုံးကာ တည်းဖြတ်ပြုစု ပေးလိုက်ရပါသည်။ ထိုသို့ အကျဉ်းချုံးရာတွင်လည်း -

- ၁။ မူလကျမ်းစာ၏ မူလရည်ရွယ်ချက် အဓိပ္ပာယ်ကို မပျက်စေခြင်း၊
- ၂။ တိုင်းရင်းသားများနှင့် သင့်လျော်ရုံ ကောက်နုတ်ဖော်ပြခြင်း၊
- ၃။ မကျဉ်းလွန်း၊ မကျယ်လွန်းသော စာသားများကို တိုက်ရိုက်ကူးယူခြင်း၊
- ၄။ ရှည်လျားကျယ်ဝန်းသော အကြောင်းအရာများနှင့် စာသားများကို အကျဉ်းချုံး၍ ရေးသားခြင်း၊
- ၅။ လူတိုင်းဖတ်ရှု လေ့လာနိုင်အောင် လွယ်ကူသော စကားဝါကျများဖြင့် ပြုစုခြင်း-

ဤမူ (၅)ချက်ဖြင့် အကျဉ်းချုံး ပြုစုထားပါသည်။ စာအုပ်ကိုလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲ(အကျဉ်း)ဟု နာမည်တပ်လိုက်ပါသည်။ ကချင်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေခဲ့သော စာအုပ်များကို ဆရာတော် တည်းဖြတ်ပေးခဲ့၊ ပြုစုပေးခဲ့သည်မှာ ဤဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲကျမ်း (အကျဉ်း)နှင့် ပါဆိုလျှင် (၃)အုပ်ရှိပါပြီ။

မေ့လျော့ဆရာတော်၏ အန္တရာယ်

ဤ ဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲ(အကျဉ်း)ကို ဖတ်ရှု လေ့လာခြင်းဖြင့် လူသားတို့ကြုံတွေ့နေရသော ဘဝအခက်အခဲနှင့် အန္တရာယ်ကို လူသားတို့၏ ကံ၊ ဉာဏ်၊ ဝီရိယစွမ်းအားဖြင့် ကျော်လွှားနိုင်သည်။ လူသားတို့ လိုချင်သောဘဝနေကြသော

လူချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို လူသားတို့၏
ကံ၊ ဉာဏ်၊ ဝီရိယစွမ်းအားဖြင့် ရယူနိုင်သည်ဟု သိမြင်
သဘောပေါက်လာပါလိမ့်မည်။

သို့ဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်းသားများအားလုံး ကိုယ်ပိုင်
ကံ၊ ဉာဏ်၊ ဝီရိယစွမ်းအားဖြင့် ကြီးပွားတိုးတက်အောင်
ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက် နိုင်ကြပါစေဟု ဆန္ဒပြုပါသည်။

ဓမ္မစေတီဆရာတော်

အမှတ်စဉ်

မဝေဘာရီ(ဂျီနီးဗာသီလရှင်)

ရေငတ်သူ ရေတွင်းထဲကျ

ဓမ္မမရသည့် ထိုနေ့ကား-

ရေငတ်နေစဉ် ရေတွင်းထဲ ကျခဲ့သည့်နေ့တည်း။

ဗုဒ္ဓစာပေ ကချင်ဘာသာပြန် ပြုစုရမည်ဟု သိလိုက်သည်နှင့် ကြက်သီးဖျန်းကန် ထသွားသည်။ မာဂဓီ၊ သာစည် ဆရာတော်နှင့် ရဝေထွန်းဆရာတော်တို့ ပေးအပ်သော စာအုပ်များကို ချက်ချင်း ဘာသာပြန်လိုက်သည်။ ဧရအလွန် ငတ်နေစဉ် အငမ်းမရ ရေသောက်လိုက်သကဲ့သို့တည်း။ ခံစားချက်အပြည့်ဖြင့် ဘာသာပြန် ပြုစုရေးလုပ်အား လှူဒါန်းခဲ့ရသည်။ ဤသို့ ပြုစုရအောင် နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့၊ အဖွဲ့ဝင် သာသနာရေးဝန်ကြီး ဌာန၊ ဝန်ကြီး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးမျိုးညွန့်ကလည်း အစစ ပံ့ပိုးပေးပါသည်။

အပြစ်တွေက ခွင့်လွှတ်စေလို

ကချင်တိုင်းရင်းသားများကို ဗုဒ္ဓတရားတော် အကြောင်း နားလည် သဘောပေါက်အောင် ကချင်ဘာသာပြန် စာအုပ်များက ကျေးဇူးပြုပါလိမ့်မည်။ ထို့အပြင် ဗုဒ္ဓတရားတော်ကို မကြားဖူးသည့် ကချင်ပရိသတ်အတွက် ကြားဖူးသွားအောင်လည်း ခွမ်းဆောင်နိုင်ပါလိမ့်မည်။ ပန်းချီ ရုပ်ပုံ

ပါရှိသောကြောင့် စာဖတ်လိုစိတ်ကို ပိုမိုဆွဲဆောင် နေပါသည်။ မျက်စေ့မှန်သူနှင့် စာမဖတ်နိုင်သူများကို ရပ်ပုံပြု၍ အကြောင်း အရာ ရှင်းပြနိုင်ခြင်း စသော ကျေးဇူးရှိနေပါသည်။

ဂေါတမဗုဒ္ဓ မြတ်စွာဘုရားသည် မြန်မာလူမျိုး မဟုတ်ပါ။ အိန္ဒိယနှင့်နီပေါနယ်စပ် လုမ္ဗိနီက သကျသာကီမျိုး ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဗုဒ္ဓစာပေကို မြန်မာဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေသောအခါ မြန်မာပရိသတ်နားလည်စေရန် မြန်မာဝတ်စုံဖြင့် မန်းချီ ဆွဲကြသည်။ ထို့အတူ ကချင်ဘာသာပြန် စာအုပ်အတွက် ကချင်ဝတ်စုံဖြင့် ပန်းချီဆွဲ၍ ထည့်လိုက်ရပါသည်။ ကချင် လူမျိုးစုများဖြစ်သော ဂျိန်းဖော၊ ခရူး၊ ရဝမ်၊ အဇီး၊ မရူ၊ လရီ၊ လီဆူး(လီရှော)စသည့် ဝတ်စုံများကို အလျဉ်းသင့်သလို ထည့်ဆွဲ ထားပါသည်။ အင်္ဂလိပ်စာလုံးဖြစ်သော်လည်း၊ ကချင်ဘာသာ (ကချင်အသံထွက်)ဖြစ်သောကြောင့်၊ ပါဠိ ပါဠိသားများ ရေးသားရာ၌ အင်္ဂလိပ်လို ပါဠိ-ရားနည်း စာလုံးပေါင်းဖြင့် မရေးသားဘဲ၊ ကချင်ဘာသာ (ကချင် အသံထွက်) စာလုံးဖြင့် ရေးသားထားပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဘာသာပြန်ရာ၌ ချွတ်ချော်မှုများ ရှိခဲ့လျှင် ဘာသာပြန်သူ၏ ချွတ်ယွင်းအားနည်းချက်ကြောင့်သာ ဖြစ်ပါကြောင်း ဝန်ခံပါသည်။

ဘာသာပြန်ဆိုပြီး စာအုပ်များ

၁၉၉၁-ခုနှစ်တွင် မာဂဓိသာစည် (ဘဒ္ဒန္တပညာသာမိ)၏ ရှေးဦးသင်ဗုဒ္ဓဘာသာသင်ခန်းစာနှင့်ရဝေထွန်း(ဘဒ္ဒန္တတိလောက-သာရ)၏ ဗုဒ္ဓဝင်အကျဉ်းချုပ်၊ ၁၉၉၂-ခုနှစ်တွင် ဆရာမင်းယုဝေ ၏ ၃၈-ဖြာမင်္ဂလာ။ ယခု ၁၉၉၃-ခုနှစ်တွင် မောင်အံ့၊

မဟာဝိဇ္ဇာ (ဦးအံ့မောင်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ သာသနာရေး ဦးစီးဌာန)၏ ဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲကျမ်း (ပထမတွဲ)ကို ဓမ္မစေတီ ဆရာတော်က အကျဉ်းချုပ်စီစဉ်၍ ကျွန်ုပ်က ကချင်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခဲ့ပါသည်။

ဘာသာပြန်သူ၏ ဆုတောင်း

ကျွန်ုပ်သည် ကချင်ဘာသာပြန်ပြုစုမှုလုပ်အား လှူဒါန်း ရသော ကောင်းမှုကုသိုလ်ကံစေတနာကြောင့်-

- ၁။* ဝိပဿနာတရား အားထုတ်နိုင်ရပါလို၏။
- ၂။ ဤဘဝ၌ပင် မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ရ၍ နိဗ္ဗာန်ကိုမျက်မှောက် ပြုရပါလို၏။
- ၃။ ဗုဒ္ဓစာပေ ကချင်ဘာသာပြန်စာအုပ် ကချင်အားလုံးလက်သို့ ရောက်ပါစေ။
- ၄။ ကချင်အားလုံး ဖတ်မိပါစေ။
- ၅။ ကချင်အားလုံးဗုဒ္ဓတရား၏ အဓိပ္ပါယ်ကို သိရှိနားလည်နိုင် ကြပါစေ။
- ၆။ သိနားလည်သည့်အတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်ကြပါစေ။
- ၇။ လိုက်နာကျင့်သုံးသည့်အတိုင်း ကောင်းကျိုးချမ်းသာရကြ ပါစေ။
- ၈။ ကျွန်ုပ်၏ ဆုတောင်းချက်များအားလုံး အမြန်ဆုံးပြည့်ပါစေ။

မဝေဘာရီ (ဂျိန်းဖောသီလရှင်)
ဘိ-အက်(စ်)-စီ၊ အိပ်ချ်-ဂျီ-ပီ။

ဘာသာပြန်သူ-ဂျိန်းဖောသီလရှင်

ဆွေမွန်(ပညာရေးတက္ကသိုလ်)

“မန္တလေးတက္ကသိုလ်က ဘီ-အက်(စ်)-စီ ဘွဲ့ရပြီး၊
ဂျိန်းဖော(ကချင်) အမျိုးသမီးတစ်ဦး အခြားဘာသာဝင် တစ်ဦး
အဖြစ်မှ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အဖြစ် ခံယူပြီး သာသနာနွယ်ဝင်
သီလရှင် ဝတ်သွားပြီ ” ဟု မိတ်ဆွေတစ်ဦးက ပြောပါသည်။
မယုံနိုင်သဖြင့် အထပ်ထပ် ပြန်မေးမိသည်။

တစ်နေ့တွင် တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင် ဂျိန်းဖောဆရာလေးနှင့်
ဆုံမိပါသည်။ “ဆရာလေးအကြောင်း ကြားရတာ အလွန်
စိတ်ဝင်စားမိပါတယ်။ ဘယ်လို သဒ္ဓါတရားတွေဖြစ်ပေါ်ပြီး
ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ ကူးပြောင်းပါသလဲ၊ သီလရှင်အဝတ်ကို
ဝတ်လိုက်တာ ဘယ်လိုရည်ရွယ်ချက်များ ရှိပါသလဲ။”

ဂျိန်းဖောဆရာလေးက သူမ--ဘာသာရေး စိတ်ဝင်စား
လာပုံကစ၍ သာသနာနွယ်ဝင် သီလရှင်ဝတ်ရသည့် ရည်ရွယ်
ချက်ကို တစ်လုံးချင်း လေးနက်တည်ကြည်စွာ ပြောပြပါသည်။

ဆရာလေး “မဝေဘာရီ” ဖြစ်လာမည့် ကချင်အမျိုးသမီး
မကောတောင်သည် ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်း၊ လားရှိုးခရိုင်၊ နမ့်ခမ်း
ဇာတိ ဖြစ်ပါသည်။ ဦးလမုန်ဘောက်နော် (စာပို့လုလင်၊
အငြိမ်းစား)နှင့် ဒေါ်မခေါ်တွမ် (အကူသူနာပြု၊ နမ့်ခမ်းဆေးရုံကြီး၊
အငြိမ်းစား)တို့မှ ၁၉၅၁-ခုနှစ်တွင် မကော့တောင်ကို ဖွားမြင်

သည်။ အကြီးဆုံးသမီးဖြစ်၍ ကချင်အမည် “မကော့တောင်” ဟု မိဘများက အမည်ပေးကြသည်။

မကော့တောင်သည် ခေတ်ပညာအနေဖြင့် မန္တလေး ဝိဇ္ဇာသိပ္ပံတက္ကသိုလ်မှ ဘီ-အက်(စ်)-စီ(ဓာတုဗေဒ)ဘွဲ့ရ ကျောင်းသူ တစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။ ဘွဲ့ရပြီး လားရှိုး အ-ထ-က(၂)တွင် တွဲဖက်ဆရာမ လုပ်သည်။ ထို့နောက် မိဘများကို မွေးကျေးဇူး ဆပ်လိုသောကြောင့် “ရန်ကုန်မှာ အလုပ်သွား ရှာမယ်၊ မိဘများကို ထောက်ပံ့မယ်” ဆိုပြီး မိဘများကို ခွင့်ပန်ကာ ရန်ကုန်သို့ ရောက်လာသည်။ ရန်ကုန်ရောက်သော အခါ အသိမိတ်ဆွေများ ဆက်သွယ်ပေးမှုကြောင့် ကျူရှင် သင်တန်း တစ်ခုတွင် ဆရာမအလုပ် ဝင်လုပ်သည်။ ဤသို့ အလုပ်လုပ်ရင်း အထက်တန်းရှေ့နေ (အိမ်၊ ဂျီ၊ ပီ)ဘွဲ့ကို ရရှိအောင် ကြိုးစားခဲ့သည်။

မကော့တောင်သည် တောင်ပေါ်သူပီပီ လှုပ်လှုပ်ရှားရှား အားကစား၌ ဝါသနာပါသည်။ သူမ- ဝါသနာအပါဆုံးမှာ သိုင်းကစားပညာ ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာ့သိုင်း ဗန်တို ဗန်ရှည် သင်တန်းမှာ သွားရောက်ကစားလေ့ရှိပါသည်။

စမ်းသပ် တရားထိုင်ကြည့်ရာ

တစ်နေ့တွင် သိုင်းဆရာကြီး ဦးချစ်သန်း၏ မွေးနေ့ အလှူကို စွန်းလွန်းဂူ ဝိပဿနာကျောင်းတိုက်မှာ ပြုလုပ်ပါသည်။ မိမိဆရာကြီး၏ အလှူဖြစ်သဖြင့် သွားရောက်ခဲ့ပါသည်။ ကျောင်းတိုက်ရောက်သောအခါ တရားထိုင် နေကြသူများကို တွေ့ရပါသည်။ ဆရာကြီး ဦးချစ်သန်းက “မကော့တောင်

စိတ်ဝင်စားမယ်ဆိုရင် တရားထိုင်နိုင်ပါတယ်။ သိုင်းမကစားမီ စိတ်ငြိမ်လေ့ကျင့်ခန်း ‘ကီ’ထိုင်တာထက် အဆင့်မြင့်တယ်”ဟု ပြောသည်။ ‘ကီ’ထိုင်တာထက် အဆင့်မြင့်သည်ဟု ပြောသဖြင့် စိတ်ဝင်စားမိသည်။ ‘ကီ’ထိုင်တာထက် အဆင့်မြင့်ရင်တော့ မိမိဝါသနာပါတဲ့ သိုင်းကစားလဲ ပိုကျွမ်းကျင်အောင်မြင်မှာဘဲ’ဟု တွေးမိသည်။ ထို့ကြောင့် တရားထိုင်ကြည့်သည်။ ပထမ ၄၅-မိနစ်မှာ ထွက်သက်ဝင်သက် ပြင်းပြင်းရှုလျက် အားထုတ် ရသည်။ ဒုတိယ ၄၅-မိနစ်မှာတော့ ခန္ဓာကိုယ်မှာ စိုက်ပြီး ဝေဒနာလိုက်ရှုရပါသည်။

တရားထိုင်အပြီး စိတ်၏ ငြိမ်းအေးမှု အတော်အတန် ရရှိ၍ သဘောကျမိသည်။ နောက်ပိုင်းမှာ အလုပ်အားတိုင်း စွန်းလွန်းဂူကျောင်းသွား၍ တရားထိုင်ပါသည်။ ဘုရား၊ တရား၊သံဃာဆိုသော ရတနာမြတ် ၃-ပါးကို ရှိမခိုး၊ ဦးမချ သေး။ သရဏဂုံလည်း မဆောက်တည်ရသေးပါ။ ဗုဒ္ဓဘာသာ အဖြစ်ကိုလည်း မခံယူသေးပါ။ ‘စိတ်၏ ငြိမ်းအေးငြိမ်သက်မှုကို တရားထိုင်ရင် ရနိုင်သည်’ ဟု သဘောကျသဖြင့်သာ တရားထိုင် နေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

တရားမထိုင်မီ ဆရာကော်များက ဧ စဉ် တရားဟော ကြပါသည်။ ပါဠိပါဌ်သားတွေရွတ်၊ အနက်ပေးပြီး ဟောကြ သော်လည်း တရားတော်၏ အနှစ်သာရကို နားမလည်ခဲ့။ တစ်ခါတစ်ရံ အိပ်ငိုက်နေပါသေးသည်။

လူနှင့် တိရစ္ဆာန်

တစ်နေ့တွင် တရားနာရင်း ငိုက်လေ့ရှိရာမှ လန့်နိုးလာချိန် တရားပွဲက မပြီးသေး။ နဂါးကြီးတစ်ကောင် ဇာတ်လမ်းကို ဆရာတော်က ဟောနေပါသည်။ တစ်ပိုင်းတစ်စ ကြားနာရသည့် နဂါးကြီးအကြောင်းကို စိတ်ဝင်စားစွာ စူးစိုက်နာမိပါသည်။ နဂါးကြီးသည် အလွန်တန်ခိုးကြီးသော နဂါးဖြစ်ကြောင်း၊ လူယောင် ဖန်ဆင်းပြီး မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ ရဟန်းဝတ်နေကြောင်း၊ နောင်တွင် နဂါးအသွင်ကို ရဟန်းတော်များက သိမြင်သွား၍ မြတ်စွာဘုရားထံ လျှောက်ထားကြကြောင်း၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ‘အဟိတ်တိရစ္ဆာန် ဆိုတာ တန်ခိုးဘယ်လောက်ထက်ထက် ဒီဘဝမှာတော့ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် နိဗ္ဗာန်ကို မရနိုင်ကြောင်း၊ ရဟန်းခံ၍လည်း မရနိုင်ကြောင်း ဟောတော်မူပြီး နဂါးကြီးကို လူနှင့်ဝေးရာသို့ ထွက်သွားရန်၊ ငါးပါးသီလ ဆောက်တည်ကျင့်သုံးနေထိုင်ရန်နှင့် ရဟန်းဘဝ လိုချင်လျှင် လူ့ဘဝရအောင် အရင်ကြိုးစားရမည် ဖြစ်ကြောင်း’ မိန့်တော်မူလိုက်ရာ နဂါးကြီးမှာ ငိုကြွေး၍ ပြန်သွားရကြောင်း-စသည့်တရားကို ကြားနာရပါသည်။

တရားပွဲအပြီးတွင် တရားတော်ကို စိတ်ဝင်စားလာ မိသည်။ “တရားတော်ထဲမှာပါတဲ့ နဂါးကြီးက အဟိတ်ဘဝ၊ အဟိတ်ဘဝဆိုတာ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် မရနိုင်ဘူးတဲ့၊ ရဟန်းပြုလို့လဲ မရနိုင်ဘူး။ ငါဟာ လူ့ဘဝရနေတယ်၊ လူ့ဘဝမှာ ကျင့်ကြံ အားထုတ်ရင် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ရနိုင်တယ်တဲ့၊ တကယ် စိတ်အေးငြိမ်းတဲ့ တရားဆိုတာကို ငါလဲလိုချင်တယ်”

စသည်ဖြင့် စိတ်ထဲမှာ . တွေးရင်း၊ စဉ်းစားရင်း ပီတိတွေ ဖြစ်မိပါတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ကြက်သီးမွေးညင်းတွေ တဖြန်းဖြန်း ထပါသည်။

ထိုအခါ မိမိကိုယ်တိုင် ဝမ်းမြောက်ရွှင်လန်းမှုအပြည့်နှင့် ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာမြတ် ၃-ပါးကို ပထမဆုံး ရှိခိုးကန်တော့လိုက်မိပါတော့သည်။

အကောင်းဆုံး အပန်းဖြေနည်း

မကော့တောင်သည် အိမ်မှာနေသော်လည်း အလုပ် ကိစ္စများပြီးဆုံးလျှင် တရားထိုင်ပါသည်။ နေ့စဉ်မှန်မှန် တစ်နေ့ တစ်ကြိမ် နှစ်ကြိမ်ရအောင် တရားထိုင်ကြည့်ပါသည်။ ရှေးယခင်က အလုပ်ပင်ပန်း၍ အပန်းဖြေလိုလျှင် ရပ်ရှင်ကြည့်၍ အပန်းဖြေခဲ့သည်။ မိတ်ဆွေအပေါင်းအသင်းများထံ အလည် သွား၍ အားလပ်ချိန်ကို ကုန်လွန်စေခဲ့ပါသည်။

ယခုမူ အကောင်းဆုံးအပန်းဖြေနည်း ရသွားပြီ။ နှာသီးဖျားကို သတိကပ်ပြီး တရားရှုမှတ်သောနည်းကို ကျင့်သုံးလိုက်ပါသည်။

မိုးကုတ်တရားစခန်းသို့

သိုင်းကစားဖော် သူငယ်ချင်းတစ်ဦးက ဆက်သွယ်ပေး သဖြင့် မိုးကုတ်ဝိပဿနာတရားစခန်းမှာ ၁၀-ရက်စခန်း ဝင်ခဲ့ပါသည်။ မိုးကုတ်ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာကို နာကြားရသည်။

“ငါဆိုတာ မရှိပါလား၊ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသာလျှင် သံသရာ လည်နေပါလား၊ ငါဆိုတာ မရှိရင် ငါ့အသက်ဆိုတာ ဘယ်ရှိ မလဲ၊ ငါ့အသက်ဆိုတာ မရှိရင် ငါ့ထာဝရအသက်ဆိုတာ ဘယ်မှာရှိမလဲ၊ ငါဟာ ထာဝရအသက်ကို ရချင်လို့ဆိုရင် မှားနေတာပေါ့” ဟု သိမြင်လာပါသည်။ တစ်ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့် တရားအထူးအဆန်းတွေ ကြားနာလာရသဖြင့် အလွန် ဝမ်းမြောက် ရွှင်လန်းပါသည်။

(၁၀)ရက်စခန်း ဝင်ပြီးနောက်ပိုင်းမှာ တိပိဋကတစ်ဆင့် တရားနာပါသည်။ သည်လိုနှင့် တစ်နှစ်ကျော် ကြာခဲ့ပါသည်။

တစ်နေ့မှာ မိမိအလုပ်နှင့် ပတ်သက်ပြီး အဆင်မပြေမှု ဖြစ်ပါသည်။ စိတ်ဆင်းရဲစရာ၊ စိတ်ညစ်စရာကြုံရင် တရားကို ပြေးပြီးသတိရ၍ ရိပ်သာသို့အမြန်သွားမိပါသည်။ ရိပ်သာ ရောက်လျှင် နာရသော တရားများကြောင့် စိတ်ချမ်းသာ သွားပါသည်။

ဝတ်ကြောင်ကို ပယ်ခွာရန်

မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်သည် “ အစ၏ ကောင်းခြင်း၊ အလယ်၏ကောင်းခြင်း၊ အဆုံး၏ ကောင်းခြင်း ဆိုတဲ့ ကောင်းခြင်းသုံးဖြာနဲ့ ပြည့်စုံတယ် ” ဟု ဆရာတော်က ဟောပြော မိမိမှာ ပီတိတွေဖြာပြီး ကြက်သီးမွေးညင်းတွေ ထလာပါသည်။

“ငါဟာ ကောင်းခြင်းသုံးဖြာနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ ဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်မှာ လူ့ဝတ်ကြောင်အဝတ်ကို စွန့်ခွာပြီး ရှစ်ပါး သီလကို စောင့်ထိန်းကာ သီလရှင်အဝတ်ဖြင့် တရားဝင်ရရင် သိပ်ကောင်းမှာပဲ” ဤသို့တွေးမိပြီး ဝတ်ကြောင်ကို ပယ်ခွာ၍ သီလရှင်ဝတ်ရန် အာသိသနန္ဒတွေ ဖြစ်နေမိသည်။ ထို့ကြောင့် သီလရှင်ဆရာလေးတွေ သီတင်းသုံးသည့် အဆောင်နားသွားပြီး လေ့လာစုံစမ်းမိသည်။ သီလရှင်ဆရာကြီးတစ်ပါးက ဆရာငယ် တစ်ပါးအား ခေါင်းရိတ်ပေးနေသည်ကို တွေ့သဖြင့် အရဲစွန့်ပြီး သီလရှင်ဝတ်ချင်နေကြောင်း ထုတ်ပြောလိုက်ပါသည်။

ဆရာကြီးက “ဒကာမလေးက ဘာပြုလို့ ဝတ်ချင် ရတာလဲ”ဟု မေးသည်။

“ကုသိုလ်တွေ အများကြီး ရချင်လို့ပါ”ဟု ဖြေလိုက် ပါသည်။

ဆရာကြီးက သီလရှင်ဝတ်တာတော့ လွယ်ပါတယ်၊ ဝတ်ပြီးရင် သီလအကျင့်နဲ့ ပြည့်စုံဖို့၊ ကုသိုလ်နဲ့ ပျော်အောင် နေနိုင်ဖို့ဆိုတာ သဒ္ဓါတရားတွေ အင်မတန် ထက်သန်မှ ကောင်းတယ်၊ သီလရှင်ဝတ်ပြီးရင် ပရိယတ္တိဆိုတဲ့ စာပေလဲ ထိုက်သလောက် သင်ရဦးမယ်။ ပဋိပတ္တိဆိုတဲ့ တရားလဲ ကျင့်ကြံအားထုတ်ရဦးမယ်။ ပေါ့ပေါ့နေလို့တော့ မရဘူး၊ သေသေချာချာ စဉ်းစားပြီးမှ ဝတ်ပါ”ဟု ပြောလျက် ခေါင်းရိတ်လက်စ ဆက်ပြီး ရိတ်နေပါသည်။

သီလရှင်ဝတ်လျှင် ပရိယတ္တိစာပေသင်ယူ၊ ပဋိပတ် တရားတွေ ကျင့်ကြံရမည်ဆိုသည်မှာ အင်မတန် ကောင်းပါ သည်။ သဘောလည်းကျမိပါသည်။ ခုချက်ချင်း ဝတ်ပေးလျှင်ပင် ဝတ်နိုင်သည့်စိတ်ဆန္ဒ အပြည့်အဝ ရှိနေပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ စဉ်းစားရင်း မိခင်ဖခင်တို့၏ မျက်နှာကို မြင်ယောင်မိပါသည်။ မိဘကို ပြောခဲ့သည်က “ ရန်ကုန်သွားပြီး မိဘကိုလုပ်ကျွေးဖို့ အလုပ်ရှာမယ်၊ လစဉ်ငွေပို့ပေးပြီး ငါ့ကျေးဇူးဆပ်မယ်” ဟု ပြောခဲ့သည်။ ယခုမူ မိဘတို့၏ ဘာသာအယူနှင့်လည်း မတူသည့် သီလရှင်အဝတ်ကိုပင် ဝတ်မည်ဆိုတော့ ‘အိမ်က သိလျှင် လုံးဝသဘောတူကြမည် မဟုတ်ပါ။’

သို့သော် ထိုသို့စဉ်းစားမှုများမှာ နောက်ဟစ်ကြိမ် တရား ထိုင်လိုက်သည့်အခါ အရည်ပျော်ကျသွားသလို ဖြစ်ခဲ့သည်။ တရားထိုင်ရသည့် အရသာက သာလွန်ပြီး စိတ်အေးချမ်းမှုကို ပေးနိုင်သဖြင့် မိမိဆုံးဖြတ်ချက်ကို မပြင်တော့။ “မကြာခင် သီလရှင်ဝတ်ဖြစ်အောင် ဝတ်မည်” ဟု ဆုံးဖြတ် လိုက်ပါသည်။ မိဘကျေးဇူးကိုလည်း သီလရှင် ဘဝဖြင့်ပင် ဖြစ်သည့်နည်းနှင့် ဆပ်မည်ဟု သန္နိဋ္ဌာန် ချလိုက်သည်။

တစ်နေ့တွင် ရိပ်သာကျောင်းသို့ ရောက်သောအခါ “မကော့တောင်ကို ရုံးခန်းကလူကြီး ခေါ်နေတယ်” ဟု တစ်ယောက်က လာပြောသဖြင့် ရုံးခန်းသို့သွားသည်။ ရုံးခန်းရောက်သောအခါ အတွင်းရေးမှူး ဦးသိန်းအောင်က “မကော့တောင် သီလရှင်ဝတ်ချင်တယ်ဆို၊ ဒီကဆရာလေး

မဝဏ္ဏဝတီက ပြောလို့သိရတယ်။ မဝဏ္ဏဝတီက ဘာရဲ့သမီးပါ။
ဆယ်တန်းစာမေးပွဲ ဖြေထားပြီး၊ ဒုလ္လဘဇာနိဝတိတာ၊
ပျော်နေတာနဲ့ ခုထိမထွက်သေးဘူး” ဟု ပြောသည်။

သီလရှင် အဖြစ်သို့

နောက်မကြာမီ အတွင်းရေးမှူး ဦးသိန်းအောင်၊
ဦးကျော်ညွန့်တို့၏ ကူညီဆောင်ရွက်ပေးချက်အရ ဗဟန်း
ကျောင်းတော်ရာ ရွှေကျင်တိုက်၊ ရတနာစံကျောင်း ဆရာတော်
ဦးနန္ဒမာလာ အထံတော်၌ ၁၃၄၄-ခုနှစ်တွင် သာသနာနွယ်ဝင်
သီလရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ပါသည်။ ဆရာလေး ဒေါ်ဝေဘာရီ
သည် ပရိယတ္တိစာပေများကို ကြိုးစားသင်ယူရင်း သာသနာရေး
ဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာနအတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာစာပေကို
ကချင်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုလျက်ရှိပါသည်။

ဆွေမွန်(ပညာရေးတက္ကသိုလ်)

[၁၉၈၉-ခု၊ နိုဝင်ဘာလထုတ် မြတ်မင်္ဂလာစာစောင်မှ]

ဗုဒ္ဓဘာသာလင်္ကာစွဲ

အခန်း(၁)

မိဘတာဝန်

သရဏဂုံအစ ပဋိသန္ဓေမှ

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မိဘနှစ်ပါးမှ မွေးဖွားလာသူများသည် အမိဝမ်းတွင်း၌ ရှိနေစဉ်ကပင် ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ် လာကြသူများ ဖြစ်ပါသည်။ မိခင်ဖြစ်သူသည် သူ၏ဝမ်းတွင်းမှာ ရှိသော ကလေးငယ်အတွက်ပါ ဘုရားရှိခိုးသည့်အခါတိုင်း သရဏဂုံ ဆောက်တည်ကြသည်။ ဆွမ်း၊ ပန်း၊ ရေချမ်းများ ကပ်လှူကြရာ၌လည်း သန္ဓေသားအတွက်ပါ ဆုတောင်း ဆုယူပြုကြလေသည်။ သားသည်မိခင်ဘုံ၏ ထိုစလေ့သည် မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်ကပင် စတင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

သာဓကအားဖြင့် ကောသမ္ဘိပြည် ဥကေနမင်း၏ သားတော် ဗောဓိမင်းသားက သူ့အကြောင်းကို သဒ္ဓိကာပုတ္တ လုလင်အား ဤကဲ့သို့ ပြန်ပြောပြပါသည်။

၁။ မြတ်စွာဘုရား ကောသမ္ဘိပြည် ယောသိတာရုံ ကျောင်းတွင် သီတင်းသုံးနေစဉ်က ငါ့မယ်တော်သည် ကိုယ်ဝန်သန္ဓေသား (ငါ့ကို) လွယ်ပြီး မြတ်စွာဘုရားရှင်

ထံတော်မှာ ငါ့အတွက် သရဏဂုံတစ်ကြိမ် ဆောက်
တည်ခဲ့သည်။ “မြတ်စွာဘုရား ဟပည့်တော်မ၏
ဝမ်းကြာတိုက်၌ရှိနေသော သန္ဓေသား ငယ်သည်
မြတ်စွာဘုရားကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ပါ၏ (ဗုဒ္ဓ
သရဏံ ဂစ္ဆာမိ)။ တရားတော်ကို ကိုးကွယ်
ဆည်းကပ်ပါ၏ (ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ)။ သံဃာတော်ကို
ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ပါ၏ (သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ)။
ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် ထို
သားလေး/သမီးလေးကို ယနေ့မှစ၍ တစ်သက်လုံး
သရဏဂုံတည်သူအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုတော်မူပါ
ဘုရား” ဟုလည်း လျှောက်ထားခဲ့သေးသည်။

- ၂။ နောက်တစ်ခါ ဘဂ္ဂတိုင်း သားသမင်တို့အား ဘေးမဲ့
ပေးရာတောအုပ် (ဘေသကဋ္ဌတော)၌ မြတ်စွာဘုရား
သီတင်းသုံးတော်မူ နေစဉ် ငါ့အထိန်းတော်သည်
ငါ့ကို ရင်ခွင်ဖြင့် ပွေ့ချီ၍ မြတ်စွာဘုရားထံမှာ
“ဤဗောဓိမင်းသားသည် မြတ်စွာဘုရားကို ကိုးကွယ်
ဆည်းကပ်ပါ၏ (ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ)။ တရားတော်ကို
ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ပါ၏ (ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ)။
သံဃာတော်ကို ကိုးကွယ် ဆည်းကပ် ပါ၏ (သံဃံ
သရဏံ ဂစ္ဆာမိ)” ဤသို့ တစ်ကြိမ်ထပ်ပြီး
ဆောက်တည်ခဲ့ပါသည်။

ငါ့မယ်တော်နှင့် အထိန်းတော်တို့သည် ငါ့အတွက်
နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် သရဏဂုံဆောက်တည် ကြပါသည်။

ယခုတစ်ခါ သုံးကြိမ်မြောက် ငါ့ကိုယ်တိုင် မြတ်စွာ
ဘုရားထံမှာ သရဏဂုံ ဆောက်တည်ပါမည်” ဟု
ပြောဆိုကာ ဗောဓိမင်းသားသည် ဤသို့ ဆောက်တည်
လေသည်။

ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။

ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။

သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။

ဘုန်းတော်ကြီးမြတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည် တပည့်
တော်ကို တစ်သက်လုံး သရဏဂုံတည်သူ ဥပါသကာ အဖြစ်
အသိအမှတ်ပြုတော်မူပါဘုရား” ဟု လျှောက်ထားကာ ဗောဓိ
မင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး သရဏဂုံတည်သူ ဖြစ်ခဲ့
လေသည်။

ထို့ပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် သားသမီးမွေးဖွား
လာသည့်အချိန်ကို ထန်းဖူး ထန်းရွက် တစ်ဘက်ချွန်ပေတွင်
ရေးသားမှတ်ထားကြသည်။ ယင်းကို “သက်မှတ်” ဟု ခေါ်သည်။
“ရက်ချုပ်” ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ ကလေးတစ်နှစ်ပြည့်သော
အခါမှ ဇာတာခွင်ဖွဲ့ကြလေသည်။ မွေးသက္ကရာဇ်၊ ရက်၊ လ၊ အချိန်
နာရီနှင့်တကွ နက္ခတ်ဂြိုဟ်ခွင်များပါ ဖော်ပြကြလေသည်။
ယင်းသတ်မှတ်၊ ရက်ချုပ်နှင့် ဇာတာခွင်များပေါ်တွင်လည်း
ရတနာသုံးပါး ဦးထိပ်ထားလျက် မာတာမိခင် ဖွားသန့်စင်သည်
အမည်သညာ ခေါ်စရာကား (မောင်ဖြူ) အသက်(၁၂၀)
ရှည်စေသော်ဟု ရေးသားထားလေ့ရှိကြသည်။

ကင်းပွန်းတပ်ခြင်း

ရိုးရာအစဉ်အလာအရ မိခင်ဖြစ်သူသည် မီးထွက်သည့် နေ့၌ မိခင်ရောကလေးပါ (တရော်ကင်ပွန်းရည်တို့ဖြင့်) ဦးခေါင်း ဆေးလျှော်ခြင်း၊ ရေချိုးသန့်စင်ခြင်း ပြုကြသည်။

ယင်းသို့ ခေါင်းလျှော်၊ ရေချိုးခြင်းကို “ခေါင်းဆေး မင်္ဂလာ” ပြုသည်ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ ယင်းနောက် နေ့ကောင်းရက်မြတ် ရွေး၍ နာမည်ပေးခြင်းကို “ကင်ပွန်းတပ်” သည်ဟု ခေါ်ကြလေသည်။ ကင်ပွန်းတပ်မင်္ဂလာပြု နာမည်ပေး သည့်နေ့တွင် ဘုန်းတော်ကြီးများအား ပင့်ဖိတ်၍ ဆွမ်းကပ်ခြင်း၊ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများသို့ ဆွမ်းအပ်ပို့ခြင်း၊ အိမ်နီးချင်း များအား မုန့်များဝေငှကျွေးမွေးခြင်း ပြုကြသည်။ တတ်သိ နားလည်သော ဘုန်းတော်ကြီးများနှင့် လူကြီးများက ထိုကလေးကို နေ့သင့်နံသင့်ဖြင့် နာမည်ပေးကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် သရဏဂုံဆောက်တည်ခြင်း ကို မိခင်ဝမ်းတွင်းကပင် စတင်ဆောက်တည်ခဲ့၍ ဒါနကုသိုလ် ပြုခြင်းကို (၇)ရက်သား အရွယ်ကပင် စတင်ပြုလုပ်လာကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဘာဝနာအစ ကလေးဘဝက

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မိဘများသည် သားငယ်သမီးငယ်များကို ရင်ခွင်ဖြင့် ပွေ့ပိုက်ချီရသည့် အရွယ်မှာပင် ဘုရားရှိခိုးကို

စတင် သင်ပေးကြသည်။ ကလေး၏ လက်နှစ်ဘက်ကို ပူးကိုင်၍ ဘုရားကိုပြကာ “ဦးတော် ဦးတော်” ဟု လည်းကောင်း၊ “ဩကာ ဩကာ” ဟုလည်းကောင်း ရှိခိုးခြင်းကို လေ့ကျင့် သင်ပေးလေ့ရှိကြပါသည်။ ကလေးငယ်များသည် အဓိပ္ပာယ်ကို နားမလည်သေးသော်လည်း ပြုလုပ်ဖန်များလာသောအခါ အလေ့အကျင့်ကောင်းတစ်ခု ဖြစ်လာသည်။ ဘုရား၊ စေတီ တော်နှင့် ရဟန်းသံဃာများကို တွေ့မြင်လျှင် ထိုကလေး ငယ်သည် အလိုလိုရှိခိုးရမှန်းသိကာ “ဩကာ” ဟု ဆိုတတ် လာကြသည်။ လက်အုပ်ချီတတ်လာကြသည်။ ရှိခိုးဦးချ တတ်ခြင်း အလေ့အကျင့်ကောင်း ဖြစ်လာတော့၏။ ထိုကလေး သူငယ်များသည် ရှိခိုးခြင်း ကာယပဏာမ၊ ဝစီပဏာမ ကုသိုလ်ကို ရရှိကြလေသည်။

ထို့နောက် ကလေးသူငယ်များ စကားမပီကလာ ပီကလာ ပြောတတ်စ အရွယ်သို့ရောက်လာသောအခါ မိဘများက “ဗုဒ္ဓံ ပူဇေမိ၊ ဓမ္မံ ပူဇေမိ၊ သံဃံ ပူဇေမိ” ဟု သင်ပေးကြ ပြန်သည်။ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဟူ၍လည်း နှုတ်တိုက်ချ၍ သင်ပေးကြလေသည်။ လိုက်ဆိုဖန် များလာသောအခါ သူ့အလိုလို နှုတ်တိုက် ဆိုတတ်လာပါသည်။ တချို့မိခင်များသည် ညအိပ်ရာဝင်လျှင် သားချောတေးကို ဓမ္မတေးသံဖြင့် သီဆိုကာ ကလေးငယ်များကို သိပ်လေ့ ရှိကြပါသည်။ ဓမ္မတေးသံသည် လမင်း၏ အလင်းရောင်ကဲ့သို့ အပူဓာတ်ကင်း၍ အအေးဓာတ်ပါသော

အသံဖြစ်သည်။ ကလေးသူငယ်များသည် အေးမြသော ဓမ္မသံစဉ်ဖြင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ အိပ်ပျော်ကြရပါသည်။ သားသမီးကို ကြင်နာသော မိဘတိုင်း ဓမ္မတေးသံဖြင့် သိပ်သင့်ကြပါသည်။

“လက်ဦးဆရာ မည်ထိုက်စွာ ပုဗ္ဗာစရိယ မိန့်တော်မူ” ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း မိမိတို့၏ သားသမီးငယ်များကို ငယ်စဉ်ကပင် ဗုဒ္ဓဘာသာယဉ်ကျေးမှု အခြေခံ ခိုင်မြဲလာစေရန် အသက်အရွယ် အလိုက် စနစ်တကျ လေ့ကျင့်ပေးသင့် ကြပါသည်။

(က) သုံးနှစ် အရွယ်

သားငယ် သမီးငယ်များ သုံးနှစ်အရွယ်ရောက်သောအခါ ဇာတကဝတ္ထုများ၊ ဓမ္မပဒတ္ထုများနှင့် ဗုဒ္ဓဝင်များကို အတိုချုပ် ပြောပြခြင်း၊ သရဏဂုံကို သင်ပေးခြင်း၊ ရှိခိုး ဦးချခြင်းတို့ဖြင့် အလေ့အကျင့် ပြုလုပ်ပေးကြရပါမည်။

(ခ) ငါးနှစ် အရွယ်

ယင်းဝတ္ထုများကိုပင် အနည်းငယ်ချဲ့၍ ပြောပြခြင်း၊ ဩကာသကန်တော့ခန်း၊ ငါးပါးသီလခံယူတည်ဆောက်ပုံ၊ ဣတိပိ သော ဘဂဝါ-စသော ဘုရားဂုဏ်တော်များကို နှုတ်တိုက်သင်ပေးခြင်း စာသင်ကျောင်းသို့မပို့မီ ကကြီး ခရီး-စသော မြန်မာ့သမိုင်းနှင့် အရေးအဖတ် သင်ပေးခြင်းများကို ပြုလုပ်ကြရပါမည်။

(ဂ) ခုနစ်နှစ် အရွယ်

စာအရေးအဖတ် အတော်အသင့် တတ်လာပြီဖြစ်၍ ဘုရားရှိခိုးနှင့် မေတ္တာပို့များကို ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွားအလိုက် အရကျက်မှတ်စေခြင်း၊ ဘုရားဝတ်တက်ခြင်းကို အလေ့အကျင့် ရအောင် နေ့စဉ်မှန်မှန် ပြုလုပ်စေခြင်း၊ ဆွမ်းလောင်လှူခြင်း စသော အလေ့အကျင့်ကောင်းများကို လေ့ကျင့်ပြုလုပ် စေရမည် ဖြစ်ပါသည်။

(ဃ) ကိုးနှစ် အရွယ်

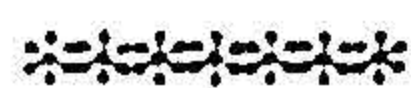
ညစဉ်အိပ်ရာမဝင်မီ ဇာတကဝတ္ထု၊ ဓမ္မပဒ၊ ဗုဒ္ဓဝင် စာအုပ်များကို သားသမီးများအား အလှည့်ကျ အဖတ်ခိုင်း၍ မိသားစု စုပေါင်းနားထောင်ခြင်း၊ နားမလည်သည့် နေရာ၌ လူကြီးများက ရှင်းလင်းပေးခြင်း၊ ဥပုသ်နေ့များ၌ ဥပုသ်စောင့် ခေါ်သွားခြင်း၊ ရှင်သာမဏေ(ရှင်)ပြုပေးခြင်း၊ သီလရှင်ဝတ် ပေးခြင်းများကို ပြုလုပ်ပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။

(င) တစ်ဆယ့်ငါးနှစ် အရွယ်

ကျေးရွာ ရပ်ကွက်အတွင်းရှိ ဘာသာရေးဝတ်အသင်း များ၌ ပါဝင်စေခြင်း၊ အလှူပွဲ၊ မင်္ဂလာပွဲများ၌ ကူညီ ဆောင်ရွက်စေခြင်း၊ တရားဘာဝနာ အားထုတ်နည်းများကို သူတော်ကောင်း ဆရာသမားများထံ သင်ယူ အားထုတ်စေခြင်း များကို အလေ့အကျင့် ပြုလုပ်ပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။

(စ) နှစ်ဆယ် အရွယ်

တစ်ဆယ့်ငါးနှစ်မှ နှစ်ဆယ်နှစ်အရွယ် သားသမီးများကို ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း သီလရှင်ကျောင်းများသို့ စေလွှတ်၍ ဘာသာရေးအသိပညာများကို လေ့လာသင်ယူစေခြင်း၊ ငယ်ရွယ်သေးသူများဖြစ်၍ ဘာသာခြားများနှင့် အရောတဝင် မရှိစေရန် ထိန်းသိမ်းပေးခြင်း၊ အမျိုးဘာသာ သာသနာ၏ အနှစ်သာရများကို သိရှိနားလည်အောင် သိမ်းသွင်းကာ လူတော်လူကောင်း တစ်ယောက်ဖြစ်အောင် ပုံစံသွင်းထား ရပါမည်။ မိဘများ အနေဖြင့် ဤမျှအထိ ဆောင်ရွက်ပေးပြီးပါက အမျိုးဘာသာ သာသနာရေးဆိုင်ရာ၌ မိဘတာဝန် ကျေပွန်ပြီဟု ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခါ သားသမီးများသည် မိမိတို့ဘဝ ခရီးလမ်းလျှောက်ရာတွင် မယိုင်မလဲအောင် မိမိ ခြေထောက်ပေါ် မိမိရပ်နိုင်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။

အခန်း(၂)

ဗုဒ္ဓဘာသာယဉ်ကျေးမှု

ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ရာ၌ -

- (က) ကာယကံဖြင့် ရှိခိုးပူဇော်တတ်ရမည်။
- (ခ) ဝစီကံဖြင့် ရှိခိုးပူဇော်တတ်ရမည်။
- (ဂ) လှူဒါန်းပေးကမ်းမှု ဒါနပြုတတ်ရမည်။
- (ဃ) ကိုယ်ကျင့်သီလ စောင့်ထိန်းတတ်ရမည်။
- (င) မေတ္တာဘာဝနာနှင့် ဗုဒ္ဓါနုဿတိကို ပွားများတတ်ရမည်။
- (စ) ဆက်လက်၍ ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ လက္ခဏာရေးကို မြင်အောင် ဝိပဿနာပွားကာ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင် ကျင့်သုံးတတ်ရမည်။

ကာယကံဖြင့် အရိုအသေပြုခြင်း၊ ရှိခိုးပူဇော်ခြင်းများမှာ-

(က) နေရာဖြင့် အရိုအသေပြုခြင်း

ဘုရားရုပ်ပွား ဆင်းတုတော်များနှင့် တရား ကျမ်းစာအုပ်များ၊ ဆရာမိဘတို့၏ ရုပ်ပုံများကို မြင့်မြတ်သော နေရာများတွင် ထားကြရမည်။ နိမ့်ကျသော နေရာနှင့် ခြေရင်းဘက်များတွင် မထားရ၊ မထားကောင်းပါ။ မလေးစား မရိုသေရာ ရောက်ပါ

သည်။ အနန္တဂိုဏ်းဝင်များဖြစ်၍ ဂိုဏ်းသင့်တတ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။ အသက်ထင်ရှားရှိကြသော ရဟန်းသံဃာများနှင့် ဆရာမိဘများကိုလည်း မြင့်မြတ်သော နေရာမှာထား၍ ရိုသေမှုကို ပြုကြရပါမည်။ ထမင်းစားရာ၌လည်း ထမင်းပွဲ၏ ဦးထိပ်မှာထားကာ စားဦးစားဖျား ဟင်းလျာများကို တစ်ဖွန်းမျှ ဖြစ်စေ ဦးချကာ ထည့်ပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ဝတ်စားဆင်ယင်မှုဖြင့် အရိုအသေပြုခြင်း

ရတနာသုံးပါး ဆရာမိဘ ဟူသော အနန္တဂိုဏ်းဝင် များ၏ ရှေ့တွင် မသင့်လျော် မလျောက်ပတ်သော အဝတ်အစား များကို လျှပ်ပေါ်စွာ မဝတ်ဆင်ကြရပါ။ မလေးစားရာ ရောက်ပါသည်။ လှပယဉ်ကျေးသော အဝတ်အစားများကို သေသေသပ်သပ် ဝတ်ဆင်၍ လေးလေးစားစား နေထိုင်ရပါမည်။ အဝတ်အစားကို ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး ဝတ်ဆင်ပါက မိမိလည်း ကျက်သရေမင်္ဂလာ ရှိသည့်အပြင် သက်ဆိုင်ရာ လူကြီးမိဘ များကိုလည်း လေးစားဂုဏ်ပြုရာ ရောက်ပါသည်။ ထိုလေ့သည် မြန်မာတို့၏ မျိုးရိုးယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာ ဖြစ်သည်။

ဘုရား၊ ကျောင်း၊ ကန်အတွင်း ရောက်သည့်အခါနှင့် ရဟန်းသံဃာတော်များအနီးသို့ ချဉ်းကပ်သည့်အခါများတွင် ထီးရုပ်ခြင်း၊ ဦးထုပ်ကို ချွတ်ခြင်း၊ ဖိနပ်ကို ချွတ်ခြင်း၊ ပခုံးထက်တွင် တဘက်စကို ခံပယ်တင်ခြင်းတို့ဖြင့် ရိုသေမှုကို ဖော်ပြကြရပါသည်။

(ဂ) ကိုယ်ဟန်အနေအထားဖြင့် အရိုအသေပြုခြင်း

ရတနာသုံးပါးနှင့် ဆရာမိဘများထံ ချဉ်းကပ်သည့် အခါတွင် လက်အုပ်ချီခြင်း၊ ဦးညွှတ်ခြင်း၊ ဒူးတုပ်ခြင်း၊ ရှိခိုးဦးချခြင်းများဖြင့် အရိုအသေပြုမှုကို ဖော်ပြကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့အရိုအသေ ပြုခြင်းများအနက် လက်အုပ် ချီခြင်းကို လမ်းခရီးတွင် ကြုံတွေ့ကြရာ၌ မတ်တပ်ရပ်လျက်ပင် လက်အုပ်ချီ၍ အရိုအသေ ပြုနိုင်ပါသည်။ တရားနာသောအခါ တရားတော်ကို ရိုသေသောအားဖြင့် လက်အုပ်ချီလျက် နာယူ ကြံရပါသည်။ ဘုရားရှေ့နှင့် သံဃာတော်များရှေ့မှောက်မှ ထွက်ခွာကြရာ၌ လက်အုပ်ချီလျက် ခြေလှမ်းငါးလှမ်းခန့် နောက်ဆုတ်သွားပြီးမှ နောက်ပြန်လှည့်ကာ ထွက်ခွာရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့မှသာ ဂါရဝေါစ မင်္ဂလာနှင့် ပြည့်စုံပါသည်။

(ဃ) ရှိခိုး ဦးချခြင်း

ရှိခိုးဦးချသည့်နေရာတွင် ကြမ်းပြင်ပေါ်၌ ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်း ငါးမျိုးကို တည်လျက် ဦးခိုက်ဝပ်တွားခြင်းကို “ထိခြင်းငါးပါး” ဖြင့် ရှိခိုးဦးချသည်ဟု ခေါ်ပါသည်။

(၁) ကြမ်းပြင်ပေါ်၌ ဒူးနှစ်ဘက်တည်(ထိ)နေရမည်။

(၂) လက်နှစ်ဘက်ကို တံတောင်ဆစ်တိုင်အောင် တည်(ထိ) နေရမည်။

(၃) မိမိထိုင်ရာ မြေပြင်၊ ကြမ်းပြင်၊ အခင်းပေါ်၌ နဖူးကို တည်(ထိ)နေရမည်။

အမျိုးသားများအနေဖြင့် ရှေးဦးစွာ ရှိခိုးမည့်ဘက်သို့ မျက်နှာမူပြီး ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ရမည်။ လက်အုပ်ကို နဖူးအထိ မြှောက်ချီရမည်။ ထို့နောက် ဒူးထောက်ချလိုက်ရမည်။ လက်အုပ်ကို မြေပြင် ကြမ်းပြင်ပေါ်သို့ ထောက်ကာ လက်ဝါးနှစ်ဘက်ကို ရှေ့သို့လောထုတ်ရပါမည်။ ထိုအခါ ဦးခေါင်းနှင့် ပခံသည် အလိုအလျောက် ရှေ့သို့ ငိုက်ကျ သွားပါမည်။ နဖူးကို မြေပြင် သို့မဟုတ် ကြမ်းပြင်နှင့် ထိအောင် နှိမ့်ချကာ ရှိခိုးရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ဝပ်တွားဦးချခြင်းသည် တည်ခြင်း(ထိခြင်း)ငါးပါးဖြင့် ရှိခိုးသည် မည်ပါသည်။

အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် ရှိခိုးနည်းမှာ ရှေးဦးစွာ ရှိခိုးမည့်ဘက်သို့ မျက်နှာမူပြီး တင်ပါးလွှဲထိုင်ရပါမည်။ လက်အုပ်ကို နဖူးအထိ မြှောက်ချီရမည်။ ထိုလက်အုပ်ကို မြေပြင်၊ ကြမ်းပြင်သို့ လက်ဝါးဖြန့်လျက် ချရပါမည်။ တံတောင်ဆစ်နှစ်ဘက်ကို ကြမ်းပြင်ပေါ်သို့ ထိအောင် လက်ဝါး နှစ်ဘက်ကို ရှေ့သို့ လျှောချလိုက်ပါ။ နဖူးကို မြေပြင်ပေါ် သို့မဟုတ် ကြမ်းပြင်နှင့်ထိအောင် နှိမ့်ချလိုက်ကာ ရှိခိုးရမည်။ ဤနည်းအတိုင်း သုံးကြိမ်ပြည့်အောင် ရှိခိုးဦးချရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဆောင်။ ။နဖူး၊ ဒူး၊ လက်၊ မြေထက်ထိငြား၊ထိခြင်းငါး၊ ဝပ်တွားဦးချမည်။

ဝတ်တက် ဝတ်ကပ် အရကျက်ရန်

ဤနေရာ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ အနေဖြင့် အိပ်ရာဝင် အိပ်ရာထ နေ့စဉ်ကျင့်သုံးရမည့် ဘာသာရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို အစီအစဉ်အတိုင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ နံနက်စောစော အိပ်ရာထသည့်အချိန်သည် အပန်းလည်းပြေ စိတ်ကြည်လင် လန်းဆန်းသော အချိန်ဖြစ်ပါသည်။ ဘုရား ရဟန္တာ သူတော်စင်များ မေတ္တာဘာဝနာ ပွားများကြသည့် အချိန်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် မိုးသောက်ယံအချိန်၌ ဖလသံ သပတ် ဝင်စားရာမှ ထတော်မူကာ သတ္တလောကကို သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဖြင့် ကြည့်ရှုတော်မူသောအချိန်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် နံနက်စောစော အချိန်တွင် ဘုရားရှိခိုးခြင်း၊ ပန်း၊ ရေချမ်း၊ ဆီမီးတို့ဖြင့် ကပ်လှူခြင်း၊ မေတ္တာပို့ အမျှဝေခြင်းများ ပြုလုပ်လေ့ရှိကြပါသည်။ လူကြီးမိဘများကလည်း သားသမီးများကို စောစောနှိုး၍ အလေ့အကျင့်ကောင်း တစ်ခုဖြစ်အောင် လေ့ကျင့်ပေး သင့်ကြပါသည်။

ဘုရားရှိခိုးခြင်း

ဘုရားရှိခိုးရာ၌ တည်(ထိ)ခြင်းငါးပါးဖြင့် ညီညွတ်အောင် ဦးချကာ နှုတ်မှလည်း -

ဗုဒ္ဓံ ပူဇေမိ၊ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပူဇော်ပါ၏။

ဓမ္မံ ပူဇေမိ၊ တရားတော်မြတ်ကို ရှိခိုးပူဇော်ပါ၏။

သံဃံ ပူဇေမိ၊ သံဃာတော်မြတ်ကို ရှိခိုးပူဇော်ပါ၏ -
ဟူ၍ ဦးတစ်ကြိမ်ချလျင် နှုတ်ကလည်း တစ်ကြိမ်စီရွတ်ဆို၍
ဦးချရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့နောက် ဩကာသကန်တော့ခန်းဖြင့်
ကန်တော့ရပါမည်။

ဩကာသ ဩကာသ ဩကာသ၊ ကာယက၊ ဝစီကံ
မနောကံတည်းဟူသော သုံးပါးသော ကံတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော
ကံဖြင့် ပြစ်မှားမိသည်ရှိသော် ထိုအပြစ်တို့ကို ပျောက်ပါစေခြင်း
အကျိုးငှာ ပထမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ တစ်ကြိမ်၊ နှစ်ကြိမ်၊
သုံးကြိမ်မြောက်အောင် ဘုရားရတနာ၊ တရားရတနာ၊
သံဃာရတနာ၊ ရတနာမြတ်သုံးပါး ဆရာမိဘတို့ကို အရိုအသေ
အလေးအမြတ် လက်အုပ်မိုး၍ ရှိခိုးပူဇော် ဖူးမြော်မာန်လျော့
ကန်တော့ပါ၏ အရှင်ဘုရား။

ကန်တော့ရသော အကျိုးအားကြောင့် အပါယ်လေးပါး၊
ကပ်သုံးပါး၊ ရပ်ပြစ်ရှစ်ပါး၊ ရန်သူမျိုးငါးပါး၊ ဝိပတ္တိတရား
လေးပါး၊ ဗျသနတရားငါးပါးတို့မှ အခါခပ်သိမ်း ကင်းလွတ်
ငြိမ်းသည် ဖြစ်၍ မဂ်တရား၊ ဖိုလ်တရား နိဗ္ဗာန် တရားတော်
မြတ်ကို ရပါလို၏ အရှင်ဘုရား။

ဆုပေးသောသူက ဆုပေးသည့်အခါ “ပေးသောဆုနှင့်
ပြည့်စုံရပါလို၏” ဟု ဆိုရမည်။

သရဏဂုံနှင့် ငါးပါးသီလကောင်းခြင်း

အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ ပဉ္စ သီလံ ဓမ္မ
ယာစာမိ၊ အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္တေ။

ဒုတိယမ္ပိ အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ ပဉ္စ သီလံ
ဓမ္မ ယာစာမိ၊ အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္တေ။

တတိယမ္ပိ အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ ပဉ္စ သီလံ
ဓမ္မ ယာစာမိ၊ အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္တေ။

(သီလပေးသောသူက ယမဟံ ဝဒါမိ၊ တံ ဝဒေထ-ဟု
ဆိုသောအခါ “အာမ ဘန္တေ-ပါ အရှင်ဘုရား”ဟု ဆိုရမည်။)

ဘုရားရှိခိုးခြင်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

သရဏဂုံ ဆောက်တည်ခြင်း

ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။

ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။

သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။

ဒုတိယမ္ပိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
ဒုတိယမ္ပိ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
ဒုတိယမ္ပိ သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။

တတိယမ္ပိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
တတိယမ္ပိ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
တတိယမ္ပိ သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။

ငါးပါးသီလ သိက္ခာပုဒ်ဆောက်ဟည်ခြင်း

- ၁။ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- ၂။ အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- ၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- ၄။ မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- ၅။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

သီလပေးသူက “တိသရဏေန သဟ ပဉ္စသီလံ ဓမ္မံ သာဓုကံ ကတွာ အပ္ပမာဒေန သမ္မာဒေထ” ဟု ဆိုသောအခါ “အာမ ဘန္တေ - ပါအရှင်ဘုရား” ဟု ဆိုရပါမည်။ ထို့နောက် ဗုဒ္ဓံ ပူဇေမိ၊ ဓမ္မံ ပူဇေမိ၊ သံဃံ ပူဇေမိ - ဟု ဆို၍ ထိခြင်းငါးပါးဖြင့် သုံးကြိမ်သုံးခါ ရှိခိုးဦးချရပါမည်။

ရှစ်ပါးသီလ (ဥပုသ်သီလ)

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် ငါးပါးသီလကို ခါးဝတ်ပုဆိုးကဲ့သို့ အမြဲစောင့်ထိန်း၍ ရှစ်ပါးသီလကို ဥပုသ်နေ့များ၌ တစ်နေ့တာ ဆောက်တည်စောင့်ထိန်းကြသည်။ ထို့ကြောင့် ရှစ်ပါးသီလကို “ဥပုသ်သီလ” ဟု ခေါ်ကြသည်။ ရှစ်ပါးသီလ ဆောက်တည်စောင့်ထိန်းခြင်းကိုလည်း “ဥပုသ်စောင့်သည်” ဟု ခေါ်ကြသည်။ ဥပုသ်စောင့်ရန်နေ့များကိုလည်း တစ်လတွင် လဆန်း(၈)ရက်၊ လဆုတ်(၈)ရက်၊ လပြည့်နေ့နှင့် လကွယ်နေ့များဟု စုစုပေါင်း(၄)ရက် သတ်မှတ်ထားကြသည်။

ရှစ်ပါးသီလတွင် ငါးပါးသီလထက် ထူးခြားသော သိက္ခာပုဒ် (၄)ခု ပါရှိပါသည်။ ငါးပါးသီလတွင် ကာမေသု မိစ္ဆာစာရဖြင့် သူ့သားမယား၊ သူ့လင်သားနှင့် ဖောက်ပြန်ခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်စောင့်ထိန်းရ၏။ ရှစ်ပါးသီလ တွင်ကား မေထုန်ဆက်ဆံခြင်းကိစ္စ ဟူသမျှကို “အဗြဟ္မစရိယ သိက္ခာပုဒ်” ဖြင့် လုံးဝရှောင်ကြဉ်ကြရပါသည်။ ထို့အပြင် ကာမစိတ်ကို ဖြစ်ပေါ်တိုးပွားစေတတ်သော ညစာစားခြင်း၊ ကပွဲသဘင်ကြည့်ခြင်း၊ ပန်းနံ့သာ လိမ်းကျံခြင်းများနှင့် ပန်းမွေယာများပေါ်၌ ခိုမိခံ၍ နေထိုင်ခြင်းများကို ရှောင်ကြဉ်ကြရပါသည်။ ငါးပါးသီလ သိက္ခာပုဒ်များကို လွန်ကြူးကြပါက အပါယ်ငရဲသို့ ကျရောက်နိုင်သောကြောင့် ငါးပါးသီလကို ခါးဝတ်ပုဆိုးကဲ့သို့ အမြဲစောင့်ကြရန် ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုထက်

တစ်ဆင့်တက်၍ ကိလေသာခေါင်းပါးကာ နိဗ္ဗာန်ခရီးသို့ တက်လှမ်းနိုင်ကြရန် ရှစ်ပါးသီလကို ဟောကြားတော်မူသည်။ ငါးပါးသီလဖြင့် အပါယ်တံခါးပိတ်၍ ရှစ်ပါးသီလဖြင့် နိဗ္ဗာန် တံခါးပွင့်ရန် မြတ်စွာဘုရားသခင် လမ်းညွှန်ပြတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ရှစ်ပါးသီလ (ဥပုသ်သီလ) သိက္ခာပုဒ်များ

- ၁။ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- ၂။ အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- ၃။ အဗြဟ္မစရိယာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- ၄။ မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- ၅။ သုရာမေရယမပေမာဒဌာနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- ၆။ ဝိကာလဘောဇနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- ၇။ နစ္စ ဂီတ ဝါဒီတ ဝိသုကာဒဿန မာလာဂန္ဓ ဝိလေပန ဓာရဏ မဏ္ဍန ဝိဘူသနဌာနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- ၈။ ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

အာမ ဘန္တေ - ပါ အရှင်ဘုရား။

ငါးပါးသီလ မြန်မာလင်္ကာ

- ၁။ သက်ရှိသတ္တဝါ၊ မသတ်ပါ၊ သိက္ခာကျင့်ပါမည်။
- ၂။ သူများဥစ္စာ၊ မခိုးပါ၊ သိက္ခာကျင့်ပါမည်။
- ၃။ ကာမမိစ္ဆာ၊ မမှားပါ၊ သိက္ခာကျင့်ပါမည်။
- ၄။ မုသားလိမ်ညှာ၊ မပြောပါ၊ သိက္ခာကျင့်ပါမည်။
- ၅။ မူးယစ်သေစာ၊ မသောက်ပါ၊ သိက္ခာကျင့်ပါမည်။

ရှစ်ပါးသီလ မြန်မာလင်္ကာ

- ၁။ သက်ရှိသတ္တဝါ၊ မသတ်ပါ၊ သိက္ခာကျင့်ပါမည်။
- ၂။ သူများဥစ္စာ၊ မခိုးပါ၊ သိက္ခာကျင့်ပါမည်။
- ၃။ ကာမဂုဏ်မှာ၊ ရှောင်ကြဉ်ကာ၊ သိက္ခာကျင့်ပါမည်။
- ၄။ မုသားလိမ်ညှာ၊ မပြောပါ၊ သိက္ခာကျင့်ပါမည်။
- ၅။ မူးယစ်သေစာ၊ မသောက်ပါ၊ သိက္ခာကျင့်ပါမည်။
- ၆။ နေလွဲညစာ၊ မစားပါ၊ သိက္ခာကျင့်ပါမည်။
- ၇။ ပွဲလမ်းသဘင်၊ အလှပြင်၊ ရှောင်ကြဉ် သိက္ခာကျင့်ပါမည်။
- ၈။ မြင့်မြတ်နေရာ၊ ပန်းမွေ့ရာ၊ ရှောင်ခွာသိက္ခာ ကျင့်ပါမည်။

ဓမ္မစေတီဆရာတော်

ဆွမ်း၊ ရေချမ်း၊ ပန်း၊ ဆီမီးကပ်လှူခြင်း

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် မြတ်စွာဘုရားအား ဆွမ်း၊
ရေချမ်း၊ ပန်း၊ ဆီမီးတို့ဖြင့် နေ့စဉ်ကပ်လှူကာ အာစိဏ္ဏကံ

အမြဲတမ်း ကုသိုလ်ကို ရယူလေ့ရှိကြပါသည်။ ယင်းသို့ ကပ်လှူ ပူဇော်ကြခြင်းသည် သက်တော်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားအား ရည်မှန်း၍ ကပ်လှူပူဇော်ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ကပ်လှူကြရာ၌ ပါဠိမြန်မာတွဲ၍ ရေးသားထားသော စာများကို ကျက်မှတ်ရန် အခက်အခဲ ရှိနေသူတို့အတွက် အလွယ်တကူ ကျက်မှတ်နိုင်ရန် မြန်မာစကားပြေဖြင့် အကျဉ်းနည်း ဖော်ပြ လိုက်ပါသည်။

(က) ဆွမ်းတော်ကပ်

အရဟံ အစရှိသော ကိုးပါးသော ဂုဏ်တော်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော သက်တော်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားအား ရည်မှန်း၍ ဤ(အဆင်းအနံ့အရသာတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ် ချိုချဉ်ရသာ အဖြာဖြာသော ဆွမ်းတို့ကို) ရှိသေစွာ ကပ်လှူပူဇော်ပါ၏ အရှင်ဘုရား။ ဤကောင်းမှုသည် အာသဝေါတရားလေးပါးတို့၏ ကုန်ရာကုန်ကြောင်းဖြစ်သော မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် မြတ်နိဗ္ဗာန်ကို ဧကန်ရောက်အောင် ရွက် ဆောင်နိုင်ပါစေသတည်း။

(ခ) ရေချမ်းတော်ကပ်လှူရာတွင်

(သန့်ရှင်းအေးမြ ကြည်လင်လှသော ဤသောက်တော်ရေ သုံးဆောင်တော်ရေကို။)

(ဂ) ပန်းတောက်ကပ်လှူရာတွင်
(အဆင်းအနံ့ သင်းပျံ့မွှေးကြိုင် ရနံ့လှိုင်သော ဤပန်းကို။)

(ဃ) ဆီမီးတောက်ကပ်လှူရာတွင်
(အဖျောင်ကိုခွင်း အလင်းကိုဆောင် အရောင်ထိန်ညှိ
ဤဆီမီးကို။)

မှတ်ချက်။ ဆွမ်းတောက်ကပ် ဆိုရိုး၏ ()အမှတ်
ပြုထားသည့် လက်သည်းကွင်းထဲမှ စာသားများကို
သက်ဆိုင်ရာပစ္စည်း စာသားဖြင့် ပြောင်းလွှဲ၍
ထည့်ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။

အခန်း(၃)

ရတနာသုံးပါး ရုဏ်တော်ဖွင့်

ဘုရားရုဏ်တော်ကိုးပါးပါဠိ

ဣတိပိ သော ဘဂဝါ -

၁။ အရဟံ

၂။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ

၃။ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော

၄။ သုဂတော

၅။ လောကဝိဒ္ဓု

၆။ အနုတ္တရောပုရိသဒမ္မသာရထိ

၇။ သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ

၈။ ဗုဒ္ဓေါ

၉။ ဘဂဝါ

၁။ အရဟံ(အရ+ဟံ)။ အရ=ကိလေသာရန်သူတို့ကို။
ဟံ=အငွေ့အသက် အထုံဝါသနာမျှ မကျန်ရအောင် ပယ်သတ်
တော်မူပြီးဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား။

သတ္တဝါတို့ကို ယုတ်ညံ့နိမ့်ကျစေတတ်၊ ပူလောင်ညစ်နွမ်း
စေတတ်သော သဘောသည် ကိလေသာ ဖြစ်၏။ ယင်း
ကိလေသာသည် ဘဝတက်လမ်း၌ အနှောင့်အယှက် အတား

အဆိုး ဖြစ်တတ်သောကြောင့် ရန်သူများသဖွယ် ဖြစ်၏။
 ထို့ကြောင့် ကိလေသာတရားကို အတွင်းရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ်
 တော်မူသည်။ ထိုကိလေသာသည် အဘိဓမ္မာကျမ်းဂန်များအရ
 အကျဉ်းအားဖြင့် (၁၀)ပါး ရှိပါသည်။

၁။ လောဘ = လိုချင်တပ်မက်မှု၊ အမြဲတမ်းလိုနေမှု။

၂။ ဒေါသ = စိတ်ဆိုးစိတ်ညစ် စိတ်ပျက်မှု၊ ကြောက်လန့်
 ပူပန်မှု။

၃။ မောဟ = အမှန်ကိုအမှား၊ အမှားကိုအမှန် ထင်မြင်မှု၊
 အမှန်အတိုင်း မမြင်မှု။

၄။ မာန = ထောင်လွှားမှု၊ မိမိကိုယ်ကို အထင်ကြီးမှု။

၅။ ဒိဋ္ဌိ = အလွဲအမှား ယုံကြည်မှု၊ အမှားကို အမှန်ဟု
 စွဲယူထားမှု။

၆။ ဝိစိကိစ္ဆာ = သို့လောသို့လော တွေးတောယုံမှားမှု။

၇။ ထိန = စိတ်တို့၏ ထိုင်းမှိုင်းမှု၊ ထက်သန်ခြင်းမရှိမှု။

၈။ ဥဒ္ဓစ္စ = စိတ်ဓာတ်ပြိုကွဲ ပျံ့လွင့်မှု၊ မတည်ငြိမ်မှု။

၉။ အဟိရိက = မကောင်းမှုပြုရာ၌ အရှက်မရှိမှု။

၁၀။ အနောတ္တပ္ပ = မကောင်းမှုပြုရာ၌ အကြောက်အလန့်မရှိမှု။

ထိုအဆိုးဓာတ် သဘာဝကိလေသာ ဆယ်မျိုးတို့တွင်
 လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ သုံးမျိုးသည် ရေသောက်မြစ်တရားများ

ဖြစ်သည်။ ထိုသဘာဝတရားဆိုး ဆယ်မျိုးတို့သည် ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ အမြဲတည်ရှိနေကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် လည်း သတ္တဝါတို့ စိတ်ပူလောင်ခြင်း ဆင်းရဲဒုက္ခကို ခံစားနေကြ ရခြင်း ဖြစ်လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌ကား ထိုအဆိုးဓာတ် သဘာဝကိလေသာ တရားများကို အငွေ့အသက် အထုံဝါသနာမျှ မကျန်ရအောင် အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ အကောင်းဓာတ် သဘာဝ တရားများဖြင့် အေးမြသန့်စင်ကာ လောကတွင် အမြင့်ဆုံး အမြတ်ဆုံး အသန့်ရှင်းဆုံးပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီး ဖြစ်တော်မူပါသည်။

၂။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဂုဏ်တော်

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ (သမ္မာ + သံ + ဗုဒ္ဓ)။ သမ္မာ=မဖောက်မပြန် အမှန်အတိုင်း။ သံ=ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ပိုင် (ထိုးထွင်း၍)။ ဗုဒ္ဓ=သိမြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။

ဤသို့ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း ထိုးထွင်း၍ သိမြင်တော်မူခြင်းကား သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ အစွမ်း ဖြစ်သည်။ ဘုရားရှင်သည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရရှိဖို့ရန် အတွက် လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း ကာလကြာအောင် ကောင်းမှုပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ဆည်းပူးတော် မူခဲ့ရပါသည်။ ယင်းသို့ ဖြည့်ကျင့်ဆည်းပူးခဲ့သည့်အတွက် ဘဝအဆင့်ဆင့်ရင့်၍ ရင့်၍လာသော ဉာဏ်တော်သည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်အဖြစ်သို့

ရောက်ကာ လွန်စွာ အစွမ်းသတ္တိ ကက်မြက်တော်မူပါသည်။
ဘုရားရှင်သည် ဤသဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်ဖြင့် သိသင့်သိထိုက်
သိစရာမှန်သမျှ တရား အားလုံးကို ထိုးထွင်း၍ သိမြင်တော်မူခြင်း
ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န ဂုဏ်တော်

ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န (ဝိဇ္ဇာ + စရဏ + သမ္ပန္န)။ ဝိဇ္ဇာ =
အသိဉာဏ်။ စရဏ = အကျင့်တရားနှင့်။ သမ္ပန္န = ပြည့်စုံတော်
မူသော မြတ်စွာဘုရား။

ကိလေသာကင်းစင်သော ဘုရားရှင်၏ စိတ်တော်
အစဉ်ဝယ် ဝိဇ္ဇာဟုခေါ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော် တည်ရှိတော်
မူပါသည်။ ထိုဉာဏ်တော်ကြီးကို ရရှိဖို့ရာ “စရဏ” ဟုခေါ်သော
အကျင့်တရားကို ကြိုးစား၍ ကျင့်တော်မူခဲ့ရပါသည်။
ထိုစရဏတရားကား (၁၅)ပါး ရှိပါသည်။ ဝိဇ္ဇာ = အသိတရား၊
စရဏ = အကျင့်တရားတို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသောကြောင့်
ဘုရားရှင်သည် ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် လောက
သုံးပါးတွင် ထင်ရှားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၃။ သုဂတ ဂုဏ်တော်

သုဂတ (သု + ဂတ)။ သု = ကောင်းသော စကားကို။
ဂတ = ဆိုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား။

ဘုရားရှင်သည် “စကားခြောက်ခွန်း၊ လူဝယ်ထွန်း၊ လေးခွန်းကိုပယ်၊ နှစ်ခွန်းတယ်” ဟူသော လင်္ကာစကားနှင့်အညီ မှန်သည်ဖြစ်စေ၊ မှားသည်ဖြစ်စေ၊ သူတစ်ပါး နှစ်သက်သည် ဖြစ်စေ၊ မနှစ်သက်သည်ဖြစ်စေ အကျိုးမရှိသော စကားမျိုးကို ပြောဆိုခြင်း မရှိဘဲ “မှန်ကန်၍ အကျိုးရှိသောစကား” မျိုးကို သာ ပြောဆိုတော်မူပါသည်။

ဘုရားရှင်တို့ပြောဆိုသော စကားနှစ်မျိုး

၁။ မှန်လည်းမှန် အကျိုးလည်းရှိသော စကားမျိုးကို သူတစ်ပါးတို့ မနှစ်သက်သော်လည်း ပြောသင့်က ပြောတော်မူ၏။

ဥပမာ- သံဃာကို အသင်းခွဲလျှင် အပါယ်ငရဲ ကျလိမ့်မည်ဟု ဒေဝဒတ်အား သနားသဖြင့် သူမကြိုက် သော်လည်း ပြောသင့်၍ ပြောတော်မူခဲ့သည်။

၂။ မှန်လည်းမှန် အကျိုးလည်းရှိ သူတစ်ပါးတို့လည်း နှစ်သက်သောစကား။ ထိုစကားမျိုးကို အမြဲ ပြောတော်မူပါသည်။

ဥပမာ- ကုသိုလ်ပြုသူ သုဂတိနတ်ပြည်သို့ ရောက်လတ္တံ့ စသောအားဖြင့် ဒါနသီလနှင့် စပ်သော စကားမျိုးကို ဟောကြားတော်မူပါသည်။

သူတစ်ပါး မနှစ်သက်သော စကားမျိုးကို ဘုရားရှင် ပြောကြား
ပါသလား ?

အထက်ပါ မေးခွန်းကို အဘယမင်းသားက မေးရာ
ဘုရားရှင်က အဘယမင်းသားကိုပင် မေးခွန်းတစ်ခု ပြန်ထုတ်
လိုက်သည်။ မင်းသား-- သင့်ရင်ခွင်ထဲက သားတော်လေးမှာ
မတော်တဆ သစ်သားစတစ်ခုခု လည်ချောင်းထဲ တစ်ဆို့နေလျှင်
သင်ဘယ်လိုလုပ်မည်နည်း။ တပည့်တော် အမြန်ဆုံးထုတ်ယူ
ပါမည်။ လွယ်လွယ်နှင့်မရလျှင် သွေးသံရဲရဲ ထွက်ချင်ထွက်ပါစေ
အတင်းဆွဲထုတ်ပါမည်ဘုရား။ မင်းသား- ထို့အတူပါဘဲ
ဘုရားရှင်တို့မည်သည် မှန်လည်းမှန် အကျိုးလည်းရှိလျှင်
သူတစ်ပါးတို့ မနှစ်သက်သော စကားပင် ဖြစ်စေကာမူ
သနားသောအားဖြင့် ပြောသင့်က ပြောကြားတော်မူရပါသည်ဟု
ဖြေကြားတော်မူခဲ့သည်။

၅။ လောကဝိဒ္ဓ ဂုဏ်တော်

လောကဝိဒ္ဓ (လောက + ဝိဒ္ဓ)။ လောက=လောက
အားလုံးကို။ ဝိဒ္ဓ=သိမြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။

ကုန်းနေသတ္တဝါ၊ ရေနေသတ္တဝါ၊ ကောင်းကင်နေ
သတ္တဝါအားလုံးတို့ကို “သတ္တလောက”ဟု ခေါ်ပါသည်။
ဘုရားရှင်သည် ထိုသတ္တလောက၏ ဖြစ်ပုံပျက်ပုံမျိုး ဇာတိအစုံ
သိတော်မူ၏။ သတ္တဝါတစ်ဦးစီ၏ ကိုယ်တွင်း၌ ဖြစ်နေ
ရှိနေသော စိတ်ဓာတ်စရိုက်မျိုးစုံကိုလည်း ခွဲခြား၍ သိတော်မူ၏။

သတ္တဝါတို့၏ တည်နေရာဌာန ကမ္ဘာလောကကြီးကို “ဩကာသလောက” ဟု ခေါ်ပါသည်။ ဤဩကာသလောက၏ ဖြစ်ပုံပျက်ပုံ တည်နေပုံတို့ကိုလည်း အကုန်သိတော်မူပါသည်။ သတ္တလောကဟု ခေါ်ဆိုရသော သက်ရှိအရာဝတ္ထုများသည် လည်းကောင်း၊ ဩကာသလောကဟု ခေါ်ဆိုရသော သက်မဲ့ တည်ရာဌာန ကမ္ဘာကြီးသည်လည်းကောင်း၊ စင်စစ် အားဖြင့် အကြောင်းအကျိုးများဆက်၍ ဖြစ်ပျက်နေသော “ရုပ်အစု”၊ “နာမ်အစု” များသာ ဖြစ်ပါ၏။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲ နေသော သဘောရှိလေ၏။ ထို့ကြောင့် ရုပ်နာမ်အစုကို “သင်္ခါရလောက” ဟု ခေါ်ပါသည်။ ထိုသင်္ခါရလောက၏ အကြောင်းနှင့် အကျိုးတရားတို့ ဆက်နွှယ်နေပုံကိုလည်း သိမြင်တော်မူပါသည်။ ထိုလောကသုံးပုံ အလုံးစုံကို အကုန်အစင် သိမြင်တော် မူသောကြောင့် ဘုရားရှင်သည် လောကဝိဒ္ဓ ဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် ထင်ရှားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၆။ အနတ္တရောပုရိသဒမ္မသာရထိ ဂုဏ်တော်

အနတ္တရောပုရိသဒမ္မသာရထိ(အနတ္တရော + ပုရိသဒမ္မ + သာရထိ)။ ပုရိသဒမ္မ=ဆုံးမထိုက်သောသတ္တဝါများကို။ သာရထိ=ဆုံးမတော်မူရာ၌။ အနတ္တရော=အတု(အတူ)မရှိ အသာဆုံးဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။

ဘုရားရှင်သည် သီလအကျင့်ဖြင့် ကြမ်းတမ်းသော ကာယကံ၊ ဝစီကံတို့ကို ယဉ်ကျေးအောင်ဆုံးမတော်မူ၏။

သမာဓိအကျင့်ဖြင့် ကြမ်းတမ်းသော မနောကံကို ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမတော်မူ၏။ ဝိပဿနာပညာအကျင့်ဖြင့် ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတို့ကို အဆုံးစွန်ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမတော်မူ၏။ ဘုရားရှင်သည် တုတ်ဓားလက်နက် မကိုင်ရဘဲ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ သိက္ခာသုံးပါး အကျင့်များဖြင့် သတ္တဝါများကို ယဉ်ကျေးလိမ္မာအောင် ဆုံးမတော်မူပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း ဖြစ်၏။

ယဉ်ကျေးပုံ သာဓက

ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမတော်ကြောင့် ယဉ်ကျေးလိမ္မာကြပုံကို ကောသလမင်းကြီး၏ လျှောက်ထားချက်က ထင်ရှားစေပါသည်။ အခါတပါး၌ ကောသလမင်းကြီးက ဤသို့ လျှောက်ထားခဲ့ပါသည်-

“မြတ်စွာဘုရား- တပည့်တော်သည် သတ်ဖြတ်နိုင်၊ ဒဏ်တပ်နိုင်သော အာဏာပိုင်ဘုရင်တစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။ သို့ပါလျက် လွှတ်တော်ညီလာခံမှာ တပည့်တော်စကားပြောနေစဉ် ဘယ်သူမျှ စကားမပြောကြနှင့်ဟု တားမြစ်ထားပါသော်လည်း မရခဲ့ပါ။ တစ်ယောက်တစ်ခွန်း ဝင်ဝင်ပြောကြပါသည်။ သို့သော် ရာပေါင်းများစွာသော ပရိသတ်၌ မြတ်စွာဘုရား တရားဟောသောအခါ ခြေဆတ်သံ၊ ချောင်းဟန်သံမျှ မကြားရပါ။ တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်စွာ တရားနာယူနေကြပါသည်။ တုတ်ဓားလက်နက်မပါဘဲ ဤမျှလောက် ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမနိုင်

သည်ကို သာသနာတော်၏ ပြင်ပ၌ မတွေ့ရဖူးပါ ဘုရား။
ထို့ကြောင့် ရှင်တော်မြတ်၏ဘုရားစစ် ဘုရားမှန် ဧကန်
ဖြစ်ကြောင်းကို မှန်းဆကြည့်ရှုနိုင်ပါသည် ဘုရားဟု
လျှောက်ထားခဲ့လေသည်။

၇။ သတ္တာဒေဝမနုဿာနံ ဂုဏ်တော်

သတ္တာဒေဝမနုဿာနံ (သတ္တာ+ဒေဝမနုဿာနံ)။ ဒေဝ
မနုဿာနံ=လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအားလုံးတို့၏ ။ သတ္တာ=ဆရာ
ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။

ဘုရားရှင်၏ သွန်သင်ဆုံးမမှုကို ခံယူရရှိ၍ ယဉ်ကျေးကြ
ပြီးသော လူနတ်ဗြဟ္မာတို့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မိမိတို့၏
ဆရာသခင်အဖြစ် အစဉ်လေးစား အားထားကြည်ညိုလျက်
ရှိကြပါသည်။ ထိုသို့ လူနတ်ဗြဟ္မာတို့ကို လမ်းမှန်ညွှန်ပြသူ
ဆရာတစ်ဆူ ဖြစ်တော်မူသောကြောင့် သတ္တာဒေဝမနုဿာနံ
ဟူသော ဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် လောကတစ်ခုစီ ထင်ရှားတော်မူခဲ့ခြင်း
ဖြစ်ပါသည်။

၈။ ဗုဒ္ဓ ဂုဏ်တော်

ဗုဒ္ဓေါ=သစ္စာလေးပါး မြတ်တရားတို့ကို ကိုယ်တော်တိုင်
သိ၍ သူတစ်ပါးတို့အားလည်း သိစေတော်မူတတ်၊ ဟောကြား
တော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား။

မြတ်စွာဘုရားသည် သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားတို့ကို သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဖြင့် ကိုယ်တော်တိုင် လက်ဦးပထမ သိမြင်တော်မူပါသည်။ ထို့နောက် လူနတ်ဗြဟ္မာတို့ကို သိမြင်အောင် ဟောပြောတော်မူပါသည်။ ထိုသို့ သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားတို့ကို သိမြင်အောင် ဟောကြားတော်မူနိုင်သော ကြောင့်လည်း “ဗုဒ္ဓ” ဟူသော ဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် လောကတစ်ခုစင် ထင်ရှားတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားများ

- ၁။ ဒုက္ခသစ္စာ=ဆင်းရဲခြင်းအမှန်တရား။
- ၂။ သမုဒယသစ္စာ=ဆင်းရဲခြင်းဖြစ်ကြောင်း အမှန်တရား။
- ၃။ နိရောဓသစ္စာ=ဆင်းရဲခြင်းချုပ်ငြိမ်းရာ အမှန်တရား။
- ၄။ မဂ္ဂသစ္စာ=ဆင်းရဲချုပ်ငြိမ်းရာ(နိဗ္ဗာန်)သို့ ရောက်ကြောင်း (လမ်းကြောင်း) အမှန်တရားတို့ ဖြစ်၏။

၉။ ဘဂဝါ ဂုဏ်တော်

ဘဂဝါ(ဘဂ+ဝါ)။ ဘဂ=ဘုန်း။ ဝါ=ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဘဝများစွာ သံသရာ၌ စွန့်ကြဲ ပေးကမ်းခြင်း၊ ကိုယ်ကျင့်သီလကောင်းခြင်း၊ မေတ္တာတရား ကြီးမားခြင်း၊ သည်းခံခွင့်လွှတ်ခြင်း၊ တောထွက်၍ တရား

ကျင့်ခြင်း စသော ကောင်းမှုကုသိုလ်ကံ ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့် ဆည်းပူးတော်မူခဲ့ပါသည်။ ယင်းသို့ ဖြည့်ကျင့်ဆည်းပူးခဲ့သော ကောင်းမှုကုသိုလ်ကံ ပါရမီအင်အားစုတို့ကို “ရှေးဘုန်းရှေးကံ” ဟု ခေါ်ပါသည်။ ထိုရှေးဘုန်းကံများသည် ဘုရားရှင်သန္တာန်၌ အပိုင်းအခြား မထားနိုင်လောက်အောင် များပြားတော်မူပါသည်။ ထိုပါရမီကုသိုလ်ကံတို့ကြောင့်လည်း သူတကာတို့ထက် သာလွန် ထူးကဲသော ဘုန်းတော်များကို ရရှိတော်မူပါသည်။ ထိုသို့ ဘုန်းတော်အနန္တ ကြီးမြတ်လှသောကြောင့်လည်း ဘုရားရှင်သည် “ဘဂဝါ” ဟူသော ဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် လောကတွင် ထင်ရှားတော် မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဂုဏ်တော်ပွားများခြင်း (ဗုဒ္ဓါနုဿတိ) ၊

ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌ နေရာယူ၍ ပထမ ပကတိမျက်စိဖြင့် ဘုရားရုပ်ပွား ဆင်းတုတော်၏ မျက်နှာတော်ကို စူးစိုက်ကြည့် နေရမည်။ ဉာဏ်မျက်စိက သက်တော်ထင်ရှား မြတ်စွာ ဘုရားကို အာရုံပြုရပါမည်။ နှုတ်က အရဟံ အစရှိသော ဂုဏ်တော်တို့ကို ရွတ်ဆိုရပါမည်။ စိတ်က ဂုဏ်တော်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို သိနေရပါမည်။ ယင်းသို့ အထပ်ထပ် အခါခါ ရှုပွားနေခြင်းကို ဂုဏ်တော်ပွားသည် ဗုဒ္ဓါနုဿတိဘာဝနာ ပွားသည်ဟု ဆိုပါသည်။ စိတ်ငြိမ်သက်၍ သမာဓိဖြစ်လာသော အခါ ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ် ကွန့်မြူးနေသော ဘုရား ရှင်ကို အာရုံတွင် မြင်တွေ့လာပါလိမ့်မည်။ အတိဏ္ဍဌာရုံ

နိမိတ်ကောင်းဖြစ်၍ ဖျက်မပစ်ဘဲ ပုံတော်မှသည် ဂုဏ်တော်သို့ ဆိုက်အောင် ဆက်လက်ပွားများရပါသည်။

ဤနေရာဝယ် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး မဟာဂန္ဓာရုံ ဆရာတော် ဘုရားကြီး မိန့်မှာချက်ကို အလေးအနက်ထား၍ လိုက်နာ သင့်ကြပါသည်။ “ထမင်းကို မှန်မှန်စား၊ သလို ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုလည်း မှန်မှန်ကြိုးစားရမည်။ ထမင်းကို စားချင်၍စားသော်လည်း မြိန်ချင်မှ မြိန်မည်။ မစားချင်ဘဲ စားချိန်ကျ၍ စားရစေကာမူ စားရင်းစားရင်း မြိန်လာတတ်သည်။ ထိုအတူ စိတ်အားထက်သန် စွာဖြင့် အားထုတ်သော်လည်း အာရုံထင်ချင်မှထင်သည်။ အချိန်ကျလို့ အားထုတ်ရသော်လည်း ပီတိဖြစ်လောက်အောင် အာရုံက ထင်မြင်လာတတ်သည်”- ဟု မိန့်မှာတော်မူပါသည်။

အမြတ်ဆုံးဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်ကို ဆင်ခြင် ပွားများ နေသောသူသည် အမြတ်ဆုံးဘုရားရှင်နှင့် အတူတကွ နေထိုင်သည့်ပမာ ဖြစ်ပါသည်။ ပွားများဖန်များလာသောအခါ ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်တန်ခိုးတော်တို့သည် မိမိသန္တာန်၌ ကိန်းဝပ်လာကာ တန်ခိုးအရှိန်အဝါ ဟတ်လာပါတော့သည်။

တရားဂုဏ်တော် ခြောက်ပါး

လက်တွေ့ လိုက်နာကျင့်ကြံအားထုတ်သူတို့ကို ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်အောင် ဆောင်တတ်သော (၁) ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမများ၊ (၂) ကျင့်စဉ်များ၊ (၃) ကျင့်၍ ရရှိသော မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်

နိဗ္ဗာန်တို့ကို ဓမ္မ=တရားဟု ခေါ်သည်။ ထိုတရားတော်များသည်
ဂုဏ်တော်ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူ၏။

- ၁။ သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော
- ၂။ သန္နိဋ္ဌိကော
- ၃။ အကာလိကော
- ၄။ ဧဟိ ပဿိကော
- ၅။ သြပနေယျိကော
- ၆။ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟိ

၁။ သွာက္ခာတ ရုဏ်တော်

သွာက္ခာတ (သု + အက္ခာတ)။ သု=ကောင်းစွာ။
အက္ခာတ=ဟောကြားအပ်သော တရားတော်။

မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်များသည် ကြားနာရခြင်း
တည်းဟူသော အစ၏ ကောင်းခြင်း၊ လိုက်နာ ကျင့်ကြံ
အားထုတ်ခြင်း တည်းဟူသော အလယ်၏ ကောင်းခြင်း၊
ကျင့်ပြီးသောအခါ တရားထူးကို ရ၍ ဒုက္ခခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းရာ
နိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်ရခြင်း တည်းဟူသော အဆုံး၏
ကောင်းခြင်းများနှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါသည်။ ထို့ကြောင့်
ကြားနာရုံတွင် အပူစင်၍ ကျင့်လျှင်ချမ်းသာ ကျင့်ပြီးခါလည်း
လွန်စွာငြိမ်းချမ်း နိဗ္ဗာန်နန်းနှင့် စခန်းသင့်အောင် ကောင်းစွာ
ဟောကြားအပ်သော တရားတော်များဖြစ်၍ သွာက္ခာတ
ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံ ဘက်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သာသနာရေးဦးစီးဌာန

၂။ သန္နိဋ္ဌိက ဂုဏ်တော်

သန္နိဋ္ဌိက(သံ+ဒိဋ္ဌိက)။ သံ=ကိုယ်တိုင်။ ဒိဋ္ဌိက=သိမြင်
အပ်သော တရား။

မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားသော တရားတော်များသည်
သူများပြောကြားရုံမျှဖြင့် ယုံကြည်နေရသော တရားမျိုးမဟုတ်၊
ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ လက်တွေ့ဒိဋ္ဌိ သိမြင်ရသော တရားတော်များ
ဖြစ်ပါသည်။ ဘုရားရှင်ဟောတော်မူထားသည့်အတိုင်းသာ
ကျင့်ကြံ အားထုတ်ကြလျှင် ကျင့်တိုင်းပေါက်၍ မဂ်ဖိုလ်အထိ
ဆိုက်ရောက်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် အရိယာအပေါင်း သူတော်
ကောင်းတို့သည် သူတကာအပြောကောင်း၍ ယုံကြည် ကျေနပ်
ဆည်းကပ်ကြခြင်း မဟုတ်ဘဲ မဂ်လေးတန် ဖိုလ်လေးတန်
နိဗ္ဗာန်ဟူသော တရားတို့ကို ကိုယ်တိုင်တွေ့မြင်ပြီး ယုံကြည်
ကျေနပ် ဆည်းကပ်ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၃။ အကာလိက ဂုဏ်တော်

အကာလိက (အ+ကာလ+ဣက)။ အကျိုးပေးဖို့
အချိန်ဆွဲ၍ ငဲ့လင့်ဖင့်နွဲ့နေခြင်း မရှိဘဲ ချက်ခြင်းလက်ငင်း
အခါမလင့် အကျိုးပေးတတ်သော တရားတော်။

မဂ်လေးပါးတရားတော်သည် ကိလေသာတို့ကို ပယ်သတ်
နိုင်သော အစွမ်းသတ္တိ အားကြီးသောကြောင့် တခြား ဒါန

သီလ စသော ကုသိုလ်တို့ထက် သာလွန်သော အကျိုးကို ပေးစွမ်းနိုင်သည်။ မဂ်လေးပါး ကုသိုလ်တရားသည် မိမိမဂ် ဖြစ်ပြီးလျှင် ပြီးခြင်း တစ်ဆက်တည်း ဖိုလ်တည်းဟူသော အကျိုးကို ပေးစွမ်းနိုင်၏။ ထိုမဂ်ကုသိုလ်၏အကျိုးဖြစ်သော ဖိုလ်ချမ်းသာသည် အမြတ်ဆုံးချမ်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ကာလမခြားဘဲ ချက်ခြင်းအကျိုးပေးသောကြောင့် အကာလိက ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၄။ ဧဟိ ပဿိက ဂုဏ်တော်

ဧဟိ ပဿိက(ဧဟိ + ပဿိက)။ ဧဟိ=လာစမ်းပါ။ ပဿိက=ရှုကြည့်စမ်းပါဟူ၍ ဖိတ်ခေါ်ထိုက်သော တရားတော်။

လောက၌ ဟန်ပန်လုပ်၍ အဟုတ်မရှိသော အရာဝတ္ထုကို မယုံလျှင်လာကြည့်ပါဟု မဖိတ်ခေါ်ဝံ့၊ မပြောဝံ့၊ မပြဝံ့ပေ။ ရှိပင်ရှိသော်လည်း ထိုရှိသောအရာသည် ကြည့်ချင်ဖွယ်၊ ရှုချင်ဖွယ်မကောင်းလျှင် ခေါ်ငင်ပြသဖို့ရန် မထိုက်တန်ချေ။ ဘုရားရှင်၏ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် တရားတော်တို့ကား အမှန်အားဖြင့် ထင်ရှားရှိ၍ သန့်ရှင်းစင်ကြယ် ရှုချင်ဖွယ်ကောင်းသောကြောင့် လာကြည့်စမ်းပါ ကျင့်ကြည့်စမ်းပါဟု ဖိတ်ခေါ်၍ ပြသခြင်းငှာ ထိုက်တန်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတော်သည် ဧဟိ ပဿိကဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၅။ သြပနေယျိက ဂုဏ်တော်

သြပနေယျိက(သြပ+နေယျိက)။ သြပ=ကပ်၍။
နေယျိက=ဆောင်ထိုက်သော တရားတော်။ မိမိစိတ်သန္တာန်
အစဉ်၌ မရောက်ရောက်အောင် ကပ်၍ဆောင်ထားထိုက်၏။

မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် တရားတော်များသည် ပုထုဇဉ်တို့သန္တာန်၌
မဖြစ်ခဲ့ဖူးပါ။ တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှ ဖြစ်ပေါ်လာလျှင်ပင်
အပါယ်လေးပါး၌ ခံစားရမည့် ဝဋ်ဒုက္ခအပူမီးတို့ကို တခါတည်း
ငြိမ်းစေနိုင်သော သတ္တိရှိလေ၏။ ထို့ကြောင့် ကိုယ်၌
ဝတ်ဆင်ထားသော အဝတ်ကို မီးလောင်နေစေကာမူ သို့မဟုတ်
ဦးသျှောင်ဆံထုံးကို မီးလောင်နေစေကာမူ ထိုမီးကို မငြိမ်းသေးဘဲ
မဂ်ဖိုလ်တရားကို ရအောင် အလျှင်အားထုတ် ထိုက်ပါသည်။
ထို့ကြောင့် သြပနေယျိကဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူခြင်း
ဖြစ်ပါသည်။

၆။ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗ ဂုဏ်တော်

ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗ(ပစ္စတ္တံ+ဝေဒိတဗ္ဗ)။ ပစ္စတ္တံ=အသီးအသီး
ကိုယ်စီကိုယ်င။ ဝေဒိတဗ္ဗ = သိမြင်အပ် ခံစားအပ်သော
တရားတော်။

အရိယာ သူတော်ကောင်းတို့သည် ဆင်ခြင်သော
(ပစ္စဝေက္ခဏာ) ဉာဏ်ဖြင့် မိမိစိတ်သန္တာန်၌ ပွားများရရှိခဲ့သော
မဂ်ဖိုလ်တရားကိုလည်းကောင်း၊ ကိုယ်တိုင်ဆိုက်ရောက်

မျက်မှောက်ပြုခဲ့သော နိဗ္ဗာန်တရားကိုလည်းကောင်း၊ ဆင်ခြင် သိမြင်နိုင်ကြသည်။ ဖလသမာပစာ ဝင်စားခြင်းဖြင့် မျက်မှောက် ပြုခဲ့သော နိဗ္ဗာန်၏ ငြိမ်းအေးမှုအရသာကို ခံစားတော်မူကြ၏။ ယင်းသို့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ ကိုယ်စီကိုယ်င သိမြင်ခံစားရ သောကြောင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် တရားတော်သည် ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗ ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

တရားတော်၏ အကျိုး

တရားတော်မှန်က သွာက္ခာတစသော ဂုဏ်ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံပါသည်။ ယင်းဂုဏ်ခြောက်ပါးနှင့် မပြည့်စုံလျှင် ဘုရားရှင်၏ တရားမဟုတ်။ တရားအတုသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် တရားစစ် မစစ်၊ တရားမှန် မမှန်ကို ဂုဏ်ခြောက်တန်ဖြင့် တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးကြည့်က သိနိုင်ပါသည်။ ယင်းသို့သော ဂုဏ်အင်္ဂါအရည်အချင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံသော တရားတော်မြတ်ကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်ပူဇော်သူတို့မှာ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ စသော ကိလေသာအပူမီးတို့၏ ငြိမ်းအေးရာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ကောင်းစွာခံစားနိုင်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။

တရားတော်ကို ပူဇော်ခြင်းဟူသည် အခြားမဟုတ်၊ တရားတော်အတိုင်း ဟောပြောပြသခြင်း၊ နာယူမှတ်သား လိုက်နာခြင်း၊ ကျင့်ကြံပွားများ အားထုတ်ခြင်းတို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့ ပူဇော်ဆည်းကပ်နေသူတို့သည် နေ၏ အပူဒဏ်ကို

မိမိဆောင်းထားသော ထီးက အကာအကွယ်ပေး၍ ငြိမ်းအေးစေသကဲ့သို့ တရားတော်၏ ပြန်လည်စောင့်ရှောက်မှု အကျိုးကို ကောင်းစွာရရှိနိုင်ကြလေသည်။

သံဃာ့ဂုဏ်တော် ကိုးပါး

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသည့်အတိုင်း လက်တွေ့ ကျင့်ကြံအားထုတ် ကြသဖြင့် မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရရှိကြပြီးသော အရိယာရဟန်းတော်အပေါင်းနှင့် ထိုအရိယာရဟန်းတော်တို့၏ အနွယ်ဝင် ပုထုဇဉ်ရဟန်းတော်အပေါင်းကို “သံဃာ” ဟု ခေါ်သည်။ အရိယာသံဃာတော်အပေါင်းသည် ဂုဏ်တော် ကိုးပါးနှင့် ပြည့်စုံကြသည်။

- ၁။ သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊
- ၂။ ဥဇုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊
- ၃။ ဉာယပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊
- ၄။ သာမိစိပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊
ယဒိဒံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ
ဧသ ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊
- ၅။ အာဟုနေယျော၊
- ၆။ ပါဟုနေယျော၊
- ၇။ ဒက္ခိဏေယျော၊
- ၈။ အဉ္ဇလိကရဏီယော၊
- ၉။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။

၁။ သုပ္ပဋိပန္န ဂုဏ်တော်

(သု+ပဋိပန္န)။ သု=ကောင်းစွာ။ ပဋိပန္န=ကျင့်တော်မူသော သံဃာ။

ဘုရားရှင်၏ တပည့်သာဝက သံဃာတော်အပေါင်းသည် ဘုရားရှင်ဆုံးမတော်မူအပ်သော သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ သိက္ခာသုံးပါးတို့ကို တသွေမတိမ်း လိုက်နာ၍ ကောင်းစွာ ကျင့်ကြံတော်မူကြပါသည်။ ယင်းသံဃာတော်သည် မဂ် ဖိုလ် ဉာဏ် တရားထူးကို ရရှိပြီးသော အရိယာသံဃာတော်နှင့် အရိယာအဖြစ်သို့ မရောက်သေးသော ပုထုဇဉ်သံဃာဟု နှစ်မျိုးနှစ်စား ရှိပါသည်။

ကောင်းစွာကျင့်ကြံခြင်းဟူသည် ဝိနည်းတော်၌ လာသော သိက္ခာပုဒ်သီလကို မကျိုးမပေါက်ရအောင် ကောင်းစွာ ကျင့်ကြံခြင်း၊ သမထကမ္မဋ္ဌာန်း တစ်မျိုးမျိုးကို သမာဓိရအောင် ကောင်းစွာ အားထုတ်ခြင်း၊ ဝိပဿနာတရားကို ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ အပေါ် အသိမှန်အမြင်မှန် ပညာတရားတိုးပွားအောင် ကောင်းစွာ အားထုတ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ကောင်းစွာ ကျင့်တော်မူကြ သောကြောင့် သံဃာတော်များသည် သုပ္ပဋိပန္နဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူကြပါသည်။

၂။ ဥဇုပ္ပဋိပန္န ဂုဏ်တော်

(ဥဇု+ပဋိပန္န)။ ဥဇု=ဖြောင့်မတ်စွာ။ ပဋိပန္န=ကျင့်တော် မူသော သံဃာတော်။

ဘုရားရှင်၏ တပည့်သား သံဃာတော်သည် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ သိက္ခာသုံးပါး မြတ်တရားကို ဖြောင့်ဖြောင့်မှန်မှန် ကျင့်ကြံတော်မူကြ၏။ ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲ လှည့်ဖြားခြင်း မရှိဘဲ ရိုးသားဖြောင့်မတ်စွာ ကျင့်ကြံတော်မူကြခြင်းကြောင့် အရိယာသံဃာတော်များသည် ဥဇုပ္ပဋိပန္နဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူ ကြပါသည်။

၃။ ဉာယပ္ပဋိပန္န ဂုဏ်တော်

(ဉာယ+ပဋိပန္န)။ ဉာယ=နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ။ ပဋိပန္န= ကျင့်တော်မူသော သံဃာတော်။

ဘုရားရှင်၏ တပည့်သားသံဃာတော်များသည် သံသရာ ဘဝခရီး၏ အိုဘေး၊ နာဘေး၊ သေဘေး ပဋိသန္ဓေ တစ်ဖန် ပြန်လည်နေကြရမည့်ဘေး စသော ဝဋ်ဒုက္ခဘေးတို့ကို သိမြင် တော်မူကြ၏။ ထိုသံသရာဝဋ် ဒုက္ခဘေးတို့မှ လွတ်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်ရရှိရေးကိုသာ ရှေးရှု၍ ကျင့်တော်မူပါသည်။ လာဘ် လာဘ ရရှိရေး၊ အပူဇော်ခံရရေး၊ ကျော်စောထင်ရှားရေးကို အလေးထားတော်မမူကြ။ ထို့ကြောင့် သံဃာတော်များသည် ဉာယပ္ပဋိပန္နဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူကြပါသည်။

၄။ သာမိစိပ္ပဋိပန္န ဂုဏ်တော်

(သာမိစိ + ပဋိပန္န)။ သာမိစိ = ရိသေမှုနှင့် (ထိုက်တန်အောင်)။ ပဋိပန္န = ကျင့်တော်မူသော သံဃာတော်။

ဘုရားရှင်၏ တပည့်သား သံဃာတော်မြတ် အပေါင်း သည် လူတို့၏ ရိုသေလေးစားမှုနှင့် ထိုက်တန်အောင် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ သိက္ခာသုံးရပ် အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်တော် မူသောကြောင့် သာမိစိပ္ပဒိုပန္နဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူကြ ပါသည်။

၅။ အာဟုနေယျ ဂုဏ်တော်

(အာ+ဟုန+ဧယျ)။ အာ=အံပေးကပင် ယူဆောင်၍။ ဟုန=ပူဇော်လှူဒါန်းအပ်သော ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို။ ဧယျ= ခံယူတော် မူထိုက်သော သံဃာတော်။

ဘုရားရှင်၏ တပည့်သား အရိယာသံဃာတော်မြတ် အပေါင်းတို့သည် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ သိက္ခာသုံးရပ် ပြည့်စုံတော်မူကြသဖြင့် လှူဒါန်းပူဇော်သူတို့အား မြင့်မြတ်သော မျက်မှောက်အကျိုး၊ သံသရာအကျိုးကို ပေးစွမ်းနိုင်ကြသော ကြောင့် အဝေးကပင် ဆောင်ယူ၍ ပူဇော်မှုကို ခံယူထိုက်ပါပေ၏။ ထိုသို့ ခံယူထိုက်သောကြောင့် အာဟုနေယျဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော် မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၆။ ပါဟုနေယျ ဂုဏ်တော်

(ပါဟုန + ဧယျ)။ ပါဟုန=ဧည့်သည် အလို့ငှာ စီမံအပ်သော ဝတ္ထုအစုစုကို။ ဧယျ=ခံယူတော်မူထိုက်သော သံဃာတော်။

သီလ, သမာဓိ, ပညာ သိက္ခာသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူကြသော အရိယာသံဃာတော်များသည် ဘုရားတစ်ဆူ ပွင့်တော်မူမှ ဖြစ်ပေါ်ရောက်ရှိလာသော အထူးဧည့်သည်တော်များ ဖြစ်ပါသည်။ ဧည့်သည်များအတွက် စီမံထားသော ဝတ္ထုများကို လောကီဧည့်သည်များထက် အလျင်ဦးစားပေး၍ လှူဒါန်းပူဇော်မှုကို ခံယူခြင်းငှာ ထိုက်တန်တော်မူကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် အရိယာသံဃာတော် အပေါင်းသည် ပါဟုနေယျဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၇။ ဒက္ခိဏေယျ ဂုဏ်တော်

(ဒက္ခိဏာ+ဧယျ)။ ဒက္ခိဏာ=မြတ်သောအလှူကို။ ဧယျ=ခံယူတော်မူထိုက်သော သံဃာတော်။

သီလ, သမာဓိ, ပညာသိက္ခာသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူကြသော အရိယာသံဃာမြတ်အပေါင်းသည် ကောင်းမှုကုသိုလ်ရှင်တို့အား ရည်မှန်းထားသော ကောင်းကျိုးကို ဧကန်ပေးစေနိုင်သောကြောင့် မြတ်သောအလှူကို ခံယူခြင်းငှာ ထိုက်တန်တော်မူကြပါသည်။ ထိုသို့ မြတ်သောအလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်၍ ဒက္ခိဏေယျဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၈။ အဉ္ဇလိကရဏီယ ဂုဏ်တော်

(အဉ္ဇလိ+ကရဏီယ)။ အဉ္ဇလိ=လက်အုပ်ချီမှုကို။ ကရဏီယ=ပြုထိုက်, အပြုခံထိုက်သော သံဃာတော်။

အရိယာသံဃာတော်များသည် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ သိက္ခာသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူကြသောကြောင့် လူအပေါင်းက လက်နှစ်ဖက်ကို ဦးခေါင်းထက်တင်ကာ ပြုလုပ်အပ်သော လက်အုပ်ချီမိုး ရှိခိုးမှု အရိအသေပြုမှုကို ခံယူထိုက်ကြပါသည်။ ထိုသို့ လက်အုပ်ချီမိုး ရှိခိုးခံထိုက်သောကြောင့် အရိယာ သံဃာတော်များသည် အဉ္စလိကရဏီယဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော် မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၉။ အနတ္တရပုညက္ခေတ္တ ဂုဏ်တော်

(အနတ္တရ + ပုညက္ခေတ္တ)။ အနတ္တရ = အတုမရှိ လွန်မြတ်သော။ ပုညက္ခေတ္တ = ကောင်းမှုမျိုးစေ့ကို စိုက်ပျိုးကြံချရာ လယ်မြေကောင်းသဖွယ် ဖြစ်တော်မူသော သံဃာတော်။

အရိယာသံဃာတော်မြတ်အပေါင်းသည် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာသိက္ခာသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသောကြောင့် ကုသိုလ် ကောင်းမှုတည်းဟူသော မျိုးစေ့တို့၏ စိုက်ပျိုးကြံချရာ လယ်ယာမြေကောင်းသဖွယ် ဖြစ်တော်မူပါသည်။

လယ်ယာမြေကောင်းသဖွယ် ဖြစ်တော်မူပုံ

အရိယာသံဃာတော်သည် လယ်ယာမြေကောင်းနှင့် ကူ၏။ ကောင်းမှုရှင်ကား လယ်သမားနှင့် တူသည်။ သန့်ရှင်းသော ဒါနစေတနာသည် မျိုးကောင်းမျိုးသန့်နှင့်

တူကြပါသည်။ ကောင်းသော လယ်မြေ၌ ကောင်းသောမျိုးစေ့ကို စိုက်ပျိုးမှသာလျှင် ကောင်းသောအသီးအနှံများ အောင်အောင် မြင်မြင် ဖြစ်ထွန်းနိုင်ပါသည်။ ထို့အတူ ကုသိုလ်ကောင်းမှု မျိုးစေ့ကို စိုက်ပျိုးကြရာတွင်လည်း သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာသိက္ခာသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော အရိယာသံဃာအား လှူဒါန်းမှသာလျှင် ကြီးမားသော ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ရရှိနိုင်ပါသည်။ အရိယာသံဃာဟူ၍ မထင်ရှားသော ယခုကာလတွင် အရိယာသံဃာရော ပုထုဇဉ်သံဃာများပါ နှစ်မျိုးပါဝင်သော သံဃိကဒါနမျိုးကို ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အလွန်ကြီးမားသော ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ရရှိနိုင်ပါသည်။

လေးစုံရှစ်ပါး အရိယာသံဃာတော်များ

အရိယာသံဃာတော်များကို အစုံဖွဲ့၍ ရေတွက်လျှင် သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ကိုရသောပုဂ္ဂိုလ်နှင့် သောတာပတ္တိ ဖိုလ်ဉာဏ်ကိုရသော ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ပါးကို တစ်စုံ။ ထို့အတူ သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ်နှင့် ဖိုလ်ဉာဏ်ရသူကို တစ်စုံ။ အနာဂါမိ မဂ်ဉာဏ်နှင့် ဖိုလ်ဉာဏ်ရသူကို တစ်စုံ။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်နှင့် ဖိုလ်ဉာဏ်ရသူကို တစ်စုံ။ ပေါင်းလေးစုံ ဖြစ်၍ ယဒိဒံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိဟု ဆိုပါသည်။ အသီးအခြား တစ်ပါးစီ တစ်မျိုးစီခွဲ၍ ရေတွက်လျှင် ရှစ်မျိုး၊ ရှစ်ပါးဖြစ်၍ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာဟု ဆိုပါသည်။

သံဃာတော်များ အရေးပါပုံ

အရှင်မဟာကဿပမထေရ်မှစ၍ သံဃာတော်များသည် ယနေ့တိုင်အောင် တရားဓမ္မအရောင်ကို ထွန်းပြောင်စေတော် မူခဲ့ကြသည့်အတွက် လွန်စွာ ကျေးဇူးကြီးမားတော်မူကြပါသည်။ သံဃာတော်တို့၏ အရေးပါမှုကို ကောင်းစွာသိမြင်တော်မူသော ဘုရားရှင်သည် သံဃာတော်များကို အလေးထားတော်မူခဲ့ ပါသည်။

ထင်ရှားသော သာဓကတစ်ခုမှာ -

အခါတစ်ပါး၌ မိထွေးတော် ဂေါတမီသည် ဗုဒ္ဓရှင်တော် ဘုရားကို သင်္ကန်းလှူလို၍ ရက်ကန်းသည်များကို သီးခြား အမိန့်ပေးကာ ကိုယ်တိုင်ပါဝင်၍ သင်္ကန်းကို ရက်လုပ်လေ၏။ သင်္ကန်းကို ကိုယ်တိုင်ရက်လုပ်ပြီး ဘုရားရှင်အား လှူဒါန်းသော အခါ ဘုရားရှင်က -

“သံဃေ တွံ ဂေါတမိ ဒေဟိ၊ သံဃေ တေ ဒိန္နေ အဟဉ္ဇေဝ ပူဇိတော ဘဝိဿာမိ သံဃော စ” ဟု ဟောကြား တော်မူလေသည်။ “ဂေါတမီအား လှူလိုက်လော့၊ သံဃာအားလှူလျှင် ငါ့အားလည်း ပူဇော်ရာရောက်လိမ့်မည်။

(ဥပရိပဏ္ဏာသ၊ ဒက္ခိဏဝိဘင်္ဂသုတ် - ၂၉၆)

ဤသို့ ဘုရားရှင်မိန့်တော်မူခြင်းမှာ မိထွေးတော် ဂေါတမီအား ဘုရားရှင်အပေါ်၌ဖြစ်သော စေတနာသုံးတန်၊

သံဃာအပေါ်၌ဖြစ်သော စေတနာသုံးတန် ပေါင်း ခြောက်
တန်သော စေတနာအင်အားဖြင့် အကျိုးများစေလိုသော
ကြောင့်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် နောင်လာသူ
လူအပေါင်းတို့က သံဃာများအား အလေးထားစေလိုသော
အကြောင်းကြောင့်လည်း ဤသို့ မိန့်တော်မူခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ရဟန်းသံဃာများအား အလေးပြုစေလိုပုံမှာ -

“ငါဘုရားသည် ကြာမြင့်စွာ မတည်၊ ဤရဟန်း
သံဃာများသည်သာလျှင် အစဉ်အဆက် ကြာမြင့်စွာ
တည်၍ ငါဘုရား၏ သာသနာတော်ကို ကြာမြင့်စွာ
တည်တံ့အောင် ရဟန်းသံဃာများက ထမ်းဆောင်
ကြလိမ့်မည်” ဤသို့ နောင်လာသူ လူအပေါင်းတို့
သိရှိ၍ ရဟန်းသံဃာတော်များအား အလေးပြုလျှင်
သာသနာတော်သည်လည်း ကြာမြင့်စွာ တည်လိမ့်မည်”
ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

ရတနာသုံးပါးဂုဏ်တော် ရွတ်ဆိုပွားများရကျိုး

အကျဉ်ချုံး၍ သိလွယ်ရုံမျှ ဖွင့်ပြခဲ့သော ရတနာသုံးပါး
ဂုဏ်တော်ဖွင့်ကား ဤတွင် အဆုံးသို့ ရောက်ပါပြီ။ အရဟံ
အစရှိသော ဘုရားဂုဏ်တော်ကို အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် ရွတ်ဆို
ဆင်ခြင်ပွားများခြင်းသည် ဗုဒ္ဓါနုဿတိဘာဝနာ မည်ပါသည်။
သွာက္ခာတ-စသော ဘုရားတော်၏ ဂုဏ်တော်များကို

အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် ရွတ်ဆို ဆင်ခြင် ပွားများခြင်းသည် ဓမ္မာနုဿတိဘာဝနာ မည်ပါသည်။ သုပ္ပဋိပန္န အစရှိသော သံဃာတော်တို့၏ ဂုဏ်ကို အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် ရွတ်ဆိုဆင်ခြင် ပွားများခြင်းသည် သံဃာနုဿတိ ဘာဝနာ မည်ပါသည်။

ယင်းသို့ အမြဲအစွဲရွတ်ဆို ဆင်ခြင်ပွားများနေပါလျှင် ကြောက်ရွံ့သောစိတ်များ ပျောက်ကင်းခြင်း၊ လက်နက်ကောင်း အဖော်ကောင်း ရှိသူပမာ ရဲရင့်ခြင်း၊ နှလုံးသွေးကြည်လင်၍ စိတ်ဓာတ်များ ခိုင်မာတည်တံ့ခြင်း၊ အစိမ်းသရဲစသော မကောင်းဆိုးဝါးများ မခြောက်မလှန့်နိုင်ခြင်း၊ ရန်သူမျိုးငါးပါး ဘေးရန် အန္တရာယ်အသွယ်သွယ်မှ ကင်းလွတ်ခြင်း၊ နတ်လူ သူတော်ကောင်းတို့ ချစ်ခင်မြတ်နိုးခြင်းစသော အကျိုးများကို ယခုဘဝတွင် ရရှိနိုင်ပါသည်။ နောင်အခါ အလေ့အကျင့် ပါရမီရင့်လာကာ နိဗ္ဗာန်အထိ ရောက်ရှိနိုင်ပါသည်။

အခန်း(၄)

အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်များ

ဤအဓိပ္ပာယ် ရှင်းလင်းချက်ကဏ္ဍတွင် ပေါ်လွင် ထင်ရှားသော ဝေါဟာရများ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ရှင်းပြခြင်း မပြုတော့ဘဲ စကားလုံးပေါ်လွင်ပြီး အဓိပ္ပာယ် အသိခက်သော ကံအကြောင်းကိုသာ ဖွင့်ပြပါမည်။

ပါဠိဘာသာ “ကမ္မ”ကို မြန်မာဘာသာဖြင့် “ကံ”ဟု ခေါ်သည်။ “အလုပ်”ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ကမ္မ=ကံ=အလုပ်၊ ဤစကားသုံးလုံးသည် အဓိပ္ပာယ်အတူတူ ဖြစ်သည်။ အလုပ်ဆိုသည်မှာ -

- ၁။ ကိုယ်ဖြင့် ပြုလုပ်သည့် အလုပ်=ကာယကံ၊
 - ၂။ နှုတ်ဖြင့် ပြုလုပ်သည့် အလုပ်=ဝစီကံ၊
 - ၃။ စိတ်ဖြင့် ပြုလုပ်သည့် အလုပ်=မနောကံဟု
- အလုပ် ၃-မျိုး ရှိ၏။ ကံသုံးပါးဟုလည်း ခေါ်၏။

ကာယကံ

ကိုယ်ဖြင့် ပြုလုပ်သောအလုပ်(ကာယကံ)ဆိုသည်မှာ တစ်စုံတစ်ယောက်ကို ထုတ်ဖြင့် ရိုက်ခြင်း၊ လက်သီးဖြင့်ထိုးခြင်း၊ ဘုရားကို ထိခြင်းငါးပါးဖြင့် ချစ်ခြင်းမျိုးကို ခေါ်ပါသည်။

ဝစီကံ

နှုတ်ဖြင့် ပြုလုပ်သည့်အလုပ် (ဝစီကံ) ဆိုသည်မှာ တစ်စုံတစ်ယောက်ကို ဆဲဆိုခြင်း၊ “ရိုက်လိုက်” ဟု စေခိုင်းခြင်း၊ တစ်စုံတစ်ယောက်ကို ချီးမွမ်းပြောဆိုခြင်း၊ “ကူညီလိုက်ပါ” ဟု စေခိုင်းခြင်းမျိုးကို ခေါ်သည်။

မနောကံ

စိတ်ဖြင့် ပြုလုပ်သည့်အလုပ် (မနောကံ) ဆိုသည်မှာ တစ်စုံတစ်ယောက်ကို ရိုက်ရန်ကြံစည်ခြင်း၊ သူ့ပစ္စည်းကို ခိုးရန်ကြံစည်ခြင်း၊ တစ်စုံတစ်ယောက်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဆင်ခြင်အောက်မေ့ခြင်း၊ သူတစ်ပါးကိုကူညီရန် ပေးကမ်း လှူဒါန်းရန် ကြံစည်နေခြင်းမျိုးကို ခေါ်သည်။

ကိုယ် နှုတ် စိတ်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်သော်လည်း ပြုလုပ်တိုင်း ကံမဖြစ်ပေ၊ ကံအရာမမြောက်ပေ။ အကောင်းအဆိုး ရည်ရွယ်ချက် တစ်ခုခုဖြင့် တက်ကြွထက်သန်သောစိတ် ဦးဆောင်လျက် ပြုလုပ်မှသာ “ကံအရာမြောက်၍” ကံဟု ခေါ်သည်။

တချို့အလုပ်များကို အကောင်းအဆိုး ရည်ရွယ်ချက် အထူးလည်းမပါ၊ တက်ကြွထက်သန်သော စိတ်လည်းမရှိ၊ မထင်ရှားသော စိတ်စေတနာဖြင့် လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်အတိုင်း လုပ်ကြ၏။ အလုပ်ဖြစ်မြောက်စေသော စေတနာ အလွန်

အားသေးလှသဖြင့် သူ့အလိုအလျောက် လုပ်သွားမိသည်ဟုပင် ထင်မှတ်ကြရ၏။ ယင်းအလုပ်များမှာ သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ ထခြင်း၊ လျောင်းခြင်း စသော အလုပ်မျိုး၊ နှုတ်ဆက်စကား ပြောခြင်း စသော အလုပ်မျိုး ဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့သော အလုပ်မျိုးသည် ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုး တစ်စုံတစ်ရာကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သော ကံများ မဟုတ်ကြပေ။ ကံအရာ မြောက်သော အလုပ်များ မဟုတ်ကြပေ။

အချုပ်ဆိုရလျှင် ရည်ရွယ်ချက်နှင့်တကွ တက်ကြွထက်သန်သောစိတ် ဦးဆောင်လျက် ပြုလုပ်သော အလုပ်သည် ကံမြောက်၍ မသိသာ မထင်ရှားသော သာမန်စိတ်ဖြင့် ပြုလုပ်သော အလုပ်သည် ကံမမြောက်ပေ။

စေတနာသည် ကံ

ယင်းတက်ကြွထက်သန်သောစိတ်နှင့် အတူတကွ ဖြစ်သောစေတသိက်ကို “စေတနာ”ဟု ခေါ်သည်။ ဤတက်ကြွသည့်စိတ်သဘောကြောင့်ပင် ကိုယ်ဖြင့် ပြုလုပ်မိ၏။ နှုတ်ဖြင့် ပြောဆိုမိ၏။ စိတ်ဖြင့် ကြံစည်တွေးတော ဆင်ခြင်မိ၏။ ယင်းတက်ကြွထက်သန်သော စေတနာသည် ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ်အလုပ်များ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏ အကြောင်းရင်းအခြေခံ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုစေတနာကို “ကံ”ဟု မြတ်စွာဘုရားက နာမည်တပ်တော်မူခဲ့၏။

အကြောင်းနှင့် အကျိုး

လောက၌ ဖြစ်ပေါ်သမျှသော အရာများသည် အကြောင်းမရှိဘဲ ဖြစ်လာကြသည် မဟုတ်။ သက်ဆိုင်ရာ အကြောင်းများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြသည်ချည်း ဖြစ်၏။ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာ သော ထိုအကျိုးများသည်လည်း တစ်ဖန်အကြောင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပြန်ကာ တခြားအကျိုး တစ်ခုကို ဖြစ်ပေါ်စေပြန်သည်။ ဤနည်းဖြင့် လောကကြီးသည် ကြောင်းကျိုးဆက် သဘာဝကြီးမျှသာ ဖြစ်နေတော့၏။

ဥပမာ - သူတော်ကောင်းသည် တရားနာလိုစိတ် (စေတနာ)ကြောင့် တရားနာ၏။ တရားနာခြင်းကြောင့် တရားအားထုတ်လိုစိတ် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ တရား အားထုတ်လို စိတ်ကြောင့် တရားအားထုတ်၏။ တရား အားထုတ်ခြင်းကြောင့် တရားကို သိသောဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

ဤနည်းအတိုင်း တရားအားထုတ်လိုစိတ် (ကံ)နှင့် တရားအားထုတ်ခြင်း (အကျိုး)၊ တရားအားထုတ်ခြင်း (ကံ=အလုပ်)နှင့် တရားသိခြင်း(အကျိုး) ဖြစ်ပေါ်လာပုံတို့ကို ဆက်စပ်စဉ်းစားကြည့်လျှင် ကံ=အလုပ်ဆိုသည်မှာ အကြောင်း ဖြစ်၍ ယင်းအကြောင်းကြောင့် သင့်လျော်သော အကျိုး ဖြစ်ပေါ်ရသည်ကို သဘောပေါက်နိုင်၏။

ဤသဘောကို နားလည်လျှင် ကံဆိုသည်မှာ “အလုပ် အကြောင်း” ဟု လည်းကောင်း၊ ကံ၏အကျိုးဆိုသည်မှာ

အလုပ်ကြောင့် ရရှိသော အကျိုး။ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသောအကျိုးဟုလည်းကောင်း နားလည်ပါလိမ့်မည်။ ယင်းသို့ နားလည်လျှင် ကံနှင့်ကံ၏အကျိုးဆိုသည်မှာ ထူးဆန်းသော သဘောတရား မဟုတ်ဘဲ ကမ္ဘာကြောင်းကျိုး နိယာမသဘာဝ တစ်ခုမျှသာဖြစ်ကြောင်း သဘောပေါက် လာပါလိမ့်မည်။ ပို၍ရှင်းအောင် ကျဉ်းကျဉ်းရေးရလျှင် ကံဆိုသည်မှာ အလုပ်၊ အလုပ်ဆိုသည်မှာ အကြောင်းတရား၊ အကြောင်းဆိုလျှင် လျော်ရာအကျိုးကို ဖြစ်ပေါ်စေရ၏။ ဥပမာ- အချဉ်ပင်စိုက်လျှင် အချဉ်သီး သီးလာ၏။ အချိုပင်စိုက်လျှင် အချိုသီး သီးလာ၏။

ပစ္စုပ္ပန် ကံ ဉာဏ် ဝီရိယကိုသာ အားကိုးပါ

သတ္တဝါတိုင်း အတိတ်ဘဝခရီးရှည်ကြီး လျောက်ခဲ့သည် ဖြစ်ရာ သတ္တဝါတိုင်း အတိတ်ကံတွေ ကိုယ်စီရှိကြ၏။ သို့သော် ကုသိုလ်ကံတွေလား၊ အကုသိုလ်ကံတွေလား မသိနိုင်ကြ။ အားကြီးသည့် ကံတွေလား၊ အားသေးသည့်ကံတွေလား မသိနိုင်ကြ။ သတ္တဝါတို့၏ အတိတ်ကံ အတိတ်အလုပ်တွေကို သိနိုင်သူမှာ မြတ်စွာဘုရား တစ်ပါးသာ ရှိသည်။ သို့သော် မိမိတို့ အတိတ်မှ လုပ်ဆောင်ချက်များကို မိမိတို့သိသည်ဖြစ်စေ၊ မသိသည်ဖြစ်စေ ထိုလုပ်ဆောင်ချက်(ကံ)တို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ် လာသည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ခံယူကြရ၏။

အလုပ်ကောင်း (ကုသိုလ်ကံ)ကို ပြုလုပ်ခဲ့မိလျှင် ကောင်းကျိုးတွေကို ခံစားကြရ၏။ အလုပ်ဆိုး(အကုသိုလ်ကံ)ကို

ပြုလုပ်ခဲ့မိလျှင် ဆိုကျိုးတွေကို ခံစားကြရ၏။ အကြောင်း(ကံ) ကောင်းလျှင် အကျိုးကောင်း၍ အကြောင်း(ကံ)ဆိုးလျှင် အကျိုးလည်း ဆိုး၏။ အကြောင်းကြီးမားအားကောင်းလျှင် အကျိုးကြီးမား၍ အကြောင်းအားသေးလျှင် အကျိုးလည်း အားသေး၏။

မှန်ကန်သော သဘောထား

သို့သော် အတိတ်ကလုပ်ခဲ့သော အလုပ်(ကံ)များ ဆိုးသည် ကောင်းသည်ကိုလည်း မသိနိုင်ကြ။ ကြီးသည် သေးသည်ကိုလည်း မသိနိုင်ကြ။ သို့ဖြစ်၍ မသိနိုင်သော အတိတ်ကံကို အားကိုးအားထားလည်း မပြု၊ ကြောက်ရွံ့ ထိတ်လန့်မှုလည်း မရှိဘဲ မိမိပိုင်သော ယခုလောလောဆယ် ပစ္စုပ္ပန်အချိန်ကလေးမှာသာ အပြစ်အကင်းဆုံး အကောင်းဆုံး ပစ္စုပ္ပန်ကံတွေဖြစ်အောင် ဉာဏ်ဝီရိယနှင့် ယှဉ်ကာ ကြိုးစား အားထုတ်ပြုလုပ်ခြင်းသည်သာ မှန်ကန်သော သဘောထား၊ မှန်ကန်သော လမ်းစဉ် ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

ကံဆိုသည်မှာ အလုပ်ပါ၊ အလုပ်ကောင်းမှ၊ ကံကောင်းရ။

(ဤကားချမ်းမြေ့အခြေပျိုးစာအုပ်မှ ကောက်နုတ်ချက် ဖြစ်ပါသည်။)

အခန်း(၅)

မေတ္တာပို့၊ အမျှဝေ၊ ဆုတောင်း

ပဋိသန္တိဒါမဂ်လာ ဒိသာဖရဏ မေတ္တာပွားနည်း

- ၁။ အရှေ့အရပ်၌ရှိသော အနန္တစကြဝဠာ အနန္တသတ္တဝါတို့-
ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
နှလုံးစိတ်ဝမ်း ငြိမ်းချမ်းကြပါစေ။
- ၂။ အနောက်အရပ်၌ ရှိသော အနန္တစကြဝဠာ အနန္တသတ္တဝါတို့-
ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
နှလုံးစိတ်ဝမ်း ငြိမ်းချမ်းကြပါစေ။
- ၃။ မြောက်အရပ်၌ရှိသောအနန္တစကြဝဠာ အနန္တသတ္တဝါတို့-
ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
နှလုံးစိတ်ဝမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊

- ၄။ တောင်အရပ်၌ရှိသော အနန္တ စကြဝဠာ အနန္တသတ္တဝါတို့-
ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
နှလုံးစိတ်ဝမ်း ငြိမ်းချမ်းကြပါစေ။
- ၅။ အရှေ့တောင်ထောင့်အရပ်၌ ရှိသော အနန္တ စကြဝဠာ
အနန္တသတ္တဝါတို့-
ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
နှလုံးစိတ်ဝမ်း ငြိမ်းချမ်းကြပါစေ။
- ၆။ အနောက်မြောက်တောင့်အရပ်၌ ရှိသော အနန္တ စကြဝဠာ
အနန္တသတ္တဝါတို့-
ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
နှလုံးစိတ်ဝမ်း ငြိမ်းချမ်းကြပါစေ။
- ၇။ အရှေ့မြောက်ထောင့်အရပ်၌ ရှိသော အနန္တ စကြဝဠာ
အနန္တသတ္တဝါတို့-
ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
နှလုံးစိတ်ဝမ်း ငြိမ်းချမ်းကြပါစေ။

၈။ အနောက်တောင်အရပ်၌ရှိသော အနန္တစကြဝဠာ အနန္တ သတ္တဝါတို့-
 ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
 ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
 ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
 နှလုံးစိတ်ဝမ်း ငြိမ်းချမ်းကြပါစေ။

၉။ အောက်အရပ်၌ရှိသော ထက်ဝန်းကျင် အနန္တစကြဝဠာ အပါယ်ဘုံသား အနန္တ သတ္တဝါတို့-
 ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
 ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
 ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
 နှလုံးစိတ်ဝမ်း ငြိမ်းချမ်းကြပါစေ။

၁၀။ အထက်အရပ်၌ရှိသော ထက်ဝန်းကျင် အနန္တစကြဝဠာ အနန္တ နတ်ဗြဟ္မာတို့-
 ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
 ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
 ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
 နှလုံးစိတ်ဝမ်း ငြိမ်းချမ်းကြပါစေ။

(ဤကား တိပိဋကဓရ၊ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက၊ မင်းကွန်း ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ ဟော ကြားတော်မူအပ်သော ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်လာ ဒိသာဖ ရဏ မေတ္တာခေါ် အရပ်(၁၀)မျက်နှာ ဖြန့်ဝေသော မေတ္တာ ပွားနည်းဖြစ်ပါသည်။)

မေတ္တသုတ်တော်လာ မေတ္တာပွားနည်း

(သဗ္ဗသင်္ခါဟက မေတ္တာ ၁-နည်း)

- ၁။ လုံးစုံများစွာ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာကိုယ်စိတ် မြှီပါစေ၊
ဥပဒ်ရန်ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ငြိမ်းအေးကြပါစေ။

(ဒုကမေတ္တာဘာဝနာ ၄-နည်း)

- ၂။ ကြောက်တတ် မကြောက်တတ်၊ နှစ်ရပ်များစွာ သတ္တဝါ၊
ချမ်းသာကိုယ်စိတ် မြှီပါစေ၊
ဥပဒ်ရန်ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ငြိမ်းအေးကြပါစေ။
- ၃။ မြင်အပ် မမြင်အပ် နှစ်ရပ်များစွာ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာ
ကိုယ်စိတ် မြှီပါစေ၊
ဥပဒ်ရန်ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ငြိမ်းအေးကြပါစေ။
- ၄။ ဝေးနေနီးနေ နှစ်ထွေများစွာ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာကိုယ်စိတ်
မြှီပါစေ၊
ဥပဒ်ရန်ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ငြိမ်းအေးကြပါစေ။
- ၅။ ဘဝဇာတ်ဆုံး မဆုံးများစွာ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာကိုယ်စိတ်
မြှီပါစေ၊
ဥပဒ်ရန်ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ငြိမ်းအေးကြပါစေ။

(တိကမေတ္တာဘာဝနာ ၃-နည်း)

- ၆။ ရှည်,တို,အလတ် သုံးရပ်ခန္ဓာ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာကိုယ်စိတ်
မြှီပါစေ၊
ဥပဒ်ရန်ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ငြိမ်းအေးကြပါစေ။

၇။ ကြီး၊ငယ်၊အလတ် သုံးရပ်ခန္ဓာ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာ
ကိုယ်စိတ် မြဲပါစေ၊

ဥပဒ်ရန်ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ငြိမ်းအေးကြပါစေ။

၈။ ဆူ၊ကြုံ၊အလတ် သုံးရပ်ခန္ဓာ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာကိုယ်စိတ်
မြဲပါစေ၊

ဥပဒ်ရန်ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ငြိမ်းအေးကြပါစေ။

(အဟိတာပနယန မေတ္တာဘာဝနာ ၃-နည်း)

၉။ လူအချင်းချင်း၊ လှည့်ပတ်ခြင်း၊ ကင်းရှင်းကြပါစေ။

၁၀။ အထင်သေးခြင်း၊ အချင်းချင်း၊ ကင်းရှင်းကြပါစေ။

၁၁။ ဆင်းရဲလိုခြင်း၊ အချင်းချင်း၊ ကင်းရှင်းကြပါစေ။

ဤကား မေတ္တသုတ်တော်လာ မေတ္တာပွားနည်း
(၁၁)နည်း ဖြစ်၏။

ရတနာမြတ်သုံးပါးတို့ကို ကျင့်ဝတ်ဖြင့် ပူဇော်နည်း

၁။ ဣမာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိယာ ဗုဒ္ဓံ ပူဇေမိ။

၂။ ဣမာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိယာ ဓမ္မံ ပူဇေမိ။

၃။ ဣမာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိယာ သံဃံ ပူဇေမိ။

၁။ ဣမာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိယာ၊ ဤလောကုတ္တရာတရား
ကိုးပါးအားလျော်သော ကျင့်ဝတ်ပဋိပတ်ဖြင့်။ ဗုဒ္ဓံ၊ မြတ်စွာ
ဘုရားကို။ ပူဇေမိ၊ ပူဇော်ပါ၏ အရှင်ဘုရား။

၂။ ဣမာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိယာ၊ ဤလောကုတ္တရာတရား
ကိုးပါးအားလျော်သော ကျင့်ဝတ်ပဋိပတ်ဖြင့်။ ဓမ္မံ၊ တရား
တော်မြတ်ကို။ ပူဇေမိ၊ ပူဇော်ပါ၏ အရှင်ဘုရား။

၃။ ဣမာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိယာ၊ ဤလောကုတ္တရာတရား
ကိုးပါးအားလျော်သော ကျင့်ဝတ်ပဋိပတ်ဖြင့်။ သံဃံ၊ သံဃာ
တော်မြတ်ကို။ ပူဇေမိ၊ ပူဇော်ပါ၏ အရှင်ဘုရား။

ဆုတောင်းရန်

၁။ အဒ္ဓါ ဣမာယ ပဋိပတ္တိယာ ဇာတိဇရာ ဗျာဓိမရဏမှာ
ပရိမုစ္စိဿာမိ။

၂။ ဣဒံ မေ ပုညံ အာသဝက္ခယာဝဟံ ဟောတု။

၃။ ဣဒံ မေ ပုညံ နိဗ္ဗာနဿ ပစ္စယော ဟောတု။

၁။ ဣမာယ ပဋိပတ္တိယာ၊ ဤကျင့်ဝတ် ပဋိပတ်ဖြင့်။
ဇာတိဇရာ ဗျာဓိမရဏမှာ၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၊ အိုခြင်း၊
နာခြင်း၊ သေခြင်းဟူသော ဆင်းရဲအပေါင်းမှ။ အဒ္ဓါ၊
မချွတ်ဧကန်။ ပရိမုစ္စိဿာမိ၊ ကင်းလွတ်ရပါလို့၏
အရှင်ဘုရား။

၂။ မေ၊ အကျွန်ုပ်၏။ ဣဒံ ပုညံ၊ ဤကောင်းမှုကုသိုလ်သည်။
အာသဝက္ခယာဝဟံ၊ အာသဝေါတရား လေးပါးတို့၏
ကုန်ရာကုန်ကြောင်းဖြစ်သော မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်
မြတ်နိဗ္ဗာန်ကို ဧကန်ရောက်အောင် ရွက်ဆောင်နိုင်သည်။
ဟောတု၊ ဖြစ်ပါစေသတည်း။

၃။ မေ၊ အကျွန်ုပ်၏။ ဣဒံ ပုညံ၊ ဤကောင်းမှုကုသိုလ်သည်။
နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏။ ဝါ၊ နိဗ္ဗာန်သို့။ ပစ္စယော၊
ရောက်ရာရောက်ကြောင်း အထောက်အပံ့ကောင်းသည်။
ဟောတု၊ ဖြစ်ပါစေသတည်း။

အမျှဝေရန်

ဤသို့ပြုရ၊ မြတ်ပုညကို၊ ကြီးထမြင့်ခေါင်၊ မြင်းမိုရ်
တော်ဦး၊ မကကျူးသား၊ ကျေးဇူးအရှင်၊ မွေးမိခင်နှင့်၊
ခင်တို့အား၊ ရငြားပါစေ၊ အမျှဝေ၏။ မသွေနှိစွ၊ ဤကာယကို၊
စောင့်ထပေတတ်၊ ကိုယ်စောင့်နတ်လည်း၊ မလပ်စေရ၊ ပေးဝေ
ငှ၏။ မိတ္တုဆွေညာ၊ ဆရာသမား၊ ဘိုးဘွားကစ၊ ယမရာဇာ၊
ဒေဝါယက္ခ၊ ဣန္ဒာဗုဒ္ဓ၊ အာကာသနတ်၊ အထူးမှတ်၍၊
အမြတ်ပုည၊ ကုသလကို၊ ရကြပါစေ၊ အမျှဝေ၏။

သဗ္ဗေသတ္တာ၊ သတ္တဝါဟု၊ နာနာလောက၊ အနန္တတွင်၊
မပြတ်စဉ်ကာ၊ သတ္တာဝါသ၊ ဘုံကိုးဝနှင့်၊ ဝိညာဏဌိတိ၊
တည်ရှိခုနစ်ပါး၊ များစွာလုံးစုံ၊ ဘုံသုံးဆယ့်တစ်၊ ဖြစ်ဖြစ်သမျှ၊
ဝေနေယျအား၊ အမျှကုသိုလ်၊ ပေးဝေလို၏။

ထိုကုသလ၊ ဤပုညကို၊ အမျှရကြသည်ဖြစ်စေသော်။

ဝသုန္ဒရေ၊ ဤမြေပုံသု၊ သိလာထုလည်း၊ သက်သေအမှု
တည်စေသော်။

အမျှ အမျှ အမျှ ယူတော်မူကြပါကုန်လော့။
သာဓု သာဓု သာဓု။

အမျှ အမျှ အမျှ ယူတော်မူကြပါကုန်လော့။
သာဓု သာဓု သာဓု။

အမျှ အမျှ အမျှ ယူတော်မူကြပါကုန်လော့။
သာဓု သာဓု သာဓု။

★★★★★

အခန်း(၆)

ဗုဒ္ဓဝါဒ ကမ္ဘာနှင့်လူသား

မေး။ ။ တစ်ခြားဘာသာဝင်များက ဤကမ္ဘာကြီးနှင့် လူသားများကို ဘုရားသခင်က ဖန်ဆင်းထားသည်ဟု ဆိုကြပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘုရားကကော ဘယ်လိုဟောခဲ့ပါသလဲ။ ဗုဒ္ဓဝါဒအရ ကမ္ဘာ မြေကြီးဖြစ်ပေါ်လာပုံကိုရှင်းပြပေးပါ။

ကချင်ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်းသူအသင်းသားများအတွက် (သုတ်ပါထေ ယျကျမ်းလာအဂ္ဂညသုတ်နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲကျမ်းတို့ကို ကိုးကားပြီး) ဤကမ္ဘာမြေကြီးစတင်ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို နားလည်အောင်ပြောပြပါမည်။ လူသားတို့မှီတင်းနေထိုင်ကြသည့် ဤကမ္ဘာမြေကြီးမဖြစ်ပေါ်ခင်က ဤကမ္ဘာ မြေကြီးတည်ရှိသည့်နေရာတွင် ဘာအရာဝတ္ထုမျှမရှိပါ။ အာကာသဟင်းလင်း ပြင် ကြီးဖြစ်ပါသည်။ ခေါင်းမော့ကြည့်လျှင် တွေ့မြင်နေရသောမိုးကောင်းကင် လိုပဲ လောကဓါတ်တစ်ခုလုံး ဟင်းလင်းပြင်ကြီးမျိုးဖြစ်ပါသည်။ သက်ရှိ သတ္တဝါဆိုတာလည်းမရှိပါ။ ထိုအာကာသ၏အောက်ခြေပိုင်းတွင် ထုထည် ကြီးမားသော ဧရာမလေထုကြီးတော့ရှိနေပါသည်။

ကမ္ဘာပြုမိုးကြီးရွာခြင်း

တစ်ချိန်သောအခါကာလ၌ ရာသီဥတု၏အပူဓါတ်သဘာဝအလျှောက် မိုးသားတိမ်တိုက်များဖြစ်ပေါ်လာကြပါသည်။ ယူအခါ နွေရာသီမှ မိုးရာသီ ကာလရောက်သောအခါ ရာသီဥတု၏သဘာဝအလျှောက် ကောင်းကင်မှာ မိုးသားတိမ်တိုက်များဖြစ်ပေါ်လာသလို ကမ္ဘာဦးအခါကာလည်း သဘာဝ

အလျှောက်မိုးသားတိမ်တိုက်များဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုမိုးသားတိမ်တိုက်များကား ကြီးမားပါသည်။ လောကဓါတ်တစ်ခုလုံးကိုဖုံးအုပ်သွားပါသည်။

ထိုမိုးသားတိမ်တိုက်များသည် လောကဓါတ်တစ်ခုလုံးကို လွှမ်းမိုးပြီး ဧရာမမိုးကြီးရွာချလာပါသည်။ တစ်ဓဏလေးရွာခြင်းမျိုးမဟုတ်ပါ။ နှစ်ပေါင်းအချိန်ကာလများစွာပင် မစဲပဲရွာနေပါသည်။ အလွန်တရာလည်းအေးလှသည်ဟုဆိုပါသည်။ ရေခဲနိုင်ပါသည်။

ထိုသို့ရွာချနေသော မိုးရေ(ရေခဲထုကြီး)ကို အာကာသ၏အောက်ခြေတွင်တည်ရှိနေသောလေထုကြီးက အောက်ကနေခံထားသလိုဖြစ်တည်နေပါသည်။ လေထုကြီးပေါ်တွင် ထိုရေပြင်ထု(ရေခဲထု)ကြီးကတည်နေပါသည်။ လေထုကြီးပေါ်တွင် ရေခဲပြင်ထုကြီးက တင်နေသည်ဟုဆိုလိုပါသည်။ ရွာချနေသော ကမ္ဘာ့မိုးကြီးကလည်း နှစ်ပေါင်းများစွာရွာချနေသည့်အတွက် လောကဓါတ်ကြီးတစ်ခုလုံးပဲ ရေပြင်ကြီးဖြစ်လာပါသည်။

မြေသားထုစတင်ဖြစ်လာခြင်း

ပထဝီမြေသားထုစတင်ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ဥပမာဖြင့်အလျင်ပြောပြပါမည်။ သင်သည် ရေအိုးကြီးတစ်လုံးကို သန့်ရှင်းအောင်(ဘာမျှမရှိအောင်) ဆေးကြောပြီး သန့်ရှင်းကြည်လင်သည့် ရေကိုအပြည့်ထည့်ထားပါ။ ရေအိုးဖုံးကို လုံခြုံအောင်လည်း ပိတ်ထားလိုက်ပါဦး။ နောက်တစ်နှစ်လောက်ကြာသောအခါ ထိုရေအိုးကိုဖွင့်ပြီး သေသေချာချာ ကြည့်လိုက်တော့ ရေ၏အောင်ခြေတွင် မြူမှုများစုဝေးပြီး အနယ်ထိုင်နေတာကိုတွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ရွှံ့ညွန်လေးများဖြစ်နေကြပါသည်။ ထိုရွှံ့ညွန်များကား ပထဝီမြေသားများဖြစ်ပါသည်။

ထိုရွှံ့ညွန့်မြေသားများကို ရေထဲတွင်သင်ထည့်ထားပါသလား။ အာကာသကောင်းကင်ဟင်းလင်းပြင်တွင် အလွန်သေးငယ်သော မြူမှုန်ကလာပ်စည်းလေးများသည် ပင်ကိုကပင် ပျံ့လွင့်နေတာရှိပါသည်။ ထိုမြူမှုန်ကလေးများကို “ပရမာနုမြူ” ဟုခေါ်ပါသည်။ အမှန်မှာ ပထဝီရုပ်ကလာပ်စည်းလေးများပဲဖြစ်ပါသည်။ ယူလည်းရှိပါသည်။

ထိုမြူမှုန်ရုပ်ကလာပ်စည်းလေးများသည် ကောင်းကင်ပြင်တွင်လည်း ရှိနေကြပါသည်။ ရေထဲတွင်လည်းပါလာကြပါသည်။ ပကတိမျက်စေ့ဖြင့် မမြင်ရသော်လည်း မှန်ဘီလူးချဲ့မှန်ဖြင့်ကြည့်ပါက မြင်တွေ့နိုင်ပါသည်။ ပကတိမျက်စေ့ဖြင့်မမြင်ရသော ထိုမြူမှုန်ကလာပ်စည်းလေးများက တဖြည်းဖြည်း စုဝေးလာပြီး ရေနယ်ရွှံ့ညွန့်များဖြစ်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤဥပမာကို ‘သင်သတိပြုခဲ့စေချင်ပါသည်။’

ပထဝီကလာပ်စည်းများစုဝေးခြင်း

ကမ္ဘာပြုမိုးကြီးရွာချသဖြင့် ကမ္ဘာလောကဓါတ်တစ်ခုလုံးအပြည့်ဖြစ်နေသော ကမ္ဘာ့ရေပြင်ထဲတွင်လည်း ထိုပထဝီရုပ်ကလာပ်စည်းလေးများ အတိုင်းမသိပါရှိလာကြမည်ဖြစ်ပါသည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာကာလကြာသောအခါ မြူမှုန်ပထဝီကလာပ်စည်းလေးများသည် ရေခဲထု၏အပေါ်တွင် စုစည်းလာကြပါသည်။ တဖြည်းဖြည်းစုဝေးစုစည်းလာကြသော ပထဝီကလာပ်စည်းများသည် နှစ်ပရိစ္ဆေဒကာလကြာညောင်းလာတာနှင့်အမျှ ထုထည်ကြီးမားလာပါသည်။ နွားနို့ရည်မှ မလိုင်စုခဲလာသကဲ့သို့ဖြစ်သည်ဟုဆိုပါသည်။ ထိုအခါမှစ၍ လောကတွင်ပထဝီမြေစိုင့်မြေခဲများ စတင်ဖြစ်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်းများဖြစ်ပေါ်လာခြင်း

ရေအိုးတွင်ရှိသောရေများသည် တဖြည်းဖြည်းကုန်ခန်းသွားတတ်ပါသည်။ ရေမျက်နှာပြင်လည်းနိမ့်ဆင်းလာပါသည်။ ထိုအတူပင် ကမ္ဘာ့ရေပြင်ကြီးသည်လည်း နှစ်ပေါင်းကြာသောအခါနိမ့်ဆင်းလာပါသည်။ ရေပြင်ကြီး၏အောက်ခြေရေခဲထုပေါ်တွင် တည်ရှိနေသောပထဝီမြေသားထုကြီးကတော့ ကြာလေစုဝေးလာလေ ကြီးမားမြင့်တက်လာလေဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ပထဝီမြေသားစိုင်က ကြီးမားမြင့်တက်လာပြီး ရေထုမျက်နှာပြင်က နိမ့်ဆင်းလာသောအခါ ရေပတ်လည်ဝိုင်းလျက်ရှိသော ကျွန်းမြေများဖြစ်ပေါ်လာပါတော့သည်။

ထိုကျွန်းမြေများသည် ကမ္ဘာ့တိုက်ကြီးများအဖြစ်ကြီးမားစွာ တည်ရှိနေကြသော်လည်း ကမ္ဘာ့မြေမျက်နှာပြင်အကျယ်အဝန်းနှင့် နှိုင်းစာလျှင် အလွန်သေးငယ်ကြပါသည်။ ရေကန်ကြီး၏အလယ်တွင်ပေါ်နေသော နွားချေးချပ်တစ်ချပ်စာမျှသာရှိသည်ဟု ဆိုပါသည်။ ယနေ့ရာစုနှစ်တိုင်အောင် သမုဒ္ဒရာရေပြင်ထဲမှ ကျွန်းများပေါ်တက်လျက်ရှိနေသည်ကို လေ့လာတွေ့မြင်နိုင်သည်။ လူသားတို့နေထိုင်ရာကမ္ဘာကြီးဆိုသည်မှာ ဤသို့ဤပုံဖြင့် စတင်၍ သဘာဝအလျောက်ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို မြတ်စွာဘုရားရှင်ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။

ဗျူတန်သည်ပင်ကိုကရှိနေပြီးသားဖြစ်သည့်ကမ္ဘာ့ဆွဲငင်အားကို အမှန်အတိုင်းတွေ့ရှိသိမြင်ခဲ့သည်။ ထိုအရာကို ဗျူတန်၏နိယာမဟုခေါ်ကြ၏။

လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၁(၂၅၀၀)ကျော်က ဗုဒ္ဓသည် ရေ-မြေ-လေ-မီးဓာတ်ကြီးလေးပါး၏ သဘာဝအလျောက် ကမ္ဘာမြေကြီးဖြစ်ပေါ်လာပုံ အကြောင်းကို သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဖြင့် အမှန်အတိုင်းသိမြင်တော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအရာကို ဗုဒ္ဓ၏နိယာမတရားဟုခေါ်ကြသည်။

၃၁-ဘုံဖြစ်မျိုးစုံ

မေး။ ။ တစ်ခြားဘာသာများတွင် လူ့ဘုံ၊ ငရဲဘုံနှင့် ကောင်းကင်ဘုံဟု ဘုံဘဝသုံးမျိုးရှိသည်ဟုဆိုကြပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာတွင် ဘုံဘဝ ဘယ်နှစ်မျိုးရှိပါသလဲ ?

ဗုဒ္ဓ၏အဘိဓမ္မာတရားတွင်-

၁။ အပါယ်ဘုံ။

၂။ လူ့ဘုံ။

၃။ နတ်ဘုံ။

၄။ ဗြဟ္မာဘုံ။

အမျိုးအစားအနေဖြင့် လေးမျိုးရှိကြောင်းဟောကြားခဲ့ပါသည်။

၁။ အပါယ်ဘုံ ဆိုသည်မှာ ငရဲ၊ တိရိစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာနှင့် အသူရ ကယ်ဘုံများကိုဆိုလိုပါသည်။ အပါယ်လေးဘုံဟုခေါ်ကြပါသည်။ မကောင်း တာကြံ၊ မကောင်းတာပြော၊ မကောင်းတာလုပ်ကြ၍ အကုသိုလ်ကံအားကြီး သူများ ရောက်ရသည့်ဘုံဘဝများဖြစ်ပါသည်။ မကောင်းမှုကံအရှိန်ကြောင့် မကောင်းသည့်နေရာသို့ရောက်ကြရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၂။ လူ့ဘုံ ဘဝကားတစ်ဘုံတည်းသာရှိပါသည်။ ကောင်းတာကြံ၊ ကောင်းတာပြော၍ ကောင်းတာလုပ်ကြသူများရောက်ကြရသည့်ဘုံဘဝဖြစ် ပါသည်။ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲမှုဒါနပြုသူများနှင့် ဥပုသ်သီလများများစောင့် ထိန်းကြသူများဖြစ်ပါသည်။ လူလိုကျင့်သူများ(သို့)လူ့ကျင့်ဝတ်သိက္ခာကို ကျင့်သုံးကြသူများ လူ့ဘုံဘဝရောက်ကြရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လူ့ဘုံဘဝတွင် ကောင်းတာပြုလုပ်မှု ကုသိုလ်ကံအရှိန်များသူက ချမ်းသာခံစားရ၍ ကုသိုလ် ကံအရှိန်နည်းသူက ဆင်းရဲကြရပါသည်။ (ကံဆိုသည်မှာ အလုပ်ပါ၊ သေချာ မှတ်ကုန်ကြ)။

၃။ နတ်ဘုံ ဆိုသည်မှာ အထက်နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်ကိုဆိုလိုပါသည်။ တစ်ချို့လူများကိုးကွယ်နေသည့် အောက်နတ်တို့၊ သိုက်တို့ဆိုသည်ကား အပါယ်ဘုံနယ်သားများဖြစ်ပါသည်။ အထက်နတ်ဘုံများသည် မြတ်သောဒါနနှင့် ဖြူစင်သောကိုယ်ကျင့်သီလရှိသူများ ရောက်ရှိစံစားရသောဘုံဘဝဖြစ်ပါသည်။ ကာမာဝစရကုသိုလ်ကံကြောင့် အထက်နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်သို့ ရောက်ကြရပါသည်။ စည်းစိမ်ချမ်းသာကို တစ်သက်လုံးခံစားကြရ၏။ လူ့တစ်သက်နတ်တစ်ရက်ဆိုသည့်အတိုင်း လူ့သက်တမ်းထက် အသက်ရှည်ကြပါသည်။ သို့ရာတွင် ကမ္ဘာနှင့်ချီ၍ကား အသက်မရှည်ကြပါ။

၄။ ဗြဟ္မာဘုံ ဆိုသည်မှာ ဗြဟ္မာနှစ်ဆယ်ကိုဆိုလိုပါသည်။ လူ့ဘုံထက်နတ်ဘုံကဘဝအဆင့်မြင့်ပါသည်။ နတ်ဘုံထက် ဗြဟ္မာဘုံက ဘဝအဆင့်မြင့်ပါသည်။ လူ့ဘဝကသီလကိုအခြေခံ၍ သမထကျင့်စဉ်တရားများကို ဈာန်ရသည်အထိ ကျင့်နိုင်သော သူတော်စင်များ ဗြဟ္မာဘုံသို့ရောက်ကြရပါသည်။ ဈာန်တရားအရှိန်ကြောင့် ရောက်ကြရသောဘုံဘဝများဖြစ်ပါသည်။ ဗြဟ္မာပြည်တွင်ကာမအာရုံများကင်းစင်၍ ဈာန်တရား၏ငြိမ်းအေးသောသုခကိုခံစားနေကြပါသည်။ အသက်တန်းလည်း အရှည်ဆုံးဖြစ်ပါသည်။ တစ်နှစ်၊ နှစ်နှစ်ဟု နှစ်ဖြင့်မရည်တွက်နိုင်ပါ။ တစ်ကမ္ဘာ၊ နှစ်ကမ္ဘာဟု ကမ္ဘာဖြင့်သာ ရေတွက်နိုင်ပါသည်။ ကမ္ဘာမြေကြီးစတင်ဖြစ်သည်မှ ပျက်သည်အထိကို တစ်ကမ္ဘာဟုခေါ်ရာ ထိုကမ္ဘာပေါင်းရာနှင့်ထောင်နှင့်ချီ၍ အသက်ရှည်ကြပါသည်။ သို့ရာတွင် သက်တန်းကာလစေ့လျှင်ကား ဗြဟ္မာများလည်းသေခဲ့ကြပါသည်။ ဥပမာ ကမ္ဘာ(၅၀၀)အသက်ရှည်သည့်ဗြဟ္မာကြီးသည် ကမ္ဘာ(၅၀၀) ကြာလျှင် သေပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဗြဟ္မာအသစ်များ ဖြစ်ပေါ်လာနေသကဲ့သို့ သက်တန်းကာလစေ့၍ သေနေကြသည့် ဗြဟ္မာများလည်း ရှိနေကြမည်ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါ စကားရပ်များဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာတွင် အမျိုးအစားအားဖြင့် ဘုံဘဝလေးမျိုးရှိ၍ အသေးစိတ်အားဖြင့် (၃၁)ဘုံရှိကြောင်းကို သိလောက်

ပါပြီ။ ၎င်းအပြင် ထိုဘုံဘဝများသို့ ကိုယ်ပြုသည့်ကံ(အလုပ်) အလျောက် ကိုယ်ရောက်ရောက်ပုံကိုလည်း သိလောက်ပါပြီ။ ကောင်းတာလုပ်လျှင် ကောင်းသည့် ဘုံဘဝရောက်ကြရ၏။ မကောင်းတာလုပ်လျှင် မကောင်းသည့် ဘုံဘဝရောက်ကြရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

လူသားများစတင်ဖြစ်လာပုံ

မေး။ ။ ကမ္ဘာပေါ်တွင်လူသားများစတင်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ အကြောင်းကို ဗုဒ္ဓဘာသာအမြင်ဖြင့် ရှင်းပြပါ။

ပထမပိုင်းတွင် ပြောပြခဲ့သည့်အတိုင်း ကမ္ဘာ့ရေထုပြင်မှာ မြူမှုံပထဝီ ကလာပ်စည်းလေးများစုဝေးကာ စုစည်းမိလာသည်နှင့်အမျှ မြေစိုင်းမြေခဲများ ဖြစ်၍ ကျွန်းများဖြစ်လာကြပုံကို သတိပြုခဲ့မိပါလိမ့်မည်။ ထိုကမ္ဘာဦးစက မြေသားများသည် မြေဆီမြေနှစ်များ ဖြစ်သည်ဟုလည်းဆိုပါသည်။ သက်ရှိ သတ္တဝါနှင့်လူသားများကား တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှမရှိသေးပါ။ နှစ်ပရိစ္ဆေဒ များစွာ ဖြစ်တည်နေပါသည်။

တစ်ချိန်သောကာလတွင် ဒုတိယပိုင်း မှာပြောပြခဲ့သည့် အသက်ရှည် သောဗြဟ္မာဘုံမှ ဗြဟ္မာကြီးများ အသက်တန်းကာလစေ့၍ သေကြသူများက ဤကမ္ဘာမြေတွင် လူသားအဖြစ်နှင့် ဘွားကနဲဖြစ်လာကြသည်။ ဗြဟ္မာကြီး များကိုယ်တိုင် အသက်ရှင်လျက် ဆင်းလာကြခြင်းကားမဟုတ်ပေ။ ဗြဟ္မာ ဘုံမှ ဗြဟ္မာကြီးများသေ၍ လူ့ဘုံတွင် ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေဖြင့် လူဖြစ်လာကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ လူဝင်စားဖြစ်လာခြင်းဟုခေါ်ဆိုနိုင်ပါသည်။

ပဋိသန္ဓေလေးမျိုး

ဤနေရာတွင် ပဋိသန္ဓေအကြောင်းကို ရှင်းပြပါဦးမည်။ ပဋိသန္ဓေဆိုတာ ဘဝတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်စပ်ဖြစ်ခြင်းသဘောဖြစ်ပါသည်။ အမျိုးအစားအားဖြင့် လေးမျိုးရှိပါသည်။

၁။ ဂမ္ဘသေယျကပဋိသန္ဓေ = မိခင်၏ဝမ်းဗိုက်တွင် ကိန်းအောင်းမှီတွယ်၍ဘဝတစ်ခုမှ ဘဝတစ်ခုသို့ ဆက်စပ်ဖြစ်လာခြင်းမျိုး။

ဥပမာ- ထင်ရှားပါသည်။

၂။ သံသေဓဇပဋိသန္ဓေ = ရေညှိစသည့်အစိုဓာတ်ကိုမှီတွယ်၍ဘဝတစ်ခုမှဘဝတစ်ခုဆက်စပ်ဖြစ်လာခြင်းမျိုး။

ဥပမာ- ပိုးကောင်၊လောက်ကောင်များ။

၃။ ဇလာဗုဇပဋိသန္ဓေ = မိခင်မှ အဥ-ဥပြီး ထိုဥထဲတွင်မှီတွယ်၍ဘဝတစ်ခုမှဘဝတစ်ခုဆက်စပ်ဖြစ်လာခြင်းမျိုး။

ဥပမာ- ကြက်ငှက်များ။

၄။ ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေ = ဘယ်အရာကိုမျှမှီတွယ်ခြင်းမရှိပဲ ဘွားကနဲဘဝတစ်ခုဖြစ်လာခြင်းမျိုး။ ဘဝဟောင်းကဖြုတ်ကနဲသေတာနှင့်တစ်ပြိုင်နက် ဘဝသစ်တစ်ခုရိတ်ကနဲဖြစ်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဥပမာ- လူသေတာနှင့် ဟစ္ဆေဝိညာဉ်ကောင်ဖြစ်သွားခြင်းမျိုး။

ထိုလေးမျိုးတွင် တစ္ဆေဝိညာဉ်ကောင်နှင့် ဥစ္စာစောင့်ဟု ခေါ်နေကြသော ဝေမာနိကပြိတ္တာများ၊ ငရဲသားများနှင့် ကမ္ဘာဦးကလူသားများသည် မည်သည့်မိခင်ကမျှ မမွေးဘွားရပဲနှင့် ဘွားကနဲဘဝတစ်ခုဖြစ်လာကြသူများဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကမ္ဘာဦးက စဖြစ်လာသောလူသားများသည် ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေ ဖြင့် ဗြဟ္မာသေလို့ ဘွားကနဲလူဖြစ်လာသူများဖြစ်ပါသည်။

ဗြဟ္မာသေလို့ကမ္ဘာပေါ်တွင် လူဖြစ်လာသည့်ကမ္ဘာဦးလူသားများသည် ယောက်ျား မိန်းမမကွဲပြားပဲ လူ၏အသွင်သဏ္ဌာန်နှင့်တည်ရှိနေကြပါသည်။ ဗြဟ္မာဘဝကအထုံပါလာသော ဈာန်တရားဖြင့် အေးချမ်းစွာနေထိုင်ကြပါသည်။

အစားအစာများ

ကာလကြာသောအခါ မြေအဆီအနှစ်များကို စမ်းသပ်ကြည့်ကာ စားသုံးကြလေသည်။ ထိုကမ္ဘာဦးကမြေများကား အဆီအနှစ်များဖြစ်ပါသည်။ အနံ့လည်းမွှေး၍ နို့မလိုင်ခဲများလိုလည်း ချိုဆိမ့်သောအရသာရှိပါသည်။

ကာလကြာ၍ မြေဆီအနှစ်များကုန်ခန်းသွားသောအခါ အဆီနှင့်ရောပြွမ်းနေသော မြေအလွှာအချပ်များကို စားကြသည်။ သစ်ပင်နွယ်ကဲ့သို့ အဆီနှင့်ရော၍ အလိပ်လိပ်ဖြစ်နေသော မြေနွယ်ချိုများကိုလည်းစားကြသည်။ ကာလကြာညောင်း၍ ထိုမြေဆီမြေလွှာနှင့် မြေနွယ်ချိုများကုန်ခမ်းသွားသောအခါ သလေးဆန်စပါးပင်များသည် သဘာဝအလျောက်ပေါက်လာကြပါသည်။ နူးညံ့မွှေးကြိုင်သောဆန်စပါးပင်များဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခါ သလေးဆန်များကိုခုတ်၍ ကမ္ဘာဦးလူသားများစားကြပါသည်။

အိမ်ထောင်ပြုလာကြခြင်း

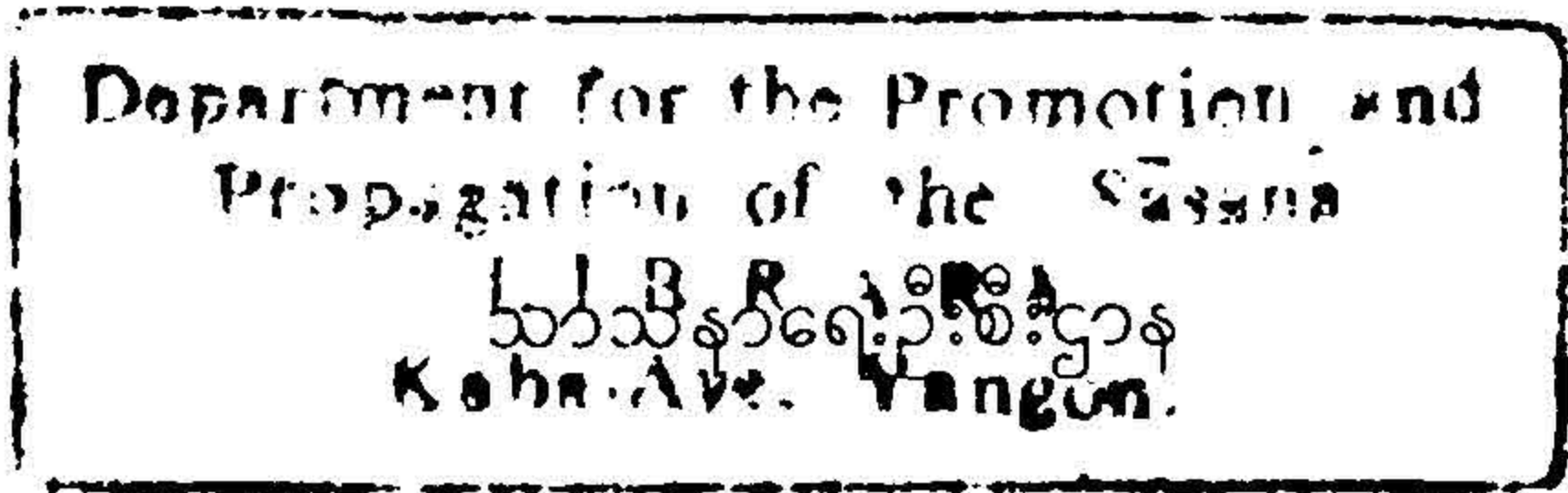
ကမ္ဘာဦးကလူသားများသည် အစားအစာမစားပဲ စျာန်တရားနှင့် နေ့စဉ်ကာလက လူ၏အသွင်သဏ္ဌာန်သာရှိကြပါသည်။ ယောက်ျားမိန်းမ တို့၏အင်္ဂါလက္ခဏာမထင်ရှားကြသေးပါ။ အစားအစာများစားသုံးလာကြ သည့်အခါမှစ၍ အသွင်ထူးခြားသောအင်္ဂါလက္ခဏာများထင်ရှားလာကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

စားသောက်သမျှသောအစားအစာများသည် “ပိုးစာလောင်မီး၊ ကျင်ကြီးကျင်ငယ်၊ တစ်သွယ်သွေးသား၊ ဖြစ်လေငြားတည့်” ဆိုသည့်အတိုင်း တစ်ချို့ကအသွေးအသားဖြစ်၍ တစ်ချို့ကအညစ်အကြေးများဖြစ်လာကြ ပါသည်။ အဆီထုတ်ပြီးသောနှမ်းဘတ်များ၊ ပဲဖတ်များကဲ့သို့ စွန့်ပစ်ရမည့် အရာဝတ္ထုများဖြစ်လာကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုအစာဟောင်းအညစ်အကြေး များသည် လေ၏တွန်းကန်အားဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်တွင်းမှ တိုးထွက်ကြပါသည်။ အဖတ်အညစ်အကြေးထွက်ရာလမ်းပေါက်နှင့် အရည်အညစ်အကြေးထွက်ရာ လမ်းပေါက်များလည်း ထင်ထင်ရှားရှားပေါ်လွင်လာကြပါသည်။

မိန်းမဗီဇစိတ်ဓါတ်ခံပါလာသူ၏ကိုယ်ခန္ဓာတွင် မိန်းမတို့၏ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်ယိုထွက်ရာလိင်အင်္ဂါများထင်ရှားလာပါသည်။ ယောက်ျားဗီဇစိတ် ဓါတ်ခံပါလာသူများ၏ ကိုယ်ခန္ဓာတွင် ယောက်ျားတို့၏ကျင်ကြီးကျင်ငယ် ယိုထွက်ရာ လိင်အင်္ဂါများထင်ရှားလာပါသည်။

ထိုအခါ အသွင်မတူဓါတ်မတူကြသော လူသားနှစ်ယောက်တို့သည် တွေ့ဖန်မြင်ဖန်များတော့ဆွဲငင်သည့်သဘာဝဓါတ်များပါ ဖြစ်ပေါ်လာကြ ပါသည်။ သို့ဖြင့် ဖိုဓါတ်မဓါတ်တို့၏ဆွဲငင်အားကြောင့်အိမ်ထောင်ပြုကြ ပါတော့သည်။

ကမ္ဘာဦးကအိမ်ထောင်စုများသည် သလေးဆန်စပါးခင်းကိုမှီတင်း၍ အစုအဝေးများဖြင့်နေထိုင်ကြပါသည်။ ထိုအခါမှစ၍ တဖြည်းဖြည်းစွာများ၊ မြို့များ ဖြစ်ပေါ်လာကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မဟာသမ္မတမင်း

လူဦးရေများပြားလာသောနောက်ကာလတွင် လူသားတို့အားတရားစီရင်အုပ်ချုပ်ရန်အတွက် ရုပ်ရည်ခန့်ငြား၍ ကိုယ်ကျင့်သီလနှင့် တန်ခိုးအရှိန်အဝါကြီးမားသူတစ်ဦးကို ရွေးချယ်၍ သမ္မတအဖြစ်တင်မြှောက်လာကြပါသည်။ မိမိလယ်မှထွက်ရှိလာသောဆန်စပါး၏ ဆယ်ပုံတစ်ပုံကို ထိုသမ္မတမင်းအား လစာရိက္ခာပေးကြပါသည်။ ထိုအခါမှစ၍ ကမ္ဘာပေါ်တွင် တိုင်းပြည်နိုင်ငံများစတင်ဖြစ်ပေါ်လာကြပါသည်။

ဗုဒ္ဓ၏ ဆိုလိုရင်း

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသည် ကမ္ဘာရေးရာလောကရေးရာများကို ဦးစားပေး၍ဟောခဲ့ခြင်းမဟုတ်ပါ။ လူမျိုးဇာတ်အစွဲအလန်းကြီးသော လူမျိုးမှသင်္ကန်းဝတ်လာကြသော ဝါသေဋ္ဌနှင့် ဘာရဒွါဇဆိုသည့်ကိုရင်နှစ်ပါးကို လူမျိုးဇာတ်အစွဲကျွတ်စေလိုသောကြောင့်သာ ကမ္ဘာနှင့်လူသားများစတင်ဖြစ်ပေါ်လာပုံအကြောင်းကို ဟောကြားခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

သိစေလိုသည်ကား ကမ္ဘာကြီးဆိုတာလည်း ရေ-မြေ-လေ-မီး ဓါတ်ကြီးလေးပါးစုဝေးပြီး သဘာဝအလျောက်ဖြစ်လာတာဖြစ်သည်။ လူသားတွေကလည်း ကမ္ဘာဦးကတစ်မျိုးတစ်ဘာသာတည်းဖြစ်လာကြတာဖြစ်သည်။ ကာလရွေ့လျားမှုနှင့်ဒေသရွေ့လျားမှုတွေကြောင့်သာ တစ်ယောက်တစ်နေရာ ဘာသာစကားဟစ်မျိုးစီဖြစ်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ မိမိ၏လုပ်ဆောင်ချက် (ကံ) စွမ်းအားအတိုင်းသာ ဘဝအဆင့်အတန်းမြင့်ခြင်း၊ ဘဝအဆင့်အတန်းနိမ့်ကျခြင်းများဖြစ်နေကြရသည်ဟု ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ကဆိုလိုပါသည်။

ထို့ကြောင့် “အတ္တာဟိအတ္တနော နာထော” မည်သူမဆိုလူသားတိုင်း မိမိ၏အကြံဉာဏ်စွမ်းရည်နှင့် လုပ်ဆောင်ချက်ကံစွမ်းရည်ကိုသာလျှင် အားကိုးရမှာဖြစ်ကြောင်းကို ဩဇာဘုရားကအဓိကဟောကြားတော်မူပါသည်။

ဣတိပိ သောဘဂဝါ လောကဝိရု

ဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲကျမ်းပထမတွဲ(အကျဉ်းချုပ်)ပြီး၏။

ဗုဒ္ဓ၏ သဘာဝတရား

ကလျာဏကာရီ ကလျာဏံ၊ ပါပကာရီ စ ပါပကံ။
ယာဒိသံ ဝပတေ ဗီဇံ၊ တာဒိသံ ဟရတေ ဖလံ။

(ဇာတက- ၁၊ ၆၀)
ခရစ်မပေါ်မီ (ဘီစီ- ၆၂၄)

အချို့မျိုးစေ့စိုက်လျှင် အချို့သီး သီးလာ၏။
အချဉ်မျိုးစေ့စိုက်လျှင် အချဉ်သီး သီးလာ၏။
ကောင်းတာလုပ်လျှင် ကောင်းတာ ဖြစ်လာ၏။
မကောင်းတာလုပ်လျှင် မကောင်းတာ ဖြစ်လာ၏။
သဘာဝအလျောက် တူသောအကျိုးဖြစ်ပေါ်လာသည်။

ဓမ္မစေတီဆရာတော်